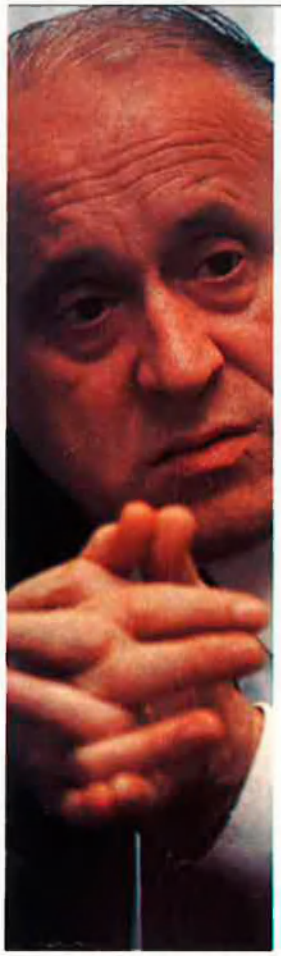
EL TEMPS

11/17 desembre 1989

Any VI - No. 286 - Setmanari d'informació general - 275 Ptes.

L'Europa que vol Pujol

Tom Wolfe

Cronista d'una Amèrica satisfeta

Xabier Arzallus trau partit dels pactes

PNB i PSOE, matrimoni d'interessos

ESPECIAL CAVA

© ADOLF DASSLER

PRODUCTES PER A LA JUBILACIÓ

Per afrontar el futur amb confiança, actuï avui.

Per afrontar el futur amb tranquil·litat i seguretat plena, pensi i actuï avui. Ara ho té molt fàcil: Caixa de Catalunya li ofereix tres solucions per planificar el seu futur:

- Pla de Pensions.
- Pla de Jubilació Garantit.
- Llibreta Previsió.

Com avanç, li recordem alguns consells bàsics per a una bona elecció:

— Informi-se'n bé. Actuï amb coneixement i convenciment; el millor pla, a la seva mida, només és un.

— No es deixi portar per previsions massa optimistes.

— Consideri el seu Pla de Pensions com un complement de la seva pensió de jubilació de la Seguretat Social.

— Determini vostè mateix com i quant vol estalviar sense deixar-se influir exclusivament pels avantatges fiscals.

Pensi-s'ho bé. La seva jubilació és important. Li oferim els 560 punts d'informació de Caixa de Catalunya.

Amb tota confiança

CAIXA DE CATALUNYA

EL 286 TEMPS

11/17 desembre 1989

Any VI - No. 286 - Setmanari d'informació general - 275 Ptes.

sumari

PAIS

8. Francesc Gordo, ex-comissari general de Seguretat i Protecció Ciutadana: «S'ha trencat l'*impasse* dels mossos». Josep Ma. Pasqual.
10. Xarxes internes de l'Església als PP.CC.: el rastre d'una successió. E. Company.
13. Biopolítica de Francesc Obrador, alcalde de Calvià. F. Martínez.
17. La llei de l'aigua. Tercer Congrés Internacional de l'AIDA. J. Sebastià.
18. ¡Voti, Voti, Voti! Eleccions a les Universitats. J. Sebastià i A. Punsola.
19. Carn o peix: UPV, un partit per definir. I. López.
21. L'estrany cas Ginetec. S. Enguix.

ESTAT

24. Xavier Arzallus: artífex dels pactes entre el PNB i el PSOE. Josep Ma. Pasqual.

INTERNACIONAL

30. Rússia es posa de verd: la *glasnost* permet conèixer la degradació del medi ambient a la URSS. Equip de redacció.

TEMPS OBERT

36. ¿Arriscat, insuficient, normal? Xavier Mariscal, Oriol Bohigas i Vázquez Montalbán debaten amb Enric Satué la nova maqueta d'EL TEMPS. B. Lucas.
40. Miró Inèdit. Exposició dedicada al pintor mallorquí al Palau Robert de Barcelona. S. Rodés.
41. Una cartellera amb sorpreses. Recompte de les pròximes estrenes. A. Sotorra.
43. Escac a Butxana. Entrevista a Ferran Torrent. M. Alberola.
47. Un Nadal de pel·lícula. C. Gàmez.

CRÍTICA

Cine. *Una árida estación blanca,* J. L. Guarner. **49.**
Música, *Adriana Lecouvreur.* J. Comellas. **51.**
Art: Les formes evanescents de Soledad Sevilla. R. de la Calle.
Teatre: Teatres de butxaca. R. Sirera. **52.**
Televisió: *1 de 5,* TVV. N. Pellicer. **53.**
Discos: Neil Young, *Reprise Records.* J. M. Játiva. **55.**

CULTURA

Semprún el ministre (II). L'home que vol perpetuar el seu ministeri. A. Maresma. **56.**
Estranys vingueren. Opinió sobre el Festival de Tardor de Barcelona. J. Ollé. **60.**
Tom Wolfe, mèstre del seu univers: «Amèrica és un país molt dur». C. Time. **62.**

LLIBRES

Plantacions d'eucaliptus. O. Izquierdo. **67.**
Panoràmica de Catalunya. L. Cistaré. **68.**
Montse Palau: «I la funció torna a començar». Ll. Figuerola. **69.**
¿País Petit o bé consignes tribals? I. Cónsul. **70.**
***La Pansa,* un verí molt dolç.** M. Ferreter. **71.**
Lectures. 72.
Prestatgeria. Quadern de treball. V. Ripoll. **73.**

CIÈNCIA I MEDI AMBIENT

Delinqüents a distància. El delicte informàtic comporta milions de pèrdues. X. Duran. **75.**

ECONOMIA

Joaquim Muns, assessor econòmic del Vaticà. Un català a la cort de Joan Pau II. A. Vicent. **80.**
L'Europa que vol Pujol. Catalunya guanya protagonisme a la CEE de les euroregions. S. Montfort. **83.**
El Temps recomana. 90.

Edicions del País Valencià, S.A. Avda. del Baró de Càrcer, 40, 13a. 46001-València. Tel. (96) 352 48 69. Telefax: 352 09 83. **Redacció de Barcelona:** Carrer de Casanova, 46, 4-2. 08011-Barcelona. Tl. (93) 323 00 71. **President del Consell d'Administració:** Rafael Mansanet. **Editor:** Eliseu Climent. **Director:** Josep Ramon Lluch. **Subdirector:** Josep Ma. Pasqual. **Cap de redacció:** Antoni Robles. **Redacció València:** Miquel Alberola, Xulio Ricardo Trigo, Jordi Sebastià, Nel·lo Pellicer, Albert Vicent, Ismael L. Belda. **Col·laboradors:** Enric Sòria, Víctor Mansanet, Remei Blasco, Esther Roig, Carles Gàmez. Ronan Killeen. **Administració:** Quica Sena i Pilar Martí. **Secretària de Redacció:** Xelo Tortosa. **Redacció Barcelona:** Eduard Company, Sílvia Montfort, Blanca Lucas. **Col·laboradors:** Lluís Bonada, Oriol Castanys, Carles Singla, Òscar Monferrer, Xavier Duran, Andreu Sotorra, Joan Vila, Vicent Partal, Albert Punsola i David Pallejà. **Secretària de redacció:** Mercè Montoliu. **Corresponsalia Alacant:** Francesc Manel Anton. **Corresponsalia Castelló:** Antoni Albalat, Teresa Violeta. **Corresponsalia Mallorca:** Miquel Payeras. **Corresponsalia Andorra:** M. Carme Grau Ribot. **Corresponsalia Madrid:** J. M. Sanmartí, Julio Trujillo. **Fotògrafs:** Rafa Gil (València), Domènec Umbert (Barcelona), Xesc Amengual (Mallorca), Carlos Serrano (Madrid). **Documentació:** Ma. J. Castellote. **Arxiu fotogràfic:** Jesús Prats. **Disseny:** Enric Satué. **Maquetació:** L. Casanovas. **Cartografia:** Alonso. **Correcció lingüística:** Francesc Sellés, Dolors Sanchis. **Promoció i publicitat:** Jordi Enguix. **Subscripcions:** Begonya Pardo. **Edició:** Eloi Casanovas. **Impressió, composició i enquadernació:** Tip. Artística Puertes, S. L. Palleter, 47. Telèfon (96) 325 06 77. 46008-València. **Col·laboradors:** Joan Fuster, Vicent Ventura, Ricard Blasco, Ramon Barnils, A. Solé, Joan F. Mira, Manuel Vázquez Montalban, Joan de Sagarra, Vicent Pitarch, Sergi Pàmies, Oriol Domingo, Josep V. Marqués, Quim Monzó, Ignasi Riera, Antoni Serra, Julio Mánez, Valentí Puig, Max Cahner, Ferran Torrent, J. J. Pérez Benlloch, Toni Mollà, Ricard Calvo, Equip d'Estudis Urbanístics, Manuel Muñoz, Heike van Lawick, Francesc Signes, Manuel de Pedrolo, Vicent Partal, Rafael Alemany, Jaume Lorés, Vicenç Villatoro, Baltasar Porcel, Biel Mesquida, Ferranda Martí. **Direcció, redacció, administració, publicitat i subscripcions:** Av. del Baró de Càrcer, 40, 13. 46001-València. Tel. (96) 352 48 69. **Depòsit legal:** V. 853-1984.

TVE-2 també

En el número 285 del vostre setmanari fèieu un extens reportatge sobre els 25 anys de TVE-Catalunya on repassàveu aquest quart de segle del «canalet». Era de justícia que ho féssiu i cal des-

tacar l'esforç de documentació, però crec que el reconeixement al treball i il·lusió de tots aquells que durant 25 anys han treballat en aquella casa no es correspon amb el tractament que EL TEMPS dóna a la programació de Sant Cugat. Demano que en la nova etapa que heu començat incorporeu a les pàgines de televisió la programació del segon canal de TVE a Catalunya, ja que així podrem triar millor entre tots els programes que s'ofereixen en català en els diferents canals.

Lluís Vilaplana
Sabadell (el Vallès occidental)

Salvador Barber no, gràcies

Amb aquestes línies vull fer una carta oberta al Sr. Amadeu Fabregat perquè acabe d'una vegada amb l'espectacle vergonyós del programa «Tal com show». Aquest hauria de ser el programa «estrella» de la TVV, però considere que no arriba ni a falla de tercera categoria. Fabregat, mantenint Barber en aquest programa, hipoteca l'èxit de canal 9. Jo, Sr. Fabregat, li pregue que tinga trellat i que ens estalvie el mal tràngol que passem amb «Tal com show» perquè Barber no sap conduir el programa, perquè ens sentim humiliats quan parla en valencià, perquè els personatges que tria com a convidats fan que ens sentim com ciutadans de Nigèria o Angola i, sobretot, perquè

no es creu ni el programa que fa ni la televisió en què treballa. Li agrairem que considere aquestes queixes.

Vicent Montagut
i deu firmes més
Sagunt (el Camp de Morvedre)

Javier Nadal, a l'infern

Sembla com si haguéssim retrocedit vint anys i encara visqués el general Franco. Hem tornat a l'època de les multes a les entitats que lluiten per la llibertat d'expressió, o per la Llibertat amb majúscules. La decissió del Sr. Javier Nadal, director general de Telecomunicacions, de multar amb 8 milions de pessetes a Acció Cultural del País Valencià per haver tornat a reemetre el senyal de TV3 a tot el territori valencià em sembla increïble i injustificable. Malgrat formar part d'una administració socialista —progressista, teòricament— utilitzen els mateixos recursos punitius que fan servir les dictadures contra la discrepància, contra les iniciatives cíviques que no poden controlar, contra aquells que duen el dret a la llibertat més enllà dels límits estrictes que convé al poder.

La tècnica supera fronteres internacionals, interestel·lars, interlingüístiques, o interpolítiques, però el govern central no consenteix que uns ciutadans que volen veure una televisió en la llengua propi i que es paguen amb els seus diners les instal·lacions necessàries, puguen fer-ho. ¡Quin fàstic em fan!

Eloi Beneyto
Carcaixent (la Ribera Alta)

Satué, em trec el barret

Després de reconèixer l'encert del vostre dissenyador, Enric Satué, a l'hora de crear la nova imatge de les portades d'EL TEMPS, vull fer-li l'observació que em sembla una mica excessiva la importància que dóna als elements gràfics que acompanyen les fotografies i els titulars que informen sobre els temes que hi ha dins de cada número. Sembla com si tingués més interès l'element complementari que els substancials. La resta em sembla perfecte.

Narcís Turó
Barcelona (el Barcelonès)

Més sobre TV3

Durant els anys més negres del franquisme, un capellà m'explicà que un rector d'un poble de l'Urgell,

pertanyent a la diòcesi de Solsona es veia coaccionat pel governador de Lleida perquè no el deixava predicar en català i que l'aleshores bisbe de Solsona, monsenyor Enrique i Tarancón es presentà a Tàrrega i, encarant-se amb el governador, es posà a fer l'homilia en català per donar suport al rector, amb el seu accent de la Plana.

Ara, Monsenyor ha signat una declaració d'un organisme cultural, que manté la llengua dels valencians en la inòpia, el qual en un to paternalista de protecció de Canal 9, dóna suport a la maniobra neofranquista del PSOE d'usurpació dels reemissors de TV3 adduint motius «tècnics» d'incompatibilitat de freqüències, els quals —com ha estat comprovat després— eren totalment falsos.

De fet, els cou que els valencians vulguin sentir TV3 perquè l'entenen i és també la seva llengua, encara que el president Lerma digui «que no ho sap». Monsenyor sí que ho sap.

Antoni Fargas
Sabadell (Vallès Occidental)

Amb la por als talons

Sóc valencià i visc al barri antic de la ciutat. Això, que per a qualsevol ciutadà de Barcelona és només una referència, en el meu cas és una tragèdia. Sobretot si tenim en compte el ritme de vells edificis que s'han enfonsat en aquesta ciutat en les últimes setmanes. Confesse que tinc por. La pluja, que durant tants dies ha contribuït a fer-me arribar als braços de Morfeu amb un somriure als llavis, em provoca, ara, palpitacions.

Somie que l'aigua que durant aquests dies cau sobre la ciutat penetra en els murs de casa i fa que aquesta s'ensorre mentre jo dorm. No rigueu. Estic patint una desgràcia que pot arribar a ser mortal. L'alcaldessa de la ciutat, Clementina Ródenas, ha decidit aturar el procés que ella mateixa havia començat quan es va decidir a fer un inventari de les finques que amenaçaven ruïna. Vosaltres, redactors d'EL TEMPS, que presumiu de fer un periodisme seriós, continueu encara sense escriure una ratlla sobre el tema. Potser, espereu, indolents, la meua mort per a posar-vos a investigar el tema.

Joana Ferrer
València (l'Horta)

Rectificació

En l'article anterior on es va publicar «El llegat Dalí ha anat de Figueres a Madrid», havia de dir «El llegat Dalí pot anar de Figueres a Madrid».

Solució als passatemps del nº 285

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	G	E	R	M	A	N	I	C	A
2	A	L	E	A	T	O	R	I	■
3	N	A	I	P	■	S	A	N	A
4	I	■	S	A	N	T	■	■	N
5	V	■	■	M	A	R	A	■	D
6	E	S	T	U	P	E	N	D	A
7	T	O	R	N	■	S	A	U	L
8	E	■	O	D	A	■	R	I	U
9	R	E	S	I	N	A	■	A	S

Problema de lògica

Nom: Sergi. 4.ª Carta: 9. 5.ª Carta: J. Joc total: AAA9J. Guanys: —300.

Xavier: 9, 10, KK10109, +1.600.

Daniel: K, 10, CKK10A, —800.

Bernat: Q, J, QQQJJ, +3.200.

Esteve: 9, J, C9910J, —3.700.

PAS DE RATLLA

Ramon Barnils

Esquerra Republicana (II)

La renovació d'Esquerra Republicana al congrés de fa unes setmanes a Lleida és, doncs, el primer pas devers la necessària presència d'un partit català d'esquerres al Parlament.

En cap moment del període polític que vivim d'ençà de finals dels setanta no hi havia hagut prou garanties, per modestes que siguin les de l'ERC actual, d'un partit democràtic, seriós, nacionalista radical, progressista i amb possibilitats de tenir un nombre de vots més gran a cada elecció. El PSC no ho va ser per la peculiar visió que del vot immigrant tenien els més honestos dels seus capdavanters (tractaven políticament la immigració com l'havien tractada en religió de jovenets: catecisme als barris, i el Nadal del pobre); aquests honestos, més els deshonestos (l'important és manar) van dur a l'impossible PSC (PSC-PSOE).

Pel que fa al PSUC, la seva dependència de naixement del PCE («El partido», li deien, ja durant la revolució i la guerra) s'ha afinat i, per tant, consolidat (sense Ribó no hi hauria Anguita), afegida al descrèdit de l'etiqueta comunista (que ja ven tan poc com l'etiqueta de carlí), el fa igualment impropi.

No pot estranyar que a la nostra societat li costi tant de formar un partit que faci a l'esquerra allò que ha fet Convergència i Unió a la dreta: la massa votant estava confortablement instal·lada en el sistema segregat per la dictadura els anys seixanta i setanta, i de totes les ofertes del nou sistema democràtic, que aquella massa va acceptar prou bé, la que més va acceptar va ser la més moderada: la UCD de Suàrez a Espanya, Convergència i Unió a Catalunya. La possibilitat que Esquerra Republicana ocupi el buit que, per la pura mecànica del sistema de partits, no pot convertir-se en permanent, trastoca l'equilibri actual: un equilibri impur, en el qual un sol partit de l'obediència nacional (CiU) s'en duu tots els mèrits, per relativament merescuts que siguin, de la fidelitat a un país i un poble; mentre que l'esquerra del parlament és monopolitzada, en escandalós contrasentit, per partits sotmesos a partits d'un altre país, l'espanyol.

El «perill» de normalització del sistema de partits a Catalunya que representa ERC, i per tant la possibilitat de reduir l'actual anomalia de partits catalans d'obediència espanyola, justifica, tant de bo que del tot, els atacs que el renovat partit rep de totes bandes: tant de la dreta nacionalista, que veu perillar el monopoli, explicable, de servei al país, com de l'esquerra espanyolista, per a la qual el creixement d'un partit tant català com progressista posaria en evidència, si «esquerra és llibertat», la contradicció que representa, per a partits que es consideren catalans, ser ensems progressistes i espanyolistes.

"A la meva mida"

Programa Personal de Pensió

Pere Riera, 37 anys, advocat, casat.

"Quan em vaig plantejar fer un pla de jubilació, el que més m'interessava en aquell moment era aconseguir un bon nivell de desgravació.

Gràcies a l'assessorament del Banc de Sabadell em vaig poder fer un pla de jubilació a la meva mida. Vaig aconseguir els avantatges fiscals que necessitava, obtenint una bona rendibilitat dels meus estalvis i conservant-ne la disponibilitat d'una part. A més, vaig assegurar el futur de la meva família".

Ara Vostè també pot fer-se el seu Programa Personal de Pensió a mida, en funció de les seves necessitats i possibilitats. Podrà fixar la quantitat que desitgi invertir cada any i determinar el grau de disponibilitat que vulgui donar als seus estalvis. Beneficiar-se quan a deducció i desgravació d'impostos (1) i obtenir una bona rendibilitat. Escollir el nivell de seguretat que vulgui oferir els seus. i tot això, podrà fer-ho amb l'ajud i l'assessorament d'un professional.

Si vol un pla de jubilació a la seva mida vingui a veure'ns o truqui'ns de franc al telèfon **900 323 323.** Junts estudiarem un pla a la seva mida, el que millor s'ajusti a la seva situació personal.

(1) Sempre que es compleixin els requisits establerts per Reial Decret número 1.307/1988 de 30 de setembre

Un gran Programa al seu servei.

BANC DE SABADELL

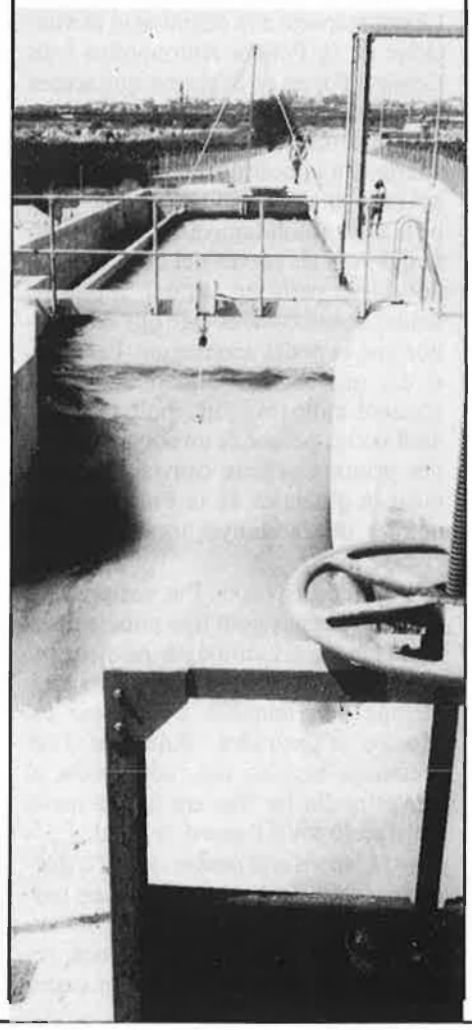
A 3E 17353

Els desastres de l'aigua

Pràcticament cada any pels mesos de tardor, sovint per la primavera, una gran part del país ha de fer-se la mateixa pregunta: ¿com és possible? ¿Com és possible, en efecte, que any rere any un país quasi sencer —el País Valencià, per exemple— haja de trobar-se amb el cor estret i l'ànim en suspens a penes cauen els habituals ruixats de la temporada? ¿Com és possible que, si els ruixats són una mica més abundants dels habituals, l'amenaça de catàstrofe siga imminent i angoixosa? I sobretot, ¿com és possible que hom no haja fet res encara (absolutament res, o pràcticament res) per controlar aquesta vella amenaça, coneguda, inevitable, repetida cada any?

—«Hom», vol dir el govern, tots els governs passats i presents, municipals, autonòmics o centrals. I «hom» ha permès deforestacions, aterraments irracionals, expansió urbana incontrolada; ha estat, i és encara, còmplice o autor de tot allò que justament calia impedir o evitar. «Hom» ha construït autopistes, carreteres i algunes altres obres necessàries, ha invertit quantitats astronòmiques en comunicacions, tecnologia, reconversió industrial, banques fallides, televisions o avions militars. En tot, excepte en la més elemental de les responsabilitats: protegir els ciutadans contra el desordre dels elements naturals. En aquest punt, sembla que falla tota voluntat política, les decisions són sempre ajornades, les obres són sempre innecessàries o inexistents: «hom», simplement, no fa res.

Mentrestant —fa deu anys, o cinc anys, o ara mateix— a penes cauen més de quatre gotes, els carrers de molts dels nostres barris es fan intransitables, el trànsit esdevé un embús permanent, les clavegueres demostren la seua dramàtica insuficiència, totes les zones urbanes baixes s'omplen d'immensos bassals i llacs sense drenatge i per les carreteres, en molts punts, només es pot circular amb risc i perill pel viatger. Això, cada any. I cada pocs anys, el desastre habitual esdevé catàstrofe efectiva. Fins que les catàstrofes, i la resignació davant de les catàstrofes suposadament inevitables, han esdevingut igualment habituals.

Tot és repetit, tot és previsible. Tot és una demostració continuada de la més completa passivitat de tots els governs. Ni després d'una catàstrofe tan grossa com les inundacions del Xúquer de l'any 1982, «hom» no ha eixit de la passivitat: ni reconstrucció, ni obres de contenció, ni preses de laminació dels cabals, ni aplicació de cap pla de control de la conca receptora, ni res. Milers de persones, cada any, han de patir molèsties, incomoditats greus, o coses pitjors, quan arriba el desastre de l'aigua. Uns altres milers, cada pocs anys, han de patir l'angoixa de la catàstrofe sempre possible i sovint real i tràgica. I «hom», un any i un altre any, continua sense fer-hi res. Perquè parlar, fer rodes de premsa, col·loquis o congressos, informes, plans, o judicis amb increïble retard, és exactament no fer res. I organitzar «serveis d'alerta» (que o no alerten o alarmen), i «proteccions civils» que en la pràctica no protegeixen de cap manera efectiva, tot això equival exactament a no fer res.

És una de tantes coses increïbles, i per increïbles, expressives de tota una manera de governar: aquella en què la planificació a llarg termini, la preocupació efectiva (no de gestos i declaracions) pels ciutadans, l'eficàcia real i no aparent en la gestió, no són els criteris que mouen l'acció de govern. L'aigua, cada any, posa de manifest brutalment mancances molt radicals. Com els focs de cada estiu. Mancances, ineptitud, oblit, desinterès, que «hom» no ha mostrat encara cap voluntat efectiva de corregir. Alguna cosa molt profunda està fallant: l'aigua ho demostra. Cada any.

PAIS

Francesc Gordo, ex-comissari General de Seguretat i Protecció Ciutadana

S'ha trencat l''impasse' dels mossos

Després d'un llarg procés de negociació entre Miquel Roca i el ministre Corcuera, en breu se signarà l'acord Estat-Generalitat en matèria de Policia. Francesc Gordo afirma que la Generalitat de Catalunya té voluntat política de fer una Policia de Catalunya.

Després de catorze mesos al front de la Comissaria General de Seguretat vostè acaba de dimitir. ¿Per desacord amb algú?

—Desacord ni un, amb ningú. Aquí es fa un projecte en què han intervingut mitja dotzena de persones, per tirar endavant l'àrea d'Interior, amb una base principal en la Policia Autonòmica, que s'ha estat discutint durant mesos i que ja està enllestit en forma de document. Per tirar endavant aquest projecte es fa el perfil de les persones que havien d'impulsar-ne cada àrea i després s'han fitxat les persones. I jo he intervingut absolutament en tot.

—¿Vol dir que ha estat d'acord absolutament en tot?

—Absolutament d'acord amb el projecte, absolutament d'acord amb el perfil de les persones que han de tirar el projecte endavant i absolutament d'acord amb tots i cadascun dels nomenaments que s'han fet en aquesta casa.

—¿Si està tant d'acord amb tot per què ara se n'ha anat?

—Simplement perquè a mi m'havien fet l'oferta de comandar tot el projecte amb unes condicions determinades que incloïen la Secretaria d'Interior (per recuperar noms històrics, després li vam canviar el nom pel de Comissaria General de Protecció i Seguretat Ciutadana), aquesta era l'oferta amb què jo estava també absolutament d'acord.

—¿I doncs?

—Doncs resulta que per qüestions de tipus jurídic i administratiu insalvables, el contingut que havia de tenir el càrrec no s'ha pogut assolir. Em sembla que tots hem demostrat prou paciència i prou capacitat de diàleg per anar esperant a veure si s'assolia. Des de setembre de l'any passat fins al novembre d'aquest any, hem estat intentant que el càrrec quedés substantivat i no ha pogut ser. Aleshores, quan a principi de setembre el conseller m'anuncia que no podia ser jo, no podria ser-ho en el futur, li demano que m'alliberi d'estar al front del projecte. Simplement perquè les condicions no eren les mateixes.

—¿Res més?

—I prou. No hi ha cap altra raó. No hi ha cap altra discrepància en tot el que hem anat fent fins avui.

—¿El satisfà haver enllestit el document de l'acord Estat-Generalitat en matèria de Policia Autonòmica?

—Ara ja tenim un acord fet amb l'Estat respecte a la delimitació de funcions de la Policia Autonòmica i els Cossos i Forces de Seguretat que actuen a Catalunya, només pendent de la signatura perquè va haver-hi les eleccions enmig. En aquest document en què jo he intervingut molt activament també hi estic absolutament d'acord. Ja ho sé que tots els pactes del món són millorables, però en aquest moment, aquest acord concret crec que és el millor que es podia aconseguir. Per tant, el dia que se signi aquest document n'estaré molt tranquil, molt satisfet i molt cofoi, perquè és un document que per primera vegada canvia absolutament la dinàmica de la Policia Autonòmica de Catalunya, totalment.

—¿Com?

—En dos aspectes. Per sempre més ja se la reconeix com una policia ordinària i integral i també per primera vegada l'Estat es compromet en unes condicions determinades a finançar els Mossos d'Esquadra. Aquestes dues premisses canvien tan radicalment el que es podia fer fins ara que la meva satisfacció amb l'acord és total.

—¿L'acord està acabat del tot o queden aspectes per tancar en els quals vostè ja no podrà intervenir?

—Tot escrit amb punts i comes, repassats els textos en català i en castellà, tot a punt, només cal la signatura.

—¿I és un acord que dibuixa la situació ideal definitiva per la Policia de Catalunya o és només un pas endavant significatiu?

—Quan més sucre, més dolç... Aquest és el pacte possible avui.

—¿Com quedaran repartides les funcions policials entre la Policia Autonòmica i els Cossos i Forces de Seguretat de l'estat que actuin a Catalunya?

—Es repartiran els serveis. Això ho fas tu i això ho faig jo, aquí faig jo això i allà ho fas tu. Una delimitació de serveis per poder fer el mateix sense entrebancar-se, de manera coordinada. Això no havia passat mai, sempre estàvem discutint quines competències teníem un i altre. Això s'ha acabat.

—¿On queda l'acusació sobre la tradicional manca de voluntat política de la Generalitat pel que feia referència a la Policia Autonòmica?

—Després de la signatura de l'acord, aquesta acusació ja no tindrà sentit. A més, en el darrer Congrés de Convergència Democràtica de Catalunya es va acordar donar impuls al tema de la Policia. ¿S'havia vist mai Miquel Roca negociant amb el ministre qüestions de policia en els darrers vuit anys? Mai. I ho fa en nom del president de la Generalitat, no en nom del Grup Parlamentari Català. Sé com es poden valorar les actituds passades, però també sé que les presents són d'absolut positivisme. La llàstima és no haver pogut signar el document fa uns mesos.

—¿L'acord que se signarà amb l'estat va en la mateixa línia que el d'Euskadi?

—En la mateixa línia. Les úniques diferències són les que puguin imposar els respectius estatuts d'autonomia. També amb la diferència que en el cas d'Euskadi no es qüestionava el finançament de la policia, perquè amb el

DOMÈNEC UMBERT

«Amb l'acord signat, el finançament del cos de policia autonòmica està resolt».

concert ja es financia per endavant. Nosaltres no tenim el concert i a l'hora de pagar Madrid sempre ens deia: ¿Pagar? ¿Com diuen? Ara amb l'acord establert també es trenca l'*impasse* del finançament. Mai més ningú no podrà dir que el Consell Executiu de la Generalitat, el president, i el conseller Gomis no han fet el que calia.

—¿Quedarà una certa baixa de moral entre els policies autonòmics per la manca de serveis policials que han pogut desenvolupar fins ara?

—En aquest moment no. Històricament podia haver-n'hi, perquè hi havia un buit de funcions. Si el policia autonòmic no veia la voluntat política, queia en un cert descontent. Ara el que hi havia desendreçat ja està endreçat. Gairebé tot. Potser encara pot haver-hi lleus crítiques, però de la xiulada que vam rebre el setembre de l'any passat quan vam entrar, hem passat a tenir 23 voluntaris sobre 80 policies per al servei de presons. Aquesta és una imatge força clara de com ha canviat l'ambient. I encara canviarà més quan el document estigui signat. De moment, nosaltres l'hem posada sobre la taula.

Josep M. Pasqual

Xarxes internes de l'Església als PP.CC.

El rastre d'una successió

A l'espera de la designació del successor de Narcís Jubany a l'arxidiòcesi de Barcelona, els moviments dels distints corrents eclesiàstics es fan, a causa de la demora papal, cada volta més evidents.

L'arquebisbe de Barcelona, cardenal Jubany, en unes recents declaracions afirmava sentir-se «contrariat» davant el silenci del Vaticà respecte a la seva successió. El 12 d'agost de 1988, com es recordarà, Narcís Jubany va presentar la renúncia a l'arxidiòcesi de Barcelona per haver complert els 75 anys d'edat. Des d'aleshores, l'expectació per conèixer el successor de l'arquebisbe català ha posat en marxa els mecanismes de la rumorologia. Conjectures, preferències i suposicions han sorgit a bastament per aproximar-se al nom de qui ocuparà l'arxidiòcesi barcelonina.

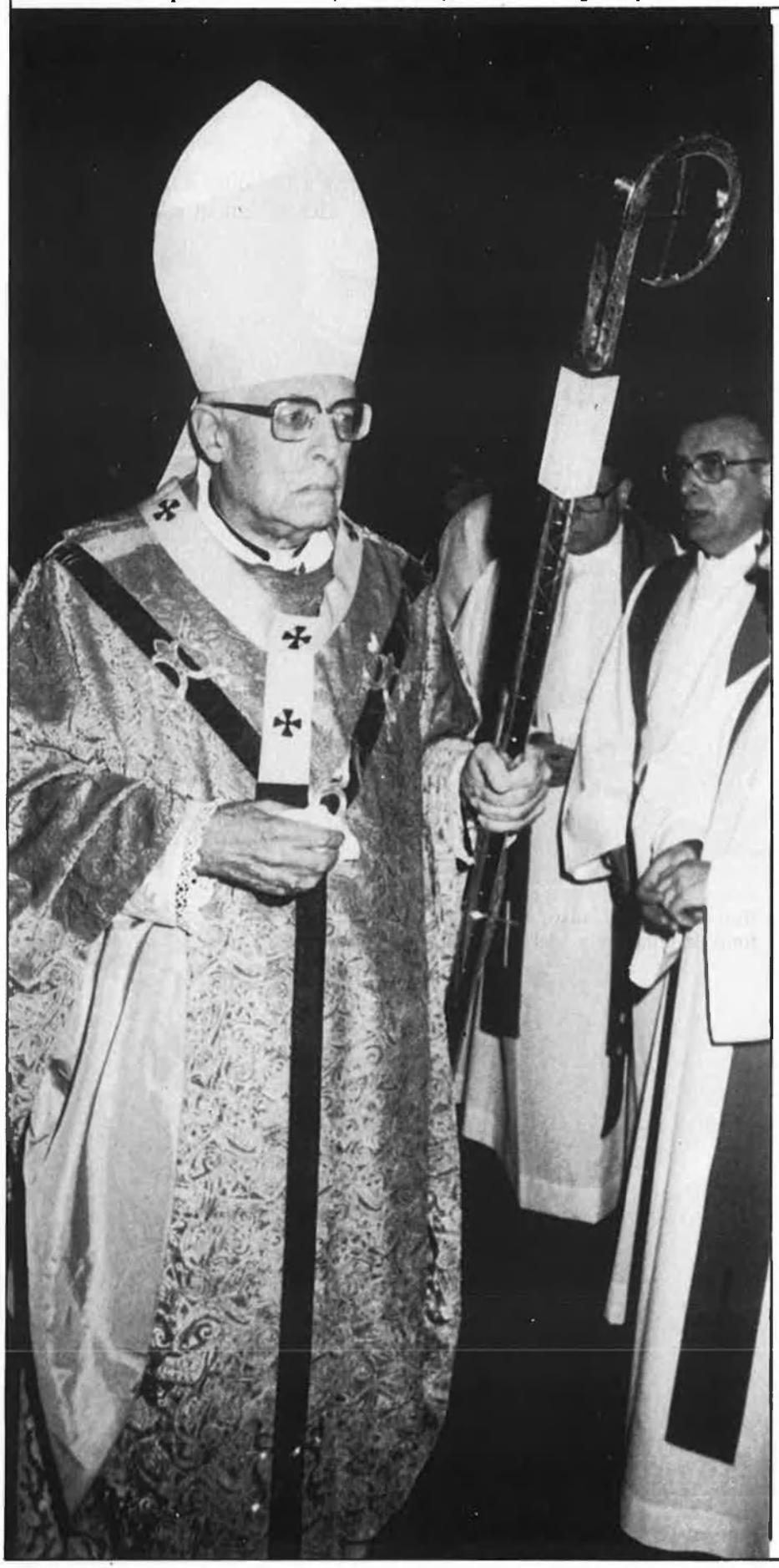
La situació creada al voltant de la successió de Jubany és qualificada per distints observadors, com a «error» del mateix arquebisbe. El viatge que l'abril d'enguany va realitzar Narcís Jubany a Roma, en què es diu que va demanar a la Santa Seu que Josep Ma. Guix, actual bisbe de Vic, fos el seu successor, hauria d'haver-se realitzat, segons s'apunta, temps enrere. En previsió a la renúncia per qüestions d'edat, Jubany hauria pogut demanar un bisbe coadjutor, sol·licitud que hauria estat més ben atesa per Roma que la suggerida aquest abril. Així les coses, però, les circumstàncies que envolten la successió de l'arxidiòcesi de Barcelona han propiciat que les persones amb més possibilitats d'ocupar el càrrec de Jubany s'hagin vist sotmeses a anàlisi i, indirectament, hagin estat posicionades en relació als distints corrents que existeixen en l'església als Països Catalans.

L'Església espanyola —la Conferència Episcopal Espanyola— és un dels ens que menys ha observat el procés autonòmic iniciat amb l'entrada en vigència de l'actual Constitució. Al marge de la dicotomia entre progressisme i conservadorisme, la CEE (Conferència Episcopal Espanyola) s'ha distingit sempre per un poc subtil anticatalanisme, encarnat per Ángel Suquía, cardenal de Madrid. L'assumpció de la unitat espanyola, en detriment de la diversitat de nacions i llengües existents a l'estat és, per a la CEE, una qüestió gairebé dogmàtica on la flexibilitat és impensable. En aquest sentit, les reivindicacions nacionalistes catalanes —aglutinades simbòlicament per la congregació benedictina de Montserrat— no deixen de ser contemplades per Ángel Suquía com el típic *problema catalán*.

El focus de nacionalisme català dins l'Església, manifestat ja a principis dels 70 quan la campanya contra l'antecessor de Jubany, Marcelo González Martín, «Volem bisbes catalans», esdevé, potser, la major resistència amb què es troba la Conferència Episcopal Espanyola davant de la seva concepció uniforme de l'estat. I això, en tant que la força del primer prové del sector dels catòlics de base, i també de la majoria de les parròquies del Principat. Davant d'aquest fet, la divisió de l'Església en l'àmbit de la cultura catalana se centra essencialment en dos grups: la Conferència Episcopal Espanyola i els nacionalistes catalans.

La Conferència és el corrent eclesiàstic amb predomini als Països Catalans, mentre que els nacionalistes actuen, en cert sentit, d'una manera més reivindicativa. La província Valentina —bàsicament el País Valencià i les Balears, encara que les Balears accediran d'ací a no gaire a província pròpia— és la zona on la Conferència Episcopal Espanyola és majoritària. La seva persona clau és Miguel Roca Cabanellas, arquebisbe de València i, alhora, membre del Comitè Executiu i de la Comissió Permanent de la Conferència, junt amb el cardenal Suquía, de Madrid, i monsenyor Rouco, de Santiago, formen un dels triangles de poder més destacats en l'Església espanyola. La gestió de Miguel Roca a València ha estat cauta, fugint dels problemes i afavorint, per tant, l'espanyolització progressiva i total de la litúrgia i les diferents activitats eclesiàstiques. Segons es diu, Miguel Roca té excel·lents relacions amb el nunci papal, Mario Tagliaferri, tot i que, quan el seu nom va rumorejar-se de cara a la successió de Narcís Jubany a Barcelona, el corrent nacionalista va manifestar un esglai tal que l'arquebisbe de València va ser automàticament eliminat dels pronòstics dels especialistes. A la diòcesi d'Eivissa, el bisbe Manuel Ureña, nascut a Albaida, està considerat com a home de Miguel Roca, i la seva gestió en relació a la llengua i cultura catalana és d'una línia homogènia a la que s'està duent a terme a València.

La Conferència Episcopal Espanyola té al Principat com a candidat a la successió de Jubany a Ricard Ma. Carles, bisbe de Tortosa, nascut a València. Ricard Ma. Carles parla el castellà com a llengua materna, i resulta rellevant l'anècdota que va protagonitzar quan, en la confecció de la pastoral «Arrels Cristianes de Catalunya», en un paràgraf referit a la llengua, va oposar-se que hi figurés el nom d'Ausiàs Marc. A part de ser el receptacle de la campanya propagandística d'*El País* per a l'arxidiòcesi de Barcelona, monsenyor Carles, a Tortosa, ha desaprofitat la potencialitat de l'ús total del català en els actes litúrgics —la immigració, a Tortosa, és mínima—. Joan Martí Alanis, bisbe de la Seu, és també un dels homes de la Conferència Episcopal Espanyola i, al marge de la seva eficaç gestió a la diòcesi, es diu que experimenta un alt grau de satisfacció quan ha de viatjar a Madrid amb motiu de la tasca que desenvolupa a la presidència de la Comis-

La successió de l'arquebisbe de Barcelona, Narcís Jubany, està creant una gran expectació.

sió Episcopal de Mitjans de Comunicació Socials de la CEE.

El corrent nacionalista català de l'Església centra la seva candidatura en monsenyor Torrella, arquebisbe de Tarragona. Ramon Torrella ha demostrat una fermesa d'opinió notable en posicionar-se en qüestions sobre el català i, en un altre sentit, en ser crític contra l'Opus Dei, cosa que als seus membres no els cau gens bé. Ramon Torrella, conegut al Vaticà per haver passat anys a la cúria romana, es rumoreja que fou destinat a Tarragona, bé per enveges personals, bé per a no frenar amb el seu progressisme la línia d'involució imperant al Vaticà. Igualment desagradable per a l'Obra és Teodor Úbeda, d'Ontinyent, bisbe de Mallorca, de qui s'afirma que la seva estada a la diòcesi balear ha refermat el seu catalanisme. Monsenyor Ubeda no té els millors números com a possible candidat a la successió de Jubany, però no seria gens mal vist pel corrent nacionalista. Això no obstant, hi ha qui apunta que seria la persona ideal per a ocupar, a la llarga, la diòcesi de València, a fi i efecte d'aportar-hi uns aires més progressistes que els que hi ha en l'actualitat. A la diòcesi de Castelló-Sogorb, Josep Ma. Cases du a terme un procés eficaç de normalització lingüística i amb Menorca, que té de bisbe a Antoni Deig, es converteixen en les dues diòcesis de la província Valentina on la mà de la CEE i de Miguel Roca no imposen el seu dictat espanyolista.

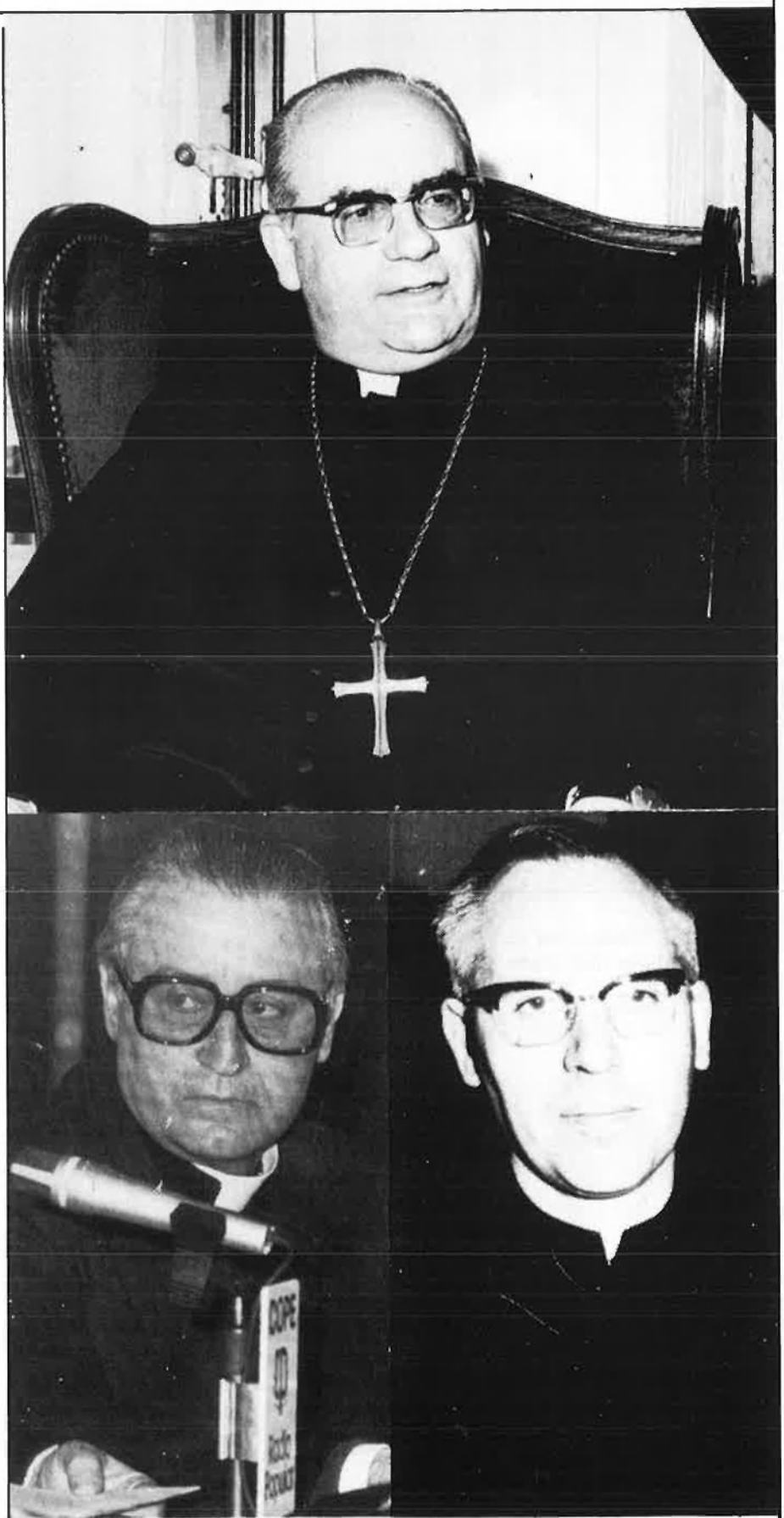
Un tercer corrent dins de l'Església als Països Catalans estaria format pel propi cardenal Jubany, que s'ha desvinculat al llarg de la seva gestió a l'arxidiòcesi de Barcelona de la Conferència Episcopal Espanyola; però a desgrat del propi Jubany, a Madrid els desagrada el seu tarannà independent. Narcís Jubany té el suport del cardenal Casaroli, secretari d'estat del Vaticà i representant de la línia oberta i dialogant a Roma, amb qui té una bona amistat personal. Per aquesta raó, quan Casaroli ha vingut al Principat ha parlat en català, de la mateixa manera que el nunci Tagliaferri, malgrat les bones relacions que, es comenta, manté amb Miguel Roca, tot obeint Casaroli, només usa el català quan oficia a Barcelona —l'ocasió en què això fou més patent va ser en l'ordenació del bisbe auxiliar de Jubany, Lluís Martínez Sistach—. L'altra línia existent a Roma —l'oposada a Casaroli— és la cúria, espiritualista i tancada,

més pròxima a Ángel Suquía que a Narcís Jubany. Això no obstant, quan arran de la celebració del Mil·lenari uns 4.000 catalans van anar en pelegrinatge a Roma, i va ocasionar-se la «famosa» xiulada al propi Sant Pare —acte d'insòlita i notòria irreverència sense precedents— perquè va parlar en espanyol, va crear-se un clima de desconfiança cap a Ángel Suquía i la Conferència Episcopal ja que les informacions al respecte de la realitat social «espanyola» no van ser les encertades: en la concepció uniformista de l'estat per part de la Conferència, va obviar-se el «problema catalán». El Papa Vojtyla, provinent de l'est d'Europa, on els nacionalismes són a l'ordre del dia, fou suficientment receptiu a la reivindicació catalana i va incloure en les felicitacions nadalenques el català, adoptant una posició de reconeixement i, es comenta, d'un cert desagravi. Per una altra banda, Narcís Jubany tampoc no té bones relacions amb Ramon Torrella, a causa de les oposades vinculacions amb les dues tendències romanes, i per la rivalitat que ocasiona la incòmoda configuració de les dues arxidiòcesis catalanes.

El candidat de Jubany per a la seva pròpia successió és, com s'ha indicat, Josep Ma. Guix, bisbe de Vic, que ha passat la seva vida sacerdotal entre Barcelona i Madrid. Monsenyor Guix és poc nacionalista, però tampoc no actua com a «anti»; senzillament se'l considera una persona de despatx, bon coneixedor de l'arxidiòcesi de la ciutat comtal —va ser-ne bisbe auxiliar—, i compta també amb el suport de la cúria barcelonina. Josep Ma. Guix no estaria mal considerat pel sector nacionalista en tant que successor de Jubany.

Els ordes religiosos se sentirien satisfets igualment amb Guix a l'arxidiòcesi de Barcelona, tot i que es comenta que els benedictins de Montserrat desitjarien una persona més nacionalista —Torrella—, i els jesuïtes una de fort progressisme —Buxarrais, el bisbe català de Màlaga—. L'Opus Dei coincideix amb l'home de la Conferència Episcopal Espanyola, Ricard Ma. Carles, que va pertànyer a l'Obra quan s'estava a València. Això no obstant, l'Opus té una influència acusada sols a la diòcesi d'Alacant-Oriola, gràcies a la gestió de l'anterior bisbe, Pablo Barrachina.

E. Company (amb informacions de J. Sebastià i M. Payeras)

Miquel Roca, arquebisbe de València; Ricardo Ma. Carles, bisbe de Tortosa i Ramon Torrella, arquebisbe de Tarragona.

Francesc Obrador, batlle de Calvià

Obrador no s'acontenta a ser l'alcalde del municipi més ric de l'estat, ara vol ser candidat a la presidència del govern balear.

BIOPOLÍTICA

Francesc Obrador Moratinos és el secretari general d'una federació territorial d'UGT que més anys porta en el càrrec. També és, des del 1983, batlle de Calvià, un dels municipis més rics d'Europa i el de renda per càpita més alta de l'estat espanyol. I sembla que li agradaria ser candidat a la presidència del govern autònom de Balears.

Va nàixer Francesc Obrador a una barriada obrera de Palma, S'hort des Cà, el 8 de febrer de 1942. Un extraradi que vivia quasi en exclusiva d'una fàbrica que hi havia allà, i en la qual treballaven el pare i la mare de Francesc com a picapedrer i com a teixidora, respectivament.

La infància de Francesc ve marcada pels estudis que realitzà als Teatins fins als 14 anys, edat en què comença a treballar a una fàbrica de sabates fins complir els 27, compaginant sempre treball i estudis de comerç i comptabilitat. Quan acaba aquests estudis, comença estudis eclesiàstics, carrera que acabà però que no exercí, encara que moltes vegades és conegut com el batlle-capellà.

Quant acaba la dècada dels 60, noves inquietuds apareixen en la vida de Francesc. L'any 1966 comença el seu camí com a sindicalista a través de les Joventuts Obreres Catòliques i, posteriorment, dins de les naixents CCOO. Tota aquesta activitat el fa canviar de lloc de residència i acaba treballant en hostaleria a la zona de Calvià. A través del sindicalisme arribarà a la política. El 1969 comença a militar en Bandera Roja, estretament lligat a CCOO, sindicat dins del qual arribarà a ocupar càrrecs de màxima responsabilitat, fins al 1975. Aquest any es presenta com a candidat a les Candidatures Unitàries i Democràtiques, l'alternativa als sindicats verticals, i en surt elegit president de la Unió de Tècnics d'Hostaleria.

A partir d'aquí es produeix la ruptura amb el sindicalisme lligat al PCE i entra en el PSOE i, poc després, a la UGT, organització de la qual és elegit secretari general el 1977. El 1979 és elegit membre del Consell Insular de Mallorca, diputat autonòmic i, ja el 1983, es presenta a batlle de Calvià, càrrec que encara conserva, juntament amb el de secretari general d'UGT.

Francesc Obrador mai no ha sentit el problema d'haver de triar entre partit o sindicat. No juga massa amb el partit, només en l'aspecte institucional, mantenint-se enfora de les disputes internes. Es troba còmode a Calvià, com a batlle, ja que se sent més a prop del sindicalisme, no debades bona part de la població calvianera és immigrada i proletària. ¿I el futur? Francesc Obrador respon: «He cobert el meu expedient, m'he plantejat el que vull ser o el que crec que podria ser i ara estic en una etapa de disponibilitat».

Un llibre: *Anàlisi de la construcció d'Europa,* d'Edgar Morin.

Un polític: Bruno Kreisky.

Dona política: cap.

Personatge històric: Marx i Pascal.

Actor: Adolfo Marsillach.

Plat de cuina: botifarró.

Ciutat: Praga.

Música: «Let it be», dels Beatles.

Citació: «La puresa només es troba al cel i a l'infern».

El cotxe: Ford Fiesta.

Una pedra: la usada per a construir els marges dels camins típics de Mallorca.

Color: el de la terra.

Ofici: tècnic administratiu.

Animal: el ca.

Monument: unes estàtues que hi ha a Copenhaguen, on et pots asseure i descansar.

Instrument musical: el violí.

Un somni: poder estar tranquil.

Tino Martínez

Miquel Alberola

CAFE DEL TEMPS

La intifada de Guardiola com a símptoma

La cosa és que ja en tocava un que, de manera pública, transgredira el vot de castedat. Qui ha fet això és **Felip Guardiola,** portaveu del grup parlamentari socialista de les Corts valencianes i —caram— cunyat del president del Consell d'Administració de RTVV, **Enrique Linde.** Guardiola, en unes declaracions al diari *Levante-El Mercantil Valenciano* —si no citem, **Ferran Belda** propina unes mirades com el gat a les tomaques—, ha dit que TVV és «una mierda, una gran mierda». L'estrenyiment entre la militància era tan claustral, des del moment en què **Joan Lerma** va tocar retreta en el PSPV-PSOE, que el desenllanç havia de remetre a l'escatologia. A l'escatologia opulenta.

Felip Guardiola faria bé divulgant quina classe de teràpia ha fet servir per afluixar el depòsit de forma tan satisfactòria, perquè més d'un esperit turmentat es confortaria. L'agraïment no coneixeria límits. Dic això per aquells que íntimament —indemnes al radar— reconeixen que, si en compte d'estar en el poder el PSPV-PSOE, manara UV, i davant la hipòtesi que fóra UV qui haguera posat en marxa la TVV i els programes «El show de Joan Monleon» i «Tal com show», s'haurien amotinat, haurien fet vagues de fam, manifestacions i visites al Defensor del Pueblo. Això costa de coure dins el ventre, sobretot quan la prescripció indica continència.

La identificació absoluta entre TVV i PSPV-PSOE, promoguda amb vehemència des del lermisme, està resultant nociva per al partit. Al punt que el president Lerma, que és partidari que continue intacta l'associació, ja ha considerat, segons els rum-rums pròxims al poder, la possibilitat de substituir **Amadeu Fabregat.** D'acord amb aquesta filtració, ja n'hi ha, de substitut, i el problema només seria buscar-li alguna cosa a Fabregat. Perquè Fabregat, bàsicament, ha comès dos errors: fer una programació que només satisfà el CDS i UV, d'una banda; i de l'altra, haver posat de directora de Canal 9 Ràdio a **Rosa Solbes,** la qual, amb un pressupost modest, ha fet possible —sense demora— un producte de factura excel·lent. De manera que al si del partit indigna que qualitat no siga, en aquest cas, sinònim de pressupost i que només els sectors polítics més rancis aproven el producte elaborat a Burjassot.

¿I això vol dir que Amadeu Fabregat té els dies comptats? Seria ingenu pensar la possibilitat en afirmatiu. Al director general el llances contra una paret llisa i es queda adherit. Només aquesta capacitat de supervivència li permet fer com fa i empunyar actituds que en societats més avançades constituirien alguna classe de delicte. De tota manera, pels indicis, estem assistint a un canvi en la concepció tan homosexual —homosexual, en sentit de gènere idèntic— entre el PSPV-PSOE i la TVV. Tal i com estan les coses, té la seua importància.

Amadeu Fabregat i Felip Guardiola.

Una nota a peu de pàgina

Fa uns dies el gran amic del director general de RTVV, i tanmateix subordinat, **José Doménech Part** es va presentar en el despatx d'Amadeu Fabregat esbalaït i amb signes evidents de commoció. «¡Amadeo —li va dir— que están diciendo *turmell* por la tele, i eso es catalán!». I Fabregat, amb eficaç diligència, va prendre les mesures oportunes per erradicar tal cosa i va impo-

sar, com a sinònim més convenient, la paraula *genoll*. Ja tindrem ocasió de flipar sense control quan, en alguna pel·lícula, li foten una escopetada al turmell a **John Wayne** i exclame: ¡Quin mal que em fa el genoll!

El recurs wilderià

Diuen les fonts pròximes a la fontaneria i sanejament del president de la Generalitat valenciana que, segons la tuberia orgànica de Lerma, el Ministeri de Transports, Turisme i Comunicacions ha hagut de reaccionar amb una multa als responsables de la penetració de TV3 en l'espai valencià perquè **Pedro Agramunt,** el diputat del PP, havia acusat d'inhibició al delegat del govern **Eugeni Burriel.** I clar, s'hi han vist obligats. La mala consciència és un guano magnífic per al talent inèdit.

Qui ha formulat això, des de tanta diòptria —i m'he compromès a no invocar el seu nom— mereix ser gratificat a caramull. Una conselleria. Una cosa per l'estil. El seu comportament sintetitza les situacions de comèdia wilderiana per les que està passant, d'acord amb el guió suprem, un grapat quantiós de militància locomotriu —és només una manera de designar-los— del PSPV-PSOE. La fidelitat indefectible a què han estat *invitats* els està conferint una sagacitat de pa i meló. Més val això que un expedient.

L'últim banc

El 23-N, tres dies després del congrés d'Esquerra Republicana de Catalunya, els diputats **Joan Hortalà, Joan Sabanza** i **Marçal Casanovas** van abandonar, impulsats pels resultats de la discussió de Lleida, el grup parlamentari d'ERC de les Corts catalanes. I van ingressar en el grup mixt. El gest, d'entrada, va ser motiu de satisfacció entre les files del partit, però l'endemà mateix la mesa del Parlament, constituïda per CiU i PSC, va decidir que els tres diputats que havien quedat al grup, **Miquel Pueyo, Josep Lluís Carod-Rovira** i **Àngel Colom,** seguiren el camí dels tràngfugues, ja que amb tres diputats només no hi ha grup parlamentari.

És curiós, però el reglament del Parlament de Catalunya no estipula com ha de desaparèixer un grup, encara que sí que contempla com es configura. I és més curiós encara que els d'ERC hagen exigit al Parlament que es fixara en el de Madrid, en el reglament del qual es diu que un grup parlamentari desapareix quan és abandonat per la meitat dels diputats més un. ¿Qui havia dit que de Madrid no podia venir res de bo? Però el 27-N els d'ERC reben la notificació que han d'anar al grup mixt. I Colom, que no rep el paperet, se n'assabenta pels companys. Així les coses, els implicats estan que tallen claus, sobretot perquè havien arribat a un acord verbal amb el president del Parlament, **Joaquim Xicoy,** el qual els havia assegurat que, com a mínim, mantindrien l'escalafó d'agrupació parlamentària, que dóna dret a portaveu i poca cosa més.

La cosa té el seu què, ja que CiU i PSC són molt contraris al transfuguisme. I a pesar d'això, el dia 28 els d'ERC són enviats a l'últim banc del Parlament, a la dreta del galliner. Han passat del mig de l'hemicicle al final, allà on no arriben ni els teleobjectius ni els zooms. Però això no acaba ací, perquè els diputats republicans, en senyal de protesta, abandonen el Parlament i cauen que no els han concedit l'agrupació parlamentària perquè, senzillament, s'han oblidat d'exigir-la formalment. Com que la ciència es fa a base d'errors, rectifiquen i tramiten. Ho aconsegueixen. Però el seu destí és l'últim banc. Mira per on, allà van i contacten amb l'ex-diputat del PSC, **Pere Aiguadé,** i probablement ingresse a ERC, la qual cosa posaria un punt final acceptable.

EL TERMÒMETRE

Llorenç Capellà

Càlida brisa que empeny a l'escriptor i periodista Llorenç Capellà, que ha vist publicat un dels llibres més esperats pels seus lectors, el *Diccionari Vermell*. Es tracta d'un estudi que recull, en forma de cens, els assassinats ocorreguts a Mallorca entre l'agost de 1936 i el gener de 1937, el període més sagnant de la repressió feixista a Mallorca, que s'hi cobrà més de mil morts.

Vicent Franch

↑ Pugem a l'escalfor del reconeixement públic el professor titular de Dret Constitucional a la Universitat de València i col·laborador d'EL TEMPS, Vicent Franch que ha estat nomenat pel Consell General del Poder Judicial magistrat (suplent) del Tribunal Superior de Justícia de la Comunitat Valenciana a proposta de la junta de govern d'aquesta institució autonòmica.

El professor Vicent Franch va ser l'únic que en aquest acte, on van ser nomenats altres magistrats i jutges, utilitzà la llengua del país a l'hora de prometre el càrrec. Cal agrair-li l'exemple.

TV3: producció pròpia

↑ Clarianes hertzianes per a TV3. Dins dels 10 programes amb més audiència del primer canal català, 8 són de producció pròpia. El rànquing està de la següent manera (de l'1 al 10) *Tres Estrelles, Tot un senyor, La vida en un xip, Tres pics i repicó, Pantalla* (telefilm estranger), *Bona cuina vespre, TN vespre, Cinema 3* (sovint film estranger però no sempre), *La parada* i *El temps vespre*. Curiosament, *Dallas, L'hora d'Alfred Hitchcock* o la novel·la brasilera apareixen molt més abaix en el rànquing.

Llorens Capellà i Vicent Franch.

TV3 no s'ha caracteritzat des dels seus inicis per donar gaire empenta a la producció pròpia, especialment en el terreny de la ficció; potser aquestes dades faran replantejar moltes coses als directius de Sant Joan Despí, semipresoners encara del raonament estranger.

Jaume Sendra

↓ Jaume Sendra, director general de Mitjans de Comunicació de la Generalitat, hauria de quedar congelat com un pingüí per les responsabilitats del seu departament en la concessió irregular de les llicències d'emissores radiofòniques de freqüència modulada. Les irregularitats, encara presumptes, denunciades pels grups de l'oposició arriben el grau de barroeres. recorden que cap de les dues emissores que havien presentat una graella de programació íntegrament en català no van obtenir la concessió per part del govern valencià.

Jaume Sendra.

Ajuntament de Palma

↓ Fred nòrdic per l'oposició a l'Ajuntament de Palma, PP i CDS que havien estat convidats a un debat a TVE-Balears, juntament amb el batlle de Palma, i no hi acudiren. Deixaren plantat Ramón Aguiló davant les càmeres. El motiu: que el grup mixt no havia estat convidat. Un episodi més de la bruta guerra que enfronta oposició i govern municipal i que pot acabar amb moció de censura contra el batlle socialista, Ramón Aguiló.

Fúria incontinguda

↓ Raigs i trons per a José María García, la infal·lible estrella de la nit radiofònica espanyola. Aquesta setmana ha dit coses com «cal estar més que mai per la unitat nacional» junt amb «és lamentable tot l'afer del COC». García està realment desesperat, tot comentant la votació que es va produir al si de la federació catalana d'atletisme i en la qual es va decidir, per ampla majoria, separar-se de l'espanyola. La federació també ha demanat ser reconeguda internacionalment, donant suport, així, al COC. García només fa que repetir mecànicament «Quina pena que la política es barregi amb l'esport». Cada nit defensa la puresa de l'esport enfront de la contaminació política, això sí, dient que davant del COC cal «unitat nacional». ¿En què quedem?

La llei de l'aigua

El tercer congrés internacional de l'AIDA debatrà pròximament a València models de gestió per a l'aigua. Com distribuir i preservar un bé necessari i cada vegada més amenaçat.

La sequera és un dels problemes més punyents per a l'AIDA. RAFA OIL

Sota el títol genèric de «La gestió de recursos hídrics en vespres del segle XXI» se celebrarà a Alacant i València, desde el dia 11 de desembre i fins al pròxim 14, el Tercer Congrés Mundial de Dret i Administració d'Aigües. Organitzat per l'Associació Internacional de Dret d'Aigües (AIDA), el congrés substituirà la conferència internacional que estava prevista per al 1979 a Teheran i que hagué de ser suspesa per la guerra Iran-Iraq.

L'AIDA va ser creada com a associació no governamental el 1967 i va adquirir la seua carta constitutiva l'any següent a València. Fins ara ha celebrat un parell de conferències, la primera a Buenos Aires el 1968 i la segona a Caracas el 1976. Aquest segon aplec va servir de reunió tècnica per a la Conferència de l'Aigua de les Nacions Unides, que elaborà una sèrie de recomanacions per a les administracions governamentals, sota el títol de Pla d'acció de Mar del Plata.

La conferència tractarà de trobar línies generals d'actuació per a aprofitar els recursos hídrics, cada vegada més escassos, de manera racional i exhaustiva. La problemàtica que ha d'afrontar-se és immensa ja que assistiran ponents de països de tots els continents, amb característiques molt diferents. En qualsevol cas, contaminació per una banda i desertització per l'altra són els temes més preocupants i els que ocuparan gran part dels debats.

La polèmica està servida des dels primers moments, fins i tot el primer acord pres a la reunió de Mar del Plata, que l'aigua ha de ser «una i pública», tindrà els seus detractors en els representants de l'administració britànica. Segons ha manifestat a EL TEMPS Carlos Arrieta, secretari general de la Direcció d'Obres Hidràuliques del MOPU, «privatitzar és seguir una línia política i social molt diferent d'aquella que Europa està seguint de fa ja temps. A Espanya les aigües superficials són públiques des del 1879 i la Llei d'aigües de 1985 aclareix que totes les aigües, corrents, superficials i subterrànies són de domini públic».

MODEL AUTONÒMIC O MODEL DE CONQUES

Jaume Erruz serà el representant de la Generalitat de Catalunya en aquest congrés. Com ell mateix indica a EL TEMPS, «Catalunya és l'única comunitat autònoma que té una administració hidrològica pròpia, encara que ha d'acatar la Llei d'aigües i que moltes d'aquestes aigües estan regulades per organismes centrals, com són les confederacions, ja que pertanyen a diverses comunitats». Jaume Errauz manifesta que «aquest congrés és interessant en la mesura que poden sorgir models idonis de gestió d'aigua i en el nostre cas, es pot plantejar una discussió entre el model central de conques que s'utilitza a l'Estat espanyol i un model més autonòmic, que és el que nosaltres preferim».

Jordi Sebastià

¡Voti, voti, voti!

Les universitats catalanes renoven amb l'hivern els seus òrgans de govern, en uns processos electorals que no acaben ben bé d'interessar els estudiants.

Les universitats catalanes aprofiten els primers mesos de curs per tal de renovar els claustres i els òrgans de govern. Enguany, a excepció de la Universitat de les Illes Balears i la Politècnica de Barcelona, hi haurà també eleccions a rector que, en general, no depararan moltes sorpreses.

La primera d'aquestes eleccions va ser la de la Politècnica de València on l'anterior rector, Justo Nieto va ser triat en uns comicis grisos en els quals no tenia cap oposició. Com a candidat únic i amb majoria absoluta, Nieto pretén ara continuar la seua política de desenvolupament europeu, oblidant altres àrees com la de la normalització lingüística per l'absència de la qual ha estat criticat en els últims dies per diversos col·lectius d'estudiants.

Com és tònica general, amb una participació ben escassa, un 27% a la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) i un 18% a la Universitat de Barcelona (UB), aquestes dues universitats triaren el passat dia 30 els seus representants a claustre. Entre els estudiants, la Federació Nacional d'Estudiants de Catalunya (FNEC) resultà la més votada a la UB i l'Alternativa d'Estudiants Progressistes (AEP) a la UAB. La FNEC quedà, a més, en segon lloc a l'Autònoma, la qual cosa la fa ser la força més representativa dels estudiants de les universitats de Barcelona.

Amb posicions polítiques nacionalistes d'ampli espectre, que recullen des de CiU fins a la Crida, en el seu programa eren qüestions bàsiques: el desenvolupament del programa de normalització lingüística i l'obertura d'un debat sobre els estudis superiors. Joan Vives, un dels seus representats, manifestà a EL TEMPS que: «Tenim un optimisme moderat, en realitat pensàvem guanyar a la UB per molt més, però una victòria sempre ho és i està prou bé».

Ambdues universitats triaran els primers mesos del proper any el rector. A la UB Josep M. Bricall, home de posicions pròximes al PSC, intentarà la reelecció sense que, de moment hi haja oposició; i a la UAB es preveu un pacte entre Julià Cufí, actual vicerector, i Ramon Pasqual per «alternar-se» al poder.

Alacant i València celebraran també eleccions per renovar el proper mes de desembre els claustres que, a principis del 1990, triaran el nou rector. Mentre a Alacant Ramon Martín, home molt proper al PSOE, sembla que comença a tenir una oposició al seu tranquil i «consensuat» govern; a València, la sorpresa és la no presència del grup ultradretà AU en les eleccions dels estudiants.

Tal com declarà el seu portaveu Pablo Nadal a EL TEMPS, «passem a *la clandestinitat* perquè hem comprovat que no podem fer res des de les institucions, però no abandonem, continuarem defensant els estudiants amb la força del jovent». També aclariren que no havien trobat suport entre els professors per a crear una candidatura alternativa al rector Lapiedra que, d'aquesta manera, tindrà una reelecció, que ja es donava per segura, molt més còmoda.

Jordi Sebastià i Albert Punsola

El començament del curs 1989-1990 ve marcat per les eleccions a rector. RAFA GIL

Carn o peix

Unitat del Poble Valencià celebrarà el pròxim mes de maig la IV Conferència, on tornarà a marcar el rumb de l'estratègia programàtica i electoral. El partit, una força nacionalista valenciana polièdrica, es troba, però, pendent de perfilar-se nítidament.

El passat dos de desembre la Unitat del Poble Valencià (UPV) es reunia en Assamblea de País a fer una anàlisi dels resultats electorals obtinguts per aquesta organització en les últimes eleccions generals, uns 40.000 vots, i per a parlar de la convocatòria de la IV Conferència.

El Consell Polític del partit s'havia promés arribar a l'assemblea amb tot ben consensuat. Així almenys ho va dir i ho volia Josep Lluís Blasco, un dels principals dirigents junt amb Ernest García, Pere Mayor, Xavier Cantera, Vicent Àlvarez o Pepa Chesa. Els dos últims, portaveus d'opinions ben diverses, discrepants amb l'orientació política i el discurs de l'actual equip de direcció. I encara que la pluja no va esdevenir tempesta, la reunió plenària de delegats del nacionalisme progressista va ser una contínua descàrrega de llamps i trons, una profunda rebel·lió dels elements de base i de molts quadres responsables contra el poder del legislatiu i de l'executiu d'UPV. El permanent canvi de missatge —UPV a la valenciana, UPV verda—; la falta d'atenció a un important fenomen polític, com és el creixement i la consolidació del regionalisme en Unió Valenciana, UV; el vaivé de pactes —sí i no a les alianices, a triar un soci de confiança—; i la inauguració de canals inters per on puguen discórrer els cors dissidents, van ser el material

RAFA GIL

UPV, massa poc definida.

amb què quasi tots els militants reptaren un nou futur molt més clar i definit per la formació. La base del pingpong polític va ser un document preparat pel secretari d'organització, Ernest Garcia, al qual s'afegiren Blasco, Cantera i Mayor que, en principi, havien mostrat propòsits d'escriure textos alternatius, però que, finalment, en projectaren un d'acord comú amb Ernest Garcia.

Tres tendències van tornar a emergir en l'assemblea del dissabte dia 2, amb tres fórmules i remeis ben diferents per a construir el xassís del nacionalisme al País. La recepta «UPV valenciana, però social», defensada bàsicament per l'advocat de tradició laboralista Vicent Àlvarez; l'ingredient verd i ecopacifista com a salsa principal, proposada per la majoria de la direcció, i la màgia i el caldo del nacionalisme i el valencianisme, el primitiu bressol on va venir al món UPV. Tendència que es va constituir públicament i estatutàriament com a nou corrent del partit.

Una radiografia ràpida parla per ella sola. Vicent Àlvarez comentava: «És necessari obrir una política de pactes per a tractar d'abordar temes d'estat, que poden ser amb Esquerra Unida o Esquerra Republicana, etc.», i, d'altra banda, «assegurar com a objectiu de tota la UPV guanyar políticament la ciutat de València, on hem perdut quasi dos mil vots». Àlvarez denunciava també «el tema de com articulem les minories al si del partit, que és encara una assignatura pendent». Un altre militant de Castelló, seguint Àlvarez, deia: «Cal incidir més en els sindicats de classe. Encara no he vist a UPV dir ni una sobre la PSP, la Proposta Sindical Prioritaria». Un delegat de l'Horta Nord expressava: «UPV té una amplitud ideològica tan gran que no hem estat una organització útil per a la societat valenciana».

El canvi de missatge va ser, no obstant això, l'autèntica pedra de toc. Ferran Pla, secretari comarcal de la Ribera Baixa i portaveu d'aquest corrent, en repesentació d'uns cent militants, parlava de «resultats electorals desastrosos», i de la «dissolució del programa i el missatge d'UPV». Pla alertava: «No estem disposats a perdre l'única opció nacionalista del País. No podem seguir amb una UPV que sempre està de carnestoltes, que cada any electoral es disfressa d'una cosa. D'altra banda, amb els pactes no hem guanyat ni en imatge, ni en vots, ni en identitat política». Un afiliat d'Almussafes, signant d'aquest mateix corrent afegia: «Ja no utilitzem el terme valencianisme. Ja no fem nacionalisme. Hem deixat això per a la dreta».

Josep Lluís Blasco, del Consell Executiu, reduïa a psicoteràpia el diagnòstic

Josep Lluís Blasco partidari d'un partit encara més pragmàtic. RAFA GIL

procedent de les diverses tendències i apostava per «anar a un discurs més pragmàtic», i «amb una crida a la concòrdia de tots els sectors, per tal de pacificar el partit». El diputat autonòmic Pere Mayor opinava: «en termes generals, la qüestió ideològica sembla ser que està definida. On ve la gran discussió és en la plasmació electoral del missatge, i en averiguar cap a quin sector social el dirigeixes. Sens dubte, i tal com va dir la primera Conferència, UPV és un partit nacionalista d'esquerres i ecopacifista. Ara, allò que és ben cert és que, per a evitar la confusió que en moltes comarques existeix entre nosaltres i UV, segurament, per fer aquest enfrontament esquerra-dreta valenciana, haurem de tornar a parlar del valencianisme».

Ismael L. Belda

L E C T U R E S

D E C. O. U. - I

El comte Arnau Joan Maragall
Primavera inquieta Ernest Martínez Ferrando
El poema de la rosa als llavis J. Salvat-Papasseit
Llibre de meravelles V. Andrés Estellés
Bearn Llorenç Villalonga
Cròniques de la veritat oculta Pere Calders
Diccionari per a ociosos Joan Fuster
Bloody Mary Show Rodolf Sirera

VOLUM COORDINAT PER JOSEP BALLESTER I JEREMIES BARBERÀ

G R A E L L A

E D I C I O N S B R O M E R A

SALA D'EXPOSICIONS DE LA FUNDACIÓ CAIXA DE PENSIONS

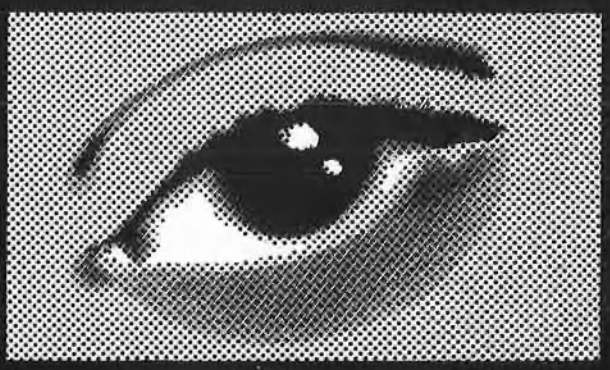
CARRER CORREUS, 3 • VALÈNCIA • TEL. 351 14 35

FOTO PRES 1989

17 NOVEMBRE/10 DESEMBRE

Laborables d'11 a 14 i de 17 a 21. Festius d'11 a 14

Dilluns matí tancat.

FUNDACIÓ CAIXA DE PENSIONS

L'estrany cas Ginetec

La inspecció de la clínica Ginetec, la requisa de 600 historials clínics i l'empresonament dels doctors Carlos Morin i Tomás Parra a Alacant continuen encara sense aclarir-se.

Tomás Parra i Carlos Morin. RAFA ARJONES

Si el mes de novembre ha de tenir algun tipus de significació especial a Alacant entre els professionals del periodisme, de segur que la memòria ens recordarà la intensa activitat judicial que en aquest temps s'ha desenvolupat, i en especial el cas Ginetec. A tres setmanes de l'inici de les investigacions que porta endavant el titular del jutjat d'instrucció número set d'Alacant, Lino Rubio, ningú no sap ben bé com s'ha originat aquesta història que va començar amb la inspecció de la clínica Ginetec d'Alacant i la requisa de quasi sis-cents historials clínics. El fiscal, Ángel Alcázar, assegurava en un principi que certes denúncies, presentades per auxiliars clínics i alguns metges, havien estat la causa de la inspecció per presumpta realització d'avortaments il·legals. L'acte de presó dictat pel jutge contra els doctors Carlos Morin i Tomás Parra —que es presentaren voluntàriament a declarar davant el jutge—, l'acte de secret sumarial dictat també pel jutge sobre les investigacions, la desestimació de Lino Rubio sobre el recurs presentat per la defensa per a l'alliberament dels empresonats i la petició de declaració a les dones afectades per la requisa dels historials, han fet plantejar seriosos interrogants en sectors feministes de la ciutat i en els advocats de la defensa.

L'advocat de la clínica Ginetec d'Alacant, Pedro Miguel Millà, que ha estat molt reservat a fer declaracions, ha assenyalat, després de la desestimació del recurs per alliberar els metges, que s'havien vulnerat els drets fonamentals perquè, segons l'advocat, «és una barbaritat que s'empresonen dos doctors per una acusació d'un o diversos pressupòsits d'avortaments il·legals.

D'altra banda, els sectors feministes veuen vulnerada la intimitat de les dones afectades i critiquen durament la forma en què el jutge les ha citades a declarar, ja que el sistema sembla haver estat trucar-les per telèfon. Tanmateix, cap d'aquestes dones serà processada, segons que ha assenyalat el fiscal. Així doncs, ¿què és el que es vol jutjar?

La clínica Ginetec d'Alacant ha estat fins ara l'única acreditada per la Conselleria de Sanitat de la Generalitat per a realitzar avortaments en la província, encara que Ginetec no ha disposat mai d'un equip regular de ginecòlegs. És a dir, se citava les dones per a un determinat dia i des de Barcelona, on l'empresa té tres clíniques, els doctors es traslladaven a Alacant per a realitzar les intervencions.

Aparentment, i d'acord amb les declaracions de la defensa i dels sector feministes, en aquesta història no hi ha culpables. Una altra dada fonamental és el fet que cap dels metges que durant aquestes setmanes han declarat a favor dels empresonats, a petició de la defensa, ha patit la circumstància de Carlos Morin i Tomás Parra. Tot apunta cap a una segona intencionalitat no confirmada. El doctor Carlos Morin va tenir problemes amb la justícia holandesa per haver traslladat dones d'aquell país a l'estat espanyol per a practicar la fecundació *in vitro*. La Interpol ha estat també investigant el metge. Ningú ha pogut relacionar, però, aquest fet amb les acusacions del jutge sobre la clínica Ginetec d'Alacant. El fet és que mentre no hi ha una acusació sòlida, segons la defensa, Carlos Morin continua empresonat.

Salvador Enguix

Adéu a UM

El que fou la «gran esperança blanca» del regionalisme-nacionalisme de centre-dreta, Unió Mallorquina, ha tirat la tovallola. No és que desaparegui, però quasi. La Comissió Executiva del partit decidí per set vots a favor i una abstenció demanar a l'actual president del Parlament i fundador d'UM, Jeroni Albertí, els pactes exactes a què s'arribara amb el PP de Gabriel Canyelles després de les eleccions autonòmiques de 1987, per tal de decidir quina serà l'actitut del partit a partir d'ara i fins a les eleccions de 91.

La petició s'inscriu dins la relativa «reactivació» que intenta l'executiva del partit regionalista després de més d'un any en situació d'autor, amb la no-presentació a les dues darreres eleccions i el continuat sacseig a causa de les crisis internes i recanvis als llocs de decisió, com ara a la secretaria general.

L'inici de la crisi era la dimissió del president del Partit, Jeroni Albertí, l'estiu de l'any passat, qui des d'aleshores es troba allunyat de tot el que sigui la vida interna d'UM. L'activitat d'Albertí sumí el partit en un letarg del qual sembla voler sortir-ne ara. Una de les possibilitats amb què juga l'executiva és la de pactar amb el PP una coalició per les autonòmiques de 1991. Aquesta actitut troba la resistència del sector seguidor d'Albertí que veu un «entreguisme» cap al PP que els durà a la pràctica desaparició com a partit independent. Per altra banda els sector crític respecte d'Albertí, més proper al PP, veu en aquesta possibilitat l'única forma de mantenir una certa presència dins la política balear, convençuts que el PP li interessa l'operació per així tenir una façana d'autonomisme. S'ha de tenir en compte que durant els darrers mesos s'han posat en marxa diverses operacions tendents a crear un partit nacionalista de centre, amb l'objectiu d'intentar desallotjar a Canyelles del govern. Si UM pactàs amb el PP totes aquestes operacions es veurien, com a mínim, dificultades en l'estratègia de voler representar el nacionalisme de centre dreta, alhora que el PP podria jugar a un cert nacionalisme-autonomisme gràcies al pacte amb UM.

¿La nova ERC?

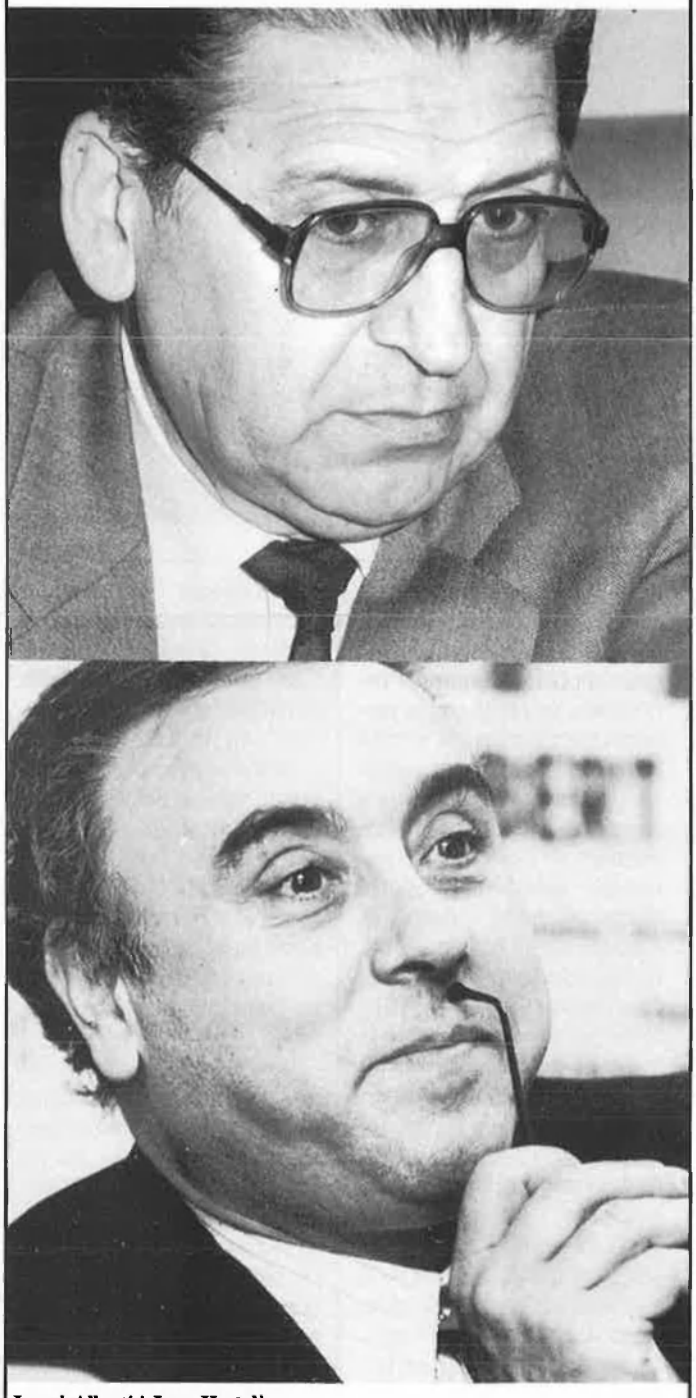
Joan Sabanza, diputat del grup mixt al Parlament de Catalunya i exdiputat d'ERC, ha manifestat a EL TEMPS que «el fet que els colomins s'hagin quedat el nom d'ERC és important ja que si bé el que compta sempre són els continguts, un nom hi fa molt, especialment de cara a l'electorat que té per costum votar a un a partit amb unes sigles concretes».

No obstant això, Sabanza s'ha mostrat optimista de cara al futur. La formació política encapsalada per ell mateix, Joan Hortalà i Marçal Casanovas ja té 500 seguidors amb un 70 per cent d'antics militants d'ERC i un 30 per cent de gent que s'hi ha adherit a títol individual. Sabanza ha assegurat que el 70 per cent dels alcaldes d'ERC s'han afegit a la nova formació política (ERC té 13 alcaldies).

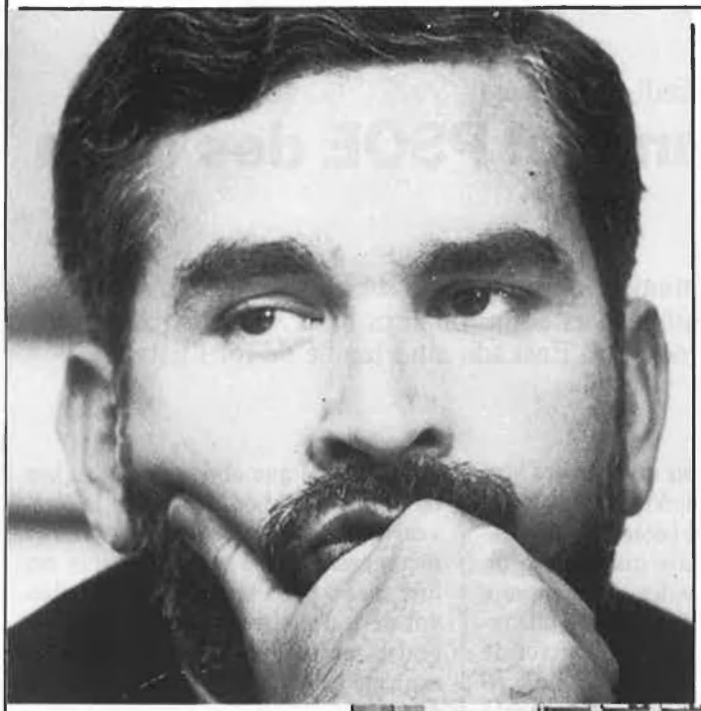
Actualment, la nova formació política no està definida però això no vol dir, segons Sabanza, que el futur en sigui incert, «hem discutit amb els diversos simpatitzants de la nostra formació i puc assegurar que d'aquí tres mesos convocarem un congrés constitutiu d'un nou partit polític».

Preguntat per l'escepticisme de sectors convergents entorn de la viabilitat de la notra formació, Joan Sabanza ha assenyalat que «això s'explica per l'interès de convergència en tot el que ha passat, els interessa una ERC força radical perquè pensen que d'aquesrta manera s'ampliarà el seu espectre de votants però per a això cal que no hi siguem nosaltres».

Sabanza afirma amb contundència: «No som transfugues si ho fossim haguéssim anat directament a un altre partit però hem preferit crear-ne un que reculli les essències de l'esquerra republicana que havíem volgut».

Jeroni Albertí i Joan Horlalà.

Les alforges de Lerma

Joan Lerma ha tornat del seu viatge al Japó amb un bagatge que li servirà per a presentar a les Corts valencians la seua política exterior amb una certa garantia per resistir els atacs de l'oposició.

Les inversions de capital nipó al port de Sagunt, l'interès per part d'alguns grups financers japonesos d'adquirir bons en una futura emissió pública per part de la Generalitat, la construcció per part d'Ogisaka d'una urbanització de luxe a Santa Pola amb un pressupost inicial de 25.000 milions de pessetes, l'arribada de 2.000 milions de pessetes de la mà de NHK Spring, un acord entre les fires de Tòquio i València i alguns convenis comercials, han estat els fruits més rellevants de la visita.

El viatge del president de la Generalitat valenciana ha significat, a més, una doble innovació en les maneres de projectar-se a l'exterior. En primer lloc, perquè ara, a diferència del seu primer viatge fa un any, ha comptat amb les organitzacions empresarials. I en segons lloc, perquè ha deixat de fer del tema cultural l'únic argument de les seues visites.

Fins ací la part positiva. Un altra qüestió és l'absoluta manca de projecció europea que té la política exterior de Lerma, amb comptades visites a Brussel·les per a reclamar un tros del pastís de FEDER, i una nul·la visió de l'Europa de les Regions.

Fins i tot els contactes realitzats pel president autonòmic en un intent de buscar finançament per a una futura línia de tren d'alta velocitat entre Barcelona i València estan fets fora de lloc. Lerma ha demostrat que és més fàcil reivindicar infrastructures a Tòquio que no on realment ha de formular les peticions, és a dir, a Madrid.

Cristal·litzar el corredor del Mediterrani en la segona fase de la xarxa estatal de TGV no és qüestió d'alçar cortines de fum, sinó de reclamar infrastructures on realment les poden concedir. De Japó podran venir a curt termini acords sectorials o constitució de *joint-ventures* però no el TGV. Per a aquestes alforges són necessaris altres viatges menys espectaculars.

EMUC, en dificultats

La Sociedad General de Autores (SGAE) ha reclamat dels jutjats el segellament de les emissores municipals de Rubí, Cerdanyola, Santa Coloma de Gramenet, Santa Coloma de Farners, Salt, i Tarragona, argumentant que aquestes emissores no paguen drets d'autor.

Segons Josep Giménez, coordinador de les emissores municipals de Catalunya (EMUC), només en el cas de Cerdanyola el jutge ha denegat la petició de la SGAE. Josep Giménez pensa que «aquest és un problema que afecta no solament a les emissions que han rebut l'avís de precintament, sinó a les 168 emissores municipals de Catalunya i actualment estem coordinant-nos per impedir que les accions de la SGAE arriben a aturar les emissions de la nostra xarxa d'emissores».

La clau del problema és que la SGAE exigeix unes tarifes de pagament fixades quan no existien les emissores municipals i només n'hi havia de públiques i comercials. Els responsables d'EMUC creuen que l'especificitat de les emissores municipals ha de ser tinguda en compte a l'hora d'exigir el pagament per drets d'autor. EMUC considera que la potència limitada de les seves emissores, la prohibició o limitació de la publicitat, la programació basada en la informació local i cultural amb la menor presència de música, etc, són raons suficients per fer replantejar la seva postura a SGAE i per arribar a acords amb aquesta associació.

Tot i l'esperit dialogant de l'EMUC aquesta associació de les emissores locals ja ha buscat l'ajuda legal necessària per defendre's d'accions que —segons Josep Giménez— «són prepotens, com per exemple, en requerir el segellament d'emissores quan no s'ha exigit previament cap pagament».

Les emissores municipals que han complert 10 anys de funcionament a Catalunya, es troben actualment en un marc legal que encara no determina les seves funcions. Malgrat l'aprovació de la Llei d'Ordenació de les Telecomunicacions, no s'ha desenvolupat una normativa que concreti la situació i funcions de les emissores públiques locals.

ESTAT

Xabier Arzallus, president de l'Euskadi Buru Batzar

"Ens entenem amb el PSOE des de la diferència"

El PNB i el PSOE governen conjuntament a Euskadi des de fa tres anys. L'artífex d'aquesta política pragmàtica i possibilista és el nacionalista basc Xavier Arzallus, un dels polítics més carismàtics no només d'Euskadi, sino també de tot l'Estat.

Senyor Xabier Arzallus, ¿és el PSOE qui es fixa sempre en el PNB o és a l'inrevés?

—Ens vénen a buscar i és normal. Nosaltres tenim un grup petit i ells la majoria absoluta, més o menys en l'aire; però sense problemes de governabilitat. Seria arrogant per part nostra que anéssim oferint-nos a ells. Teníem al cap la idea de negociar i així va ser, van venir-nos a veure. Potser el fet que aquí ja hi hagi una relació concreta de govern de coalició ha facilitat les coses. I també la previsió que aquesta fórmula continuï. Com és lògic la iniciativa era seva, el cas contrari hauria estat una presumpció. Però ja veu, al final abstenció.

—*¿Se'n lamenta?*

—D'alguna manera sí. Un acord hauria estat bo, en la mesura que a nosaltres ens hauria possibilitat treure endavant una part del nostre programa. Hi ha qui mira això com si es tractés d'un mercadeig, però a mi em sembla lògic que quan algú li ve bé propicie un clima de consens, arribi a un acord i oferti que en la seva acció de govern es realitzi part del programa de l'altre.

No es tracta de donar suport al PSOE perquè ens facin carreteres. Nosaltres tenim un programa i unes prioritats i, lògicament, anem al Parlament a tirar-les endavant, com qualsevol partit. I en la mesura en què un bon acord ens possibiliti avançar en aquesta línia em sembla legítima la negociació. Encara més, em sembla obligada.

—*Encara que vostè les manté sempre com a secret de sumari, expliqui quines coses concretes volia negociar amb el PSOE...*

—Volíem establir un conducte per a poder discutir temes autonòmics, lingüístics, econòmics, la nostra relació amb Brussel·les..., per no estar-nos hostigant continuament. Volíem una interpretació més amical i consensuada dels continguts estatutaris que encara no s'han dut a la pràctica. D'economia discutirem molt. Pense que som una regió en declivi, sobretot en el sector de l'acer, de la construcció naval, de la siderúrgica..., sectors bàsics que encara no s'han recuperat de la crisi i lògicament nosaltres no volem estar abocats a la marginació. Parlarem també d'autogovern, d'acords ja existents, de compromisos públics concrets del govern espanyol, no realitzats per una o altra raó i sobre alguns conflictes plantejats, no resolts. Com pot comprovar, res que siga nou.

—*¿I per què no s'han entès millor?*

—Bàsicament per un problema d'imatge. El govern central tem que els acords amb nosaltres es puguin interpretar com un canvi de cromos i això els doni com a resultat una imatge notolerable. Però en realitat nosaltres no hem presentat ni un sol cromo que condicionés un sí en una votació o en una relació posterior. Se'ns ofereix un marc de relacions quan nosaltres a part del marc voldríem començar a veure el quadro. Com a mínim, les línies del quadro. I com que pels antecedents sabem que hi ha problemes per anar configurant aquest quadro, anar només amb la simple bona fe i confiats..., ¿i si després, demà o d'aquí a un mes entrem en un plet gros? Aquest és el problema de fons. No hi ha res del que hàgim parlat que no sigui publicable, però en canvi el PSOE ens demana el compromís en el present i la confiança en el futur. Això és tot.

—*Compromís i confiança és un preu molt alt...*

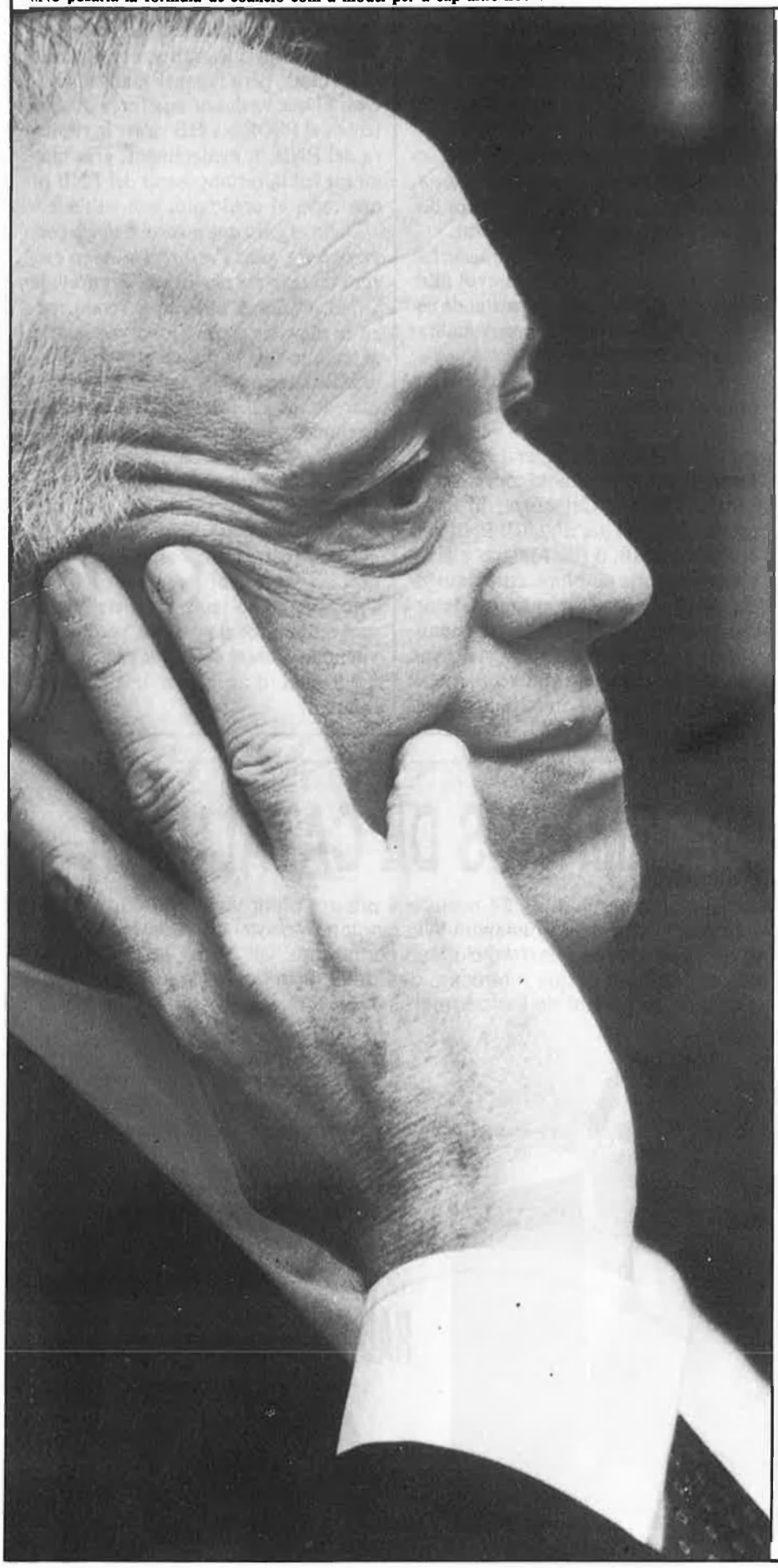
—Sí però ells a canvi només ofereixen bona voluntat i, amb això, no hi ha prou. Cal que obtinguem el suport de l'opinió pública. Nosaltres ja estàvem disposats, però hem trobat tanta incomprensió que ens temem que per una cosa o per una altra, o per qualsevol de les habituals tensions entre el poder central i el poder autonòmic, acabem caient en el ridícul, després d'haver-los atorgat la confiança sense una perspectiva clara.

—*D'experiència de pacte amb el Partit Socialista, vostès ja en tenien, com a mínim a Euskadi... ¿Qui té agafat qui entre el PSOE i el PNB?*

—Nosaltres a ells i ells a nosaltres. Un pacte és un pacte. Moltes vegades ens acusen des d'Euskadiko Eskerra o des d'Herri Batasuna, que si ens hem baixat els pantalons, que si estem mediatitzats pel PSOE...; està clar que si vam arribar a un pacte voluntàriament sempre cal renunciar a coses pròpies o de l'altre, lògicament, i estem atrapats pel pacte, però això no és un deshonor, a l'inrevés, pitjor seria que no complíssim el pacte. Aquest lligam voluntari és interpretat per alguns com una supeditació, quan no n'hi ha. Vam fer un acord de govern des de la diferència. Vam establir els compromisos sobre els quals es basava el govern de coalició. Fins i tot vam fer un capítol de diferències. Tot firmat i publicat. I anem avançant en aquesta línia, crec que de manera més que acceptable.

Naturalment, a Madrid no es plantejava un govern de coalició, ni tan sols un pacte de legislatura, només una espècie de col·laboració. Quan s'arriba a una operació així es bo actuar molt seriosament, molt concretament, per evitar que no es tracti d'un amor més o menys platònic que ensopegui amb la primera pedra.

—*¿Els tres anys de coalició amb el Partit Socialista d'Euskadi els han anat*

millor del que es pensaven al principi?

—Sí. Certament. Era arriscat. En una societat on el nacionalisme té una majoria absolutíssima i amb un partit que fet i fet és d'obediència central, i amb la hipoteca que aquesta obediència central ofereix, i de la manera com es va demagogitzar el tema, molta gent nostra va tenir por de quin resultat podia tenir el pacte amb el PSOE. I ja es veu. Tampoc no ens ha anat malament del tot, electoralment. Fa tres anys ningú no donava un duro pel PNB. Més aviat semblava que el partit nou que fundà Garaicoetxea fos qui portés el segell de la modernitat i del progressisme. Al cap de tres anys penso que es pot dir que això no és així. El PNB no solament ha tret cada cop millors resultats sinó que s'ha mostrat molt adequat a les realitats i ha revalidat un crèdit públic, malgrat les demagògies.

—I a part dels beneficis electorals per al PNB, ¿què ha aconseguit Euskadi gràcies al pacte?

—Aquí la situació és diferent que al País Valencià o a Catalunya, nosaltres per a fer una política d'ampli consens nacionalista tenim una divisió bàsica, que és que un important nombre de vots i de la societat va pels camins de la violència. És molt difícil arribar a cap col·laboració amb gent que entén la política a punta de pistola i amb criteris absolutament impositius. Això ens hipoteca molt. A Catalunya això no ocorre, o hi ocorre de manera marginal.

No posaria la fórmula de coalició com a model per a cap altre lloc, quequè cadascun té problemàtiques pròpies. Però la fórmula ha tingut aquí els seus avantatges, hem pogut dialogar amb més facilitat amb el govern central, es van desbloquejar temes importantíssims, es va poder fer una llei de quota per al concert econòmic, es va resoldre la incidència que hauria tingut el nou impost de l'IVA, que es podia haver menjat la meitat del concert, segons com s'hagués interpretat, es van liquidar satisfactòriament totes les discussions que hi havia sobre les quotes provisionals que hi havia fins llavors, que arribava a una quantitat de prop de dos-cents mil milions de pessetes que l'estat entenia que havíem deixat de pagar i nosaltres enteníem el contrari; es va resoldre de manera raonable el tema de la Sanitat, que nosaltres no ac-

ceptàvem tal com ens el volien transferir...

—¿I a què ha renunciat el PNB?

—A res. Nosaltres mai no renunciem a res. Mai. Nosaltres devorem temes. Avancem en els temes que podem i en els que no podem avançar els deixem per a una altra ocasió. Però no renunciem mai a res. Si ens demanessin que aprovéssim la Constitució, per exemple, no ho faríem. Mai no ens posem tanques al camp.

—Ara que hi ha una certa tranquil·litat electoral, expliqui'ns amb algun detall més com va arribar a estar de tocat el PNB fa tres anys, quan ningú no donava ni un duro per ell...

—Estava molt tocat, davant de tothom. Va haver-hi una persona que va creure que el vot era seu i que si no controlava el partit perquè li calia cansarse més, en feia un altre, s'emportava el vot i punt. Després va resultar que no, que el partit era alguna cosa més que una figura. En aquell moment es va creure que el nou partit desfaria completament el vell PNB. Aquesta era l'opinió generalitzada, no sols la dels que van tirar endavant l'operació. Però la nova fórmula va fracassar en les primeres eleccions, perquè pensava endur-se'n els vots i després recollir el que quedés. I ha passat al revés. Ha estat majoritària la fidelitat de les persones a un projecte i a una trajectòria, malgrat que aquí i fora d'aquí es donava el PNB per mort i enterrat.

—I avui, ¿quin PNB ha quedat?

—Vas a Madrid o a qualsevol altre lloc i veus un PNB amb capacitat de negociar, amb presència i personalitat parlamentària pròpia...

—¿Va haver-hi una frenada en la política d'Euskadi quan l'escissió d'EA?

—No. El que va haver-hi va ser una satisfacció general. Cal tenir en compte que el PNB estava aquí com Convergència i Unió a Catalunya, hi havia molta distància des d'aquell PNB fins al PSOE, o HB, o EE. Malgrat que no teníem majoria absoluta, amb l'absència d'HB sí que acostumàvem a tenirla i podíem formar un govern monocolor. Lògicament, tots els partits van saltar d'alegria quan van veure que el PNB es dividia i automàticament s'escurçaven les diferències. Vam passar a un sistema de cinc partits, nosaltres els més votats, però ja sense grans distàncies. El que va donar una força que no tenien al PSOE o a HB va ser la ruptura del PNB. I, evidentment, ara, ningú no vol la recomposició del PNB ni que torni al predomini que va tenir.

—En el grau que a vostè li devia correspondre, ¿ara s'esforçaria més a evitar l'escissió del partit, vist des d'avui?

No. Cadascú té la seva versió, però la meva és clara. Quan va esclatar el tema jo vaig parlar clarament a l'assemblea nacional, si algú creu que primer de tot cal salvaguardar la unitat nacionalista, donem-li el partit a Garaicoetxea, però si algú creu que una fórmula de partit participatiu, amb una forma democràtica interna, amb una diferenciació entre els càrrecs públics i els del partit, és una cosa que cal conservar, ja es pot preparar pel que s'acosta. Jo ho tenia prou clar i crec que vam fer tot el possible, però hi havia una voluntat clara per part de l'altra banda d'arribar a una situació diferent.

ELS MILLORS INFORMATIUS DE CATALUNYA

Més de seixanta professionals treballen les 24 hores del dia per oferir-vos
la més àmplia i documentada informació d'alló que passa. A Washington, Moscou o Brusel·les.
A Madrid. O a qualsevol de les nostres ciutats i comarques.
Parlant sempre en català, i amb tot el que interessa: des de la gran notícia
fins al temps o l'estat de les carreteres.

Recordeu les vostres cites:
Catalunya a les 8. (Feliu Tura i Anna Freixas);
Les Notícies del migdia. (Josep Maria Balcells i Anna Dionís);
Les Notícies del vespre (Josep Cabayol i Emili Roig).
Cada hora la informació puntual a través dels **butlletins.**
Informatius específics per al **cap de setmana.**

Tot això ho fa possible un gran equip jove i professional.

L'ACTUALITAT MINUT A MINUT.

RADIO 1 - RADIO 4 - RADIO 5

CATALUNYA
La ràdio de Catalunya.

—D'aquí un any hi ha eleccions autonòmiques a Euskadi, ¿quin missatge plantejarà el PNB per desmarcar-se del Partit Socialista?

—No establirem cap compromís previ amb ningú. Després ja hi haurà temps per mirar qui és qui i per fer el que es cregui convenient i que ens permeti tirar endavant el nostre programa.

—¿Com podran atacar-se dos partits que han estat compartint legislatura en el govern?

—S'ataca en allò que cal atacar. Hem estat governant però amb una sèrie de desacords expressament esmentats. Les diferències i les actituds del govern central sortiran en la campanya electoral. No ens insultarem però parlarem amb tota llibertat.

—¿Cap a on està avançant nacionalment Euskadi, ara que fa deu anys de l'autonomia?

—Veig Euskadi des de la meva perspectiva nacionalista i del PNB, nosaltres hem apostat per la construcció europea amb una nova estructura política. El nostre nacionalisme l'emmarquem en aquesta realitat futura. És difícil precisar quants anys o quants decennis caldran, sense fer ús del recurs de la violència, per a poder estar en una Europa democràtica, no com a rellogats, sinó amb pis propi. Volem estar en aquesta Europa del futur com pugui estar-hi Holanda, Luxemburg o Dinamarca.

—¿Té més esperança en l'Europa futura que en l'estat espanyol actual?

—Caldrà tenir confiança em ambdós. Perquè a l'hora de fer-se la Constitució europea caldrà deixar una via per als pobles que vulguin estar-hi integrats d'una forma diferent de com hi estan actualment.

—En el marc de l'estat de les autonomies, ¿Euskadi va a un ritme més accelerat que els altres?

—No ho sé. La Generalitat de Catalunya es queixa d'una sèrie de punts que entén que no els té amb la mateixa intensitat que nosaltres. En alguns casos i tot, això s'atribueix a la situació de violència i a una espècie de cessions en previsió... Crec que des del principi els plantejaments van ser diferents, només cal comparar les formulacions dels estatuts de Sau i de Guernika. A Sau, ni en el text inicial, ni en cap cas hi havia res que s'assemblés al concert econòmic. Temes com la policia o la televisió, que crec que són inherents al propi poder polític i al seu nivell, no hi eren a Sau, en canvi sí que hi eren en l'estatut basc. Per tant, cal veure bé quina va ser la voluntat autonòmica de cadascú, expressada en els textos jurídics proposats.

Nosaltres vam donar més intensitat que l'Estatut de Catalunya a una sèrie de temes que hem pogut desenvolupar fins al final i que Catalunya no ha desenvolupat. De vegades es parla de greuge comparatiu, quan el que hi ha són plantejaments inicials diferents.

—¿Considera difícilment salvables les deficiències d'inici d'estatuts com el de Catalunya o del País Valencià o de Balears?

—No crec que tot s'acabi amb un estatut aprovat en una etapa determinada. Sempre s'està a temps de demanar un desenvolupament similar al que se segueix en altres llocs i que en el seu moment no es va sol·licitar.

DES D'EL RETIRO

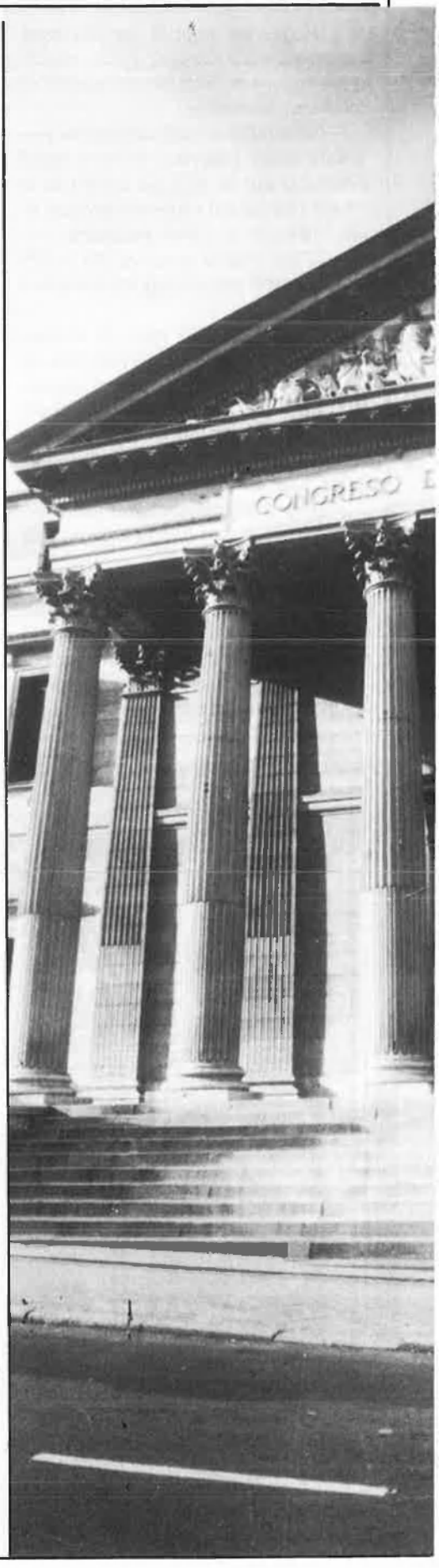
Manuel Muñoz

L'imperatiu categòric

A questa setmana, d'importants esdeveniments polítics, ha començat sota el signe de l'imperatiu: l'imperatiu legal que invocaren els diputats de la coalició independentista basca Herri Batasuna al Congrés i l'imperatiu dels tribunals superiors de justícia auntonòmics en el cas de les eleccions generals. Com que la situació és tan canviant no sé què pot haver passat en el moment que aquestes ratlles isquen a la llum. Ara com ara, els diputats d'Herri Batasuna no han aconseguit la condició de diputats espanyols «per imperatiu legal». Pel que fa a les eleccions generals, s'han de tornar a fer a Múrcia i a Pontevedra, si més no.

Res de subjuntiu no potencial. imperatiu. Els parlamentaris d'Herri Batasuna recorden l'imperatiu legal i els jutges recorden que molt sovint la seua decisió és imperativa sobre la dels polítcs.

Pel que fa als parlamentaris d'HB, tota la discussió sobre la fórmula de jurar o prometre, els canvis d'última hora en el reglament del Congrès, la seua pròpia insistència en recordar l'imperatiu semblen, si no estiguera darrere l'ombra tràgica del terrorisme, jocs de xiquets. És, sens dubte, una mica excessiu recordar que es jura o es promet acatar —no, estar-hi d'acord— la Constitució, quan ja se sap que és així i que fins i tot hi ha altres parlamentaris, com els del Partit Nacionalista Basc o els d'Eusko Alkartasuna, que no pensen tampoc que aquesta constitució siga la més escaient i no afegeixen res al «sí, jure» o «sí, promet». També son ganes de donar què fer, per altra banda, en no considerar vàlida la fórmula de recordar l'imperatiu famós; especialment quan s'acceptà en el cas de l'eurodiputat d'Herri Batasuna, Txema Montero.

Eleccions de mala qualitat

De tota manera, si Jon Idígoras s'acomidà el primer dia del Congrés recordant una figura tan sorprenent com el general MacArthur per a dir que els d'HB se n'anaven però tornaríen, més sucós si cal està sent el comportament dels acabats d'estrenar tribunals superiors de justícia. Davant les irregularitats en les votacions a Múrcia i a Pontevedra, decideren dir la seua, i la seua fou que s'hi tornen a fer eleccions, per si algú s'havia pensat que anaven *de bulto*. I ara s'obrin més incògnites perquè el que és evident és que no és el mateix fer eleccions immediatament després de la campanya que quan ja es coneixen els resultats generals. Hi ha dues previsions que semblen segures a hores d'ara: que pujarà l'abstenció i que el Centre Democràtic i Social d'Adolfo Suàrez ho té encara més pelut que la primera vegada. No seria gens sorprenent que a Múrcia Esquerra Unida guanyara l'escó que té dubtós i que el CDS el perguera definitivament mentre el PSOE trau els cinc diputats del primer escrutini.

No es podia, però, esperar una altra cosa amb aquest oratge tan lleig que patim a l'inici de la temporada tardorhivern. Està plovent massa, i ja se sap que el vi fa sang i l'aigua fang. Aquestas eleccions han tingut poca gràcia i molt de fang. Es portaran molt les ca-

çadores i els abrics de pell, les botes d'aigua i la majoria absoluta i, si s'escau, esguitadeta de fang.

No és bona aquesta moda per a la democràcia, diuen els socialistes. La repetició de les eleccions no contribueix a donar confiança en el sistema democràtic, és cert. Però també ho és que si algú, siga qui siga, ha decidit, per fer broma potser, ficar més paperetes de les que calen, no cal tancar els ulls i afegir que tot va bé.

Mentrestant, l'aigua i el fang converteixen Màlaga en un gran toll i a València, aprofitant el malaurat costum dels darrers mesos, cauen algunes cases per a recordar que la ciutat vella està

arribant a la fi d'un cicle vital. La pluja, el fang i les cases també fan campanya, aquesta vegada contra l'alcaldessa que va succeir Ricard Pérez Casado, Clementina Ródenas. Ricard tingué mala sort en moltes coses i fou molt imprudent en algunes, mentre ho era massa en altres. Però tingué la sort que no li caigueren les cases. Clementina començà acabant amb les ruïnes impresentables del Palau Reial i fent economia domèstica. Però no envià els seus vaixells a lluitar contra els elements, i els elements estan lluitant contra l'alcaldessa al començament d'una llarga pre-campanya electoral de les municipals i les autonòmiques.

Un govern tranquil que encara es farà esperar

A Madrid ningú no pensa en aquestes coses quan es tracta de formar el nou govern. Tothom pensa en el nou govern, excepció feta del president, que sembla que sols hi pensa quan no té una altra cosa que fer. Les coses, per a González, van a poc a poc i el que voldria és no canviar cap ministre. El problema és Francisco Fernàndez Ordoñez, ministre d'Afers Exteriors, malalt i cansat, està dient que ja n'hi ha prou. I no està gens clar a hores d'ara que Narcís Serra, després de tantes especulacions sobre el candidat a ocupar aquest departament. José Barrionuevo insisteix que no vol eixir de Transports cap a Defensa i el nerviosisme arriba a tots els ministres mentre el president sembla estar més tranquil que mai. Tan tranquil està que en la sessió d'investidura féu un discurs més aviat avorrit, oferint els pactes de sempre i dient que tot va molt bé, com sempre.

Ben molest ha d'estar, però, el president del govern per no haver pogut anar a la cimera de l'OTAN a Brussel·les. També sembla estar fart que els ministres conten als diaris el que passa durant les reunions del consell de ministres. Per això el divendres dia 1 de desembre, González acabà el consell sense dir ni una paraula dels canvis. Els ministres se n'anaren nerviosos, excepció feta de Fernández Ordóñez, que aquesta darrera època es fa veure més que mai als concerts, en companyia del seu amic i ex-company d'escissió d'UCD, Luis Berenguer.

Una temporada tardor-hivern de pluges, de fang, de caçadores de pell i de majoria absoluta per damunt, lleugerament per damunt, d'un genoll esguitat de fang. Pel que fa a la resta, no passa res. Ja estem —quasi— en Nadal. El govern encara es farà esperar uns dies perquè no hi ha massa pressa. A Madrid es podran escoltar un parell de *Messies* de Georg Friedrich Haendel diferents. A la Moncloa, només n'hi ha un. Es diu Felipe González i està tranquil. Ricardo García Damborenea fa l'oposició dins el parti i Jon Idígoras diu que tornarà com MacArthur.

Poca cosa. El vi fa sang, l'aigua fang i el fang s'ho fa malament a Màlaga, Múrcia, a Alacant, a València. Poca cosa. Ja s'acosta no Sant Josep sinó 1992. Això sí que és important com per a pensar en bestieses. Felipe González està tranquil i si no fa govern aquesta setmana, el farà la que ve.

INTERNACIONAL

La *glasnost* ha permès conèixer l'estat del medi ambient a la URSS

Rússia es posa de verd

La Unió Soviètica és un malson mediambiental: rius amb pol·lució, reserves d'aigua enverinades, boscs delmats per la pluja àcida i la contaminació de l'aire que assoleix nivells d'asfíxia. En aquest paisatge dantesc, els russos desperten a la realitat.

L'article 23 de la constitució soviètica diu: «Els ciutadans de la URSS tenen l'obligació de protegir la naturalesa i de conservar-ne les riqueses». No ho fan.

Durant els darrers seixanta anys, Rússia ha concentrat els esforços a transformar-se d'una agricultura de servitud en una superpotència industrial i militar. Militarment, ha abastat les metes fa molt de temps, però, industrialment, roman tan dèbil i descoordinada com en la dècada dels 50. Ara, no solament accepten que, probablement, no arribaran mai al grau d'industrialització de l'Europa de l'Oest o dels Estats Units, sinó que, a més, comencen a reconèixer la destrucció ecològica que han produït tants anys de negligència.

Només a partir de la *glasnost* (transparència) s'ha començat a fer públic el vertader estat del medi ambient a la Unió Soviètica. No fa molt, la discussió pública dels efectes secundaris del creixement dels sectors industrials i agrícoles era considerada com una traïció i era castigada amb l'empresonament i l'exili interior. Aquest recent despertar ha provocat un augment de la preocupació del públic i ha contribuït a la fundació de diversos grups verds. Si bé les formacions polítiques no-comunistes són il·legals, els grups ecologistes han aconseguit representants en els consistoris de diverses ciutats i insisteixen a tenir veu en el *Goskompriroda,* el comitè del parlament soviètic per a la protecció del medi ambient. Hi ha tres principals agrupacions ecològiques, la més gran de les quals és la *Unió social ecològica,* arrelada sobretot en la república russa, que sosté que l'amillorament ecològic només es pot aconseguir amb un profund canvi polític. Una facció dissident que es va separar de l'USE l'any passat és la *Unió ecològica* que pensen que només poden ser assolits canvis importants amb l'augment de les taxes de pol·lució. Aquestes taxes, proposen, s'haurien de recaptar dels sectors i indústries que més pol·lució produeixen i s'haurien d'invertir en controls estrictes sobre les emissions ambientals. Així, l'Estat augmentaria el control sobre el medi ambient i investigaria les fonts alternatives d'energia. La *Unió de tots els moviments verds* és el grup més pròxim al partit comunista i té el suport del *komsomol,* el moviment de la joventut comunista. Tot i abonar molts dels punts de vista verds, poques vegades parla directament contra el govern.

Fora de la república russa hi ha molts altres grups ecologistes, coneguts com a fronts populars, que s'han format en general a les repúbliques bàltiques. El més obert n'és el grup dels *Sajudis,* fundat per Zigmus Vais, que fa campanya contra la construcció d'una gegantina planta química a la república d'Estònia. De la seua importància, n'és una mostra l'abandó dels plans per a construir una enorme central nuclear a la veïna Lituània. Una petició contra la construcció de la planta duia les firmes de més del 20% de la població de les repúbliques bàltiques... Les repúbliques no-russes es queixen iradament que les indústries més contaminants es construeixen a les seues regions i, així, els russos poden evitar les conseqüències ambientals.

La degradació del medi ambient s'ha associat indisolublement amb la degradació nacional sota el comandament de Moscou, i aquesta idea encoratja els grups pronacionalistes antirussos, que formen un corrent que, avui dia, preocupa a molts *aparatxiks* russos.

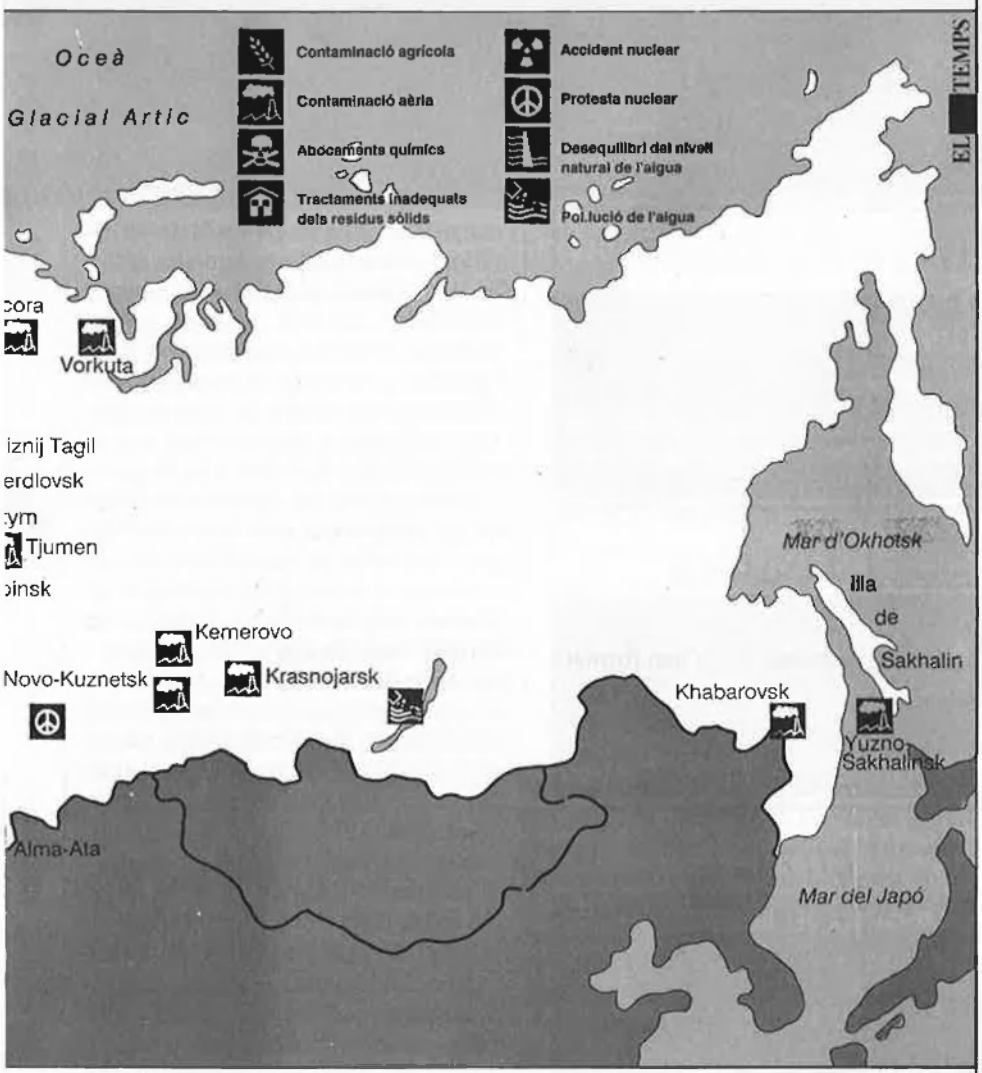

En les dècades del 50 i del 60, Rússia decidia que el seu futur depenia d'un avanç en dues puntes: la carrera de l'espai i una major industrialització de l'economia soviètica. La carrera de l'espai ha estat clarament guanyada (tot i els importants accidents i la increïble despesa de diners). La reestructuració de l'economia soviètica, però, ha estat més difícil i té molts efectes secundaris

potencialment perillosos.

Els principals «enemics» del medi ambient poden dividir-se en quatre grups diferents: producció d'energia, plantes manufactureres, indústries petroquímiques i agricultura (totes aquestes indústries han patit la interferència política i l'obstrucció de Moscou, on els polítics van decidir on i com construir, sense tenir en compte els consells de científics i enginyers).

Els milers de tones de *smog* (boira i fum) que suren sobre Moscou, Niznhi Tagil i moltes altres ciutats és una pro-

va dels efectes de la construcció d'estacions de la generació elèctrica de carbó i oli bullent prop dels centres de població. El raonament polític establia que quant més a prop dels usuaris estigueren les estacions, més baixes serien les despeses de distribució. El carbó que s'utilitzava en aquestes plantes era lignit de baix grau de les mines de Sibèria o carbó polonès altament sulfúric que no podia ser venut a l'Oest a canvi de moneda forta. La pols de carbó, que es dispersa quan s'extrau de les mines de Sibèria, es diposita en la superfície nevada i, com és negra, atrau més calor, es fon i crea problemes de riuades amb la conseqüent destrucció de la capa impermeable. Una de les queixes més importants dels miners soviètics que continuen amenaçant amb la vaga és la quantitat de pol·lució i l'escassetat de sabó per a netejar-se. En les estacions d'oli bullent, el fuel que s'hi utilitza és oli de carbonera de baix grau, conegut pel contingut tòxic que emana durant la incineració. S'estima que aquestes plantes d'energia emeten vint milions de tones de contaminació aèria a l'any i produeixen importants brots de càncer i enfermetats respiratòries. Durant els mesos d'hivern, quan la contaminació arriba als més alts nivells, als residents de la ciutat industrial de Magnitogorsk, se'ls aconsella d'utilitzar màscares antigàs, distribuïdes al llarg de la segona guerra mundial, si han d'eixir al carrer.

El precari estat de la indústria nuclear s'ha demostrat suficientment amb l'accident de la planta de Txernòbil. La combinació d'un disseny inicialment defectuós, la falta d'un equipament de control sofisticat i uns curiosos enginyers preparats per a fer-hi experiments sense cap supervisió, ha dut a Moscou a entendre que la indústria nuclear no pot garantir un subministrament continu d'electricitat segura i barata. S'ha detès la construcció de més de deu plantes nuclears per tota la Unió mentre Moscou estudia possibles alternatives. En aquest sentit, no s'ha corregut en va la remor que la intervenció de Rússia a Afganistan va ser un mer pretext per a apropar-se als camps de petroli de l'Orient Mitjà per si arriba el dia en què Rússia no puga produir suficient energia per a satisfer la demanda interna.

Les plantes de manufacturats i les indústries petroquímiques tenen problemes similars: disseny descurat, pobra gerència i una força de treball noqualificada. Per a tots els gerents de fàbrica, el *Valovaya produktsiya,* traduït si fa no fa com volum de producció bruta, és molt més important que una planificació adient, el control de qualitat o la reducció de la pol·lució. Durant molt de temps, els buròcrates industrials han estat avaluats i recompensats només en funció de la producció. No hi ha premi per a l'eficiència ni cap interès pel medi ambient, capaç de reduir els efectes del *Val.* Els experts occidentals estimen que les fàbriques russes utilitzen tres vegades més d'energia per a produir una tona de coure que Alemanya Occidental. Gran part d'aquesta energia malbaratada es llança al cel i arriba, segons estimacions, a 60 tones/anys de contaminació aèria. Els efectes poden jutjar-se per la destrucció a causa de la pluja àcida de boscs i llacs de Finlàndia i Suècia. Desafortunadament per als veïns de Rússia, la contaminació no respecta fronteres geopolítiques. (A Sibèria, per exemple, els camions es deixen en marxa les 24 hores del dia en hivern perquè és molt difícil posar-los en marxa quan fa fred i el fuel-diesel no abunda. No es pensa en els efectes de milers de camions que tiren fums a la fràgil atmosfera àrtica durant tot l'hivern).

Els sectors petrolífers i agroquímics

Ghandi o la força del destí

El primer ministre de l'Índia, Rajiv Gandhi va presentar la seva dimissió dijous passat al president del país Ramaswamy Vankataraman després dels resultats electorals dels últims comicis en què el seu partit, el Partit del Congrés, va perdre la majoria absoluta que fins ara detentava. Aquest és el segon cop, des que va produir-se la independència l'any 1947, que el Partit del Congrés perd la majoria absoluta. La primera vegada va ser l'any 1977, quan la seva mare, Indira Gandhi, va perdre les eleccions després d'haver imposat un estat d'emergència, que va durar dos anys, i d'estar esquitxada per nombrosos escàndols de corrupció.

Indira, un veritable animal polític, va esperar la seva. L'any 1980, després de tres anys de desgovern per part del partit conservador Janata Dal (BJP), Indira va aconseguir una majoria aclaparadora. Però Indira era Indira i Rajiv és Rajiv. Ara, després d'haver estat reelegit líder del seu partit per unanimitat, espera pacientment les negociacions de l'oposició dividida que no acaba de posar-se d'acord per a governar. Malgrat que el Partit del Congrés va ser el que va aconseguir més escons, les tres formacions opositores: els conservadors del Janata Dal, els integristes hindús del BJP (que han vist augmentar els seus escons de 2 a més de 70) i els comunistes, han superat els escons aconseguits pel partit de Gandhi. Així doncs, si defintivament l'oposició aconseguiex posar-se d'acord, podria donar-se el cas d'un govern nascut sota el signe de la inestabilitat, en mig d'un foc creuat entre comunistes i integristes.

Rajiv Gandhi espera que l'oposició no arribi a cap acord. Aquest home podria ser, de ben segur, el protagonista d'una obra clàssica grega, on el destí juga amb tots els protagonistes.

Josep Morell

El FMLN consolida posicions

L'estratègia militar duta a terme per les forces guerrilleres del FMLN s'ha guanyat l'admiració de bona part del món. Accions com la presa de l'hotel Sheraton o l'atrinxerament en els barris residencials de la capital han demostrat que la inversió nord-americana, de vora 2 milions de dòlars diaris en la guerra i de 150 assessors militars per a l'exèrcit d'ARENA, no són suficients per a derrotar l'avantguarda del poble salvadorenc.

La guerrilla salvadorenca vol aturar l'enfrontament amb el govern.

La resposta de l'exèrcit i del govern ultradretà del partit ARENA no ha estat a l'altura de les circumstàncies. Els bombardejos indiscriminats als barris pobres de San Salvador, l'assassinat dels pares jesuïtes i de les dones, treballadors tots ells de la Universitat Centramericana, l'amenaça constant als líders del moviment popular i de l'església i les maniobres per a implicar el govern nicaragüenc, demostren que els colps de pal són de cec.

El FMLN ha manifestat la més decidida voluntat de no cedir ni en l'aspecte militar ni en el polític. El govern ARENA haurà d'acabar acceptant les innombrables propostes de diàleg fetes per part de la guerrilla i seure en la taula de negociacions, si no vol que la segona fase de l'ofensiva guerrillera arribe al seu terme. Les cartes ja estan sobre la taula.

La malaptesa del govern salvadorenc ha provocat la reacció de la Comunitat Internacional que es pronuncia per l'alto el foc i per una solució político-negociada del conflicte.

L'economia del país està totalment destrossada. Funcionaris col·laboradors del govern ultradretà i grans empresaris de l'oligarquia salvadorenca comencen a abandonar el país. La indubtable demostració de força del FMLN fa esperar la resposta del moviment popular que ha d'anar escalonadament engrossant les files del moviment revolucionari en la mesura que confie en una avantguarda, que com ella mateixa ha afirmat, es mantindrà ferma fins a les últimes conseqüències.

Amb tot això, el govern nord-americà haurà d'afinar ben bé amb qui es juga els xavos, ja que si es defineix per una intervenció directa en el conflicte, la regionalització de la guerra pot ser més que una hipòtesi.

E. Marco

EL TEMPS

11/17 desembre 1989

Any VI - No. 286 - Setmanari d'informació gen

OBERT

CINEMA:
Pluja d'estrenes

EXPOSICIÓ:
Els tallers de Miró

TEATRE:
Novetats de Nadal

Satué debat el nou disseny d'"El Temps'

Participen:
Ò. Bohigas,
M. V. Montalbán
i Mariscal

¿Arriscat, insuficient, normal?

Mariscal, Vázquez Montalbán, Oriol Bohigas i Enric Satué, reponsable de la nova maqueta d'EL TEMPS, reflexionen el voltant de la nova imatge i continguts.

En l'àmbit relaxant d'un restaurant cèntric barceloní, Oriol Bohigas i Enric Satué (pare de la criatura) fan un repàs al disseny i l'arquitectura urbana mentre esperen la resta de convidats. Xavier Mariscal i Manuel Vázquez Montalbán, potser més atrafegats, l'un per la propera inauguració de la seva exposició, l'altre, fluctuant entre viatges (els literari-teatral i els de debò), s'afegeixen al grup que el senyor Bohigas ha començat a amenitzar amb referències crítiques a les obres de la Sagrada Família, a Subirachs, a la implicació dels japonesos i al consentiment per part de tothom.

El grup es disposa a compartir la taula i a contraposar criteris després que un membre del servei de la casa, bastant intuïtiu, s'ha adreçat a Vázquez Montalbán per tal que decideixi quins vins han de presidir l'àpat. Val a dir que prèviament tothom havia optat per apuntar-se al menú triat pel Manolo Vàzquez, amb l'excepció (premonitòria) de l'Oriol Bohigas.

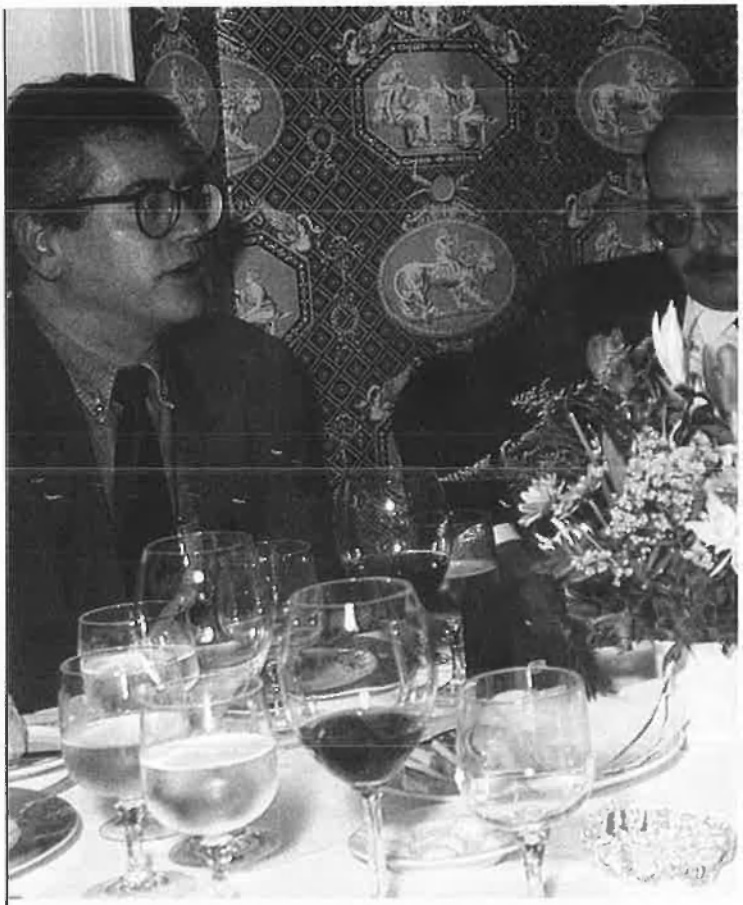
Quan ens disposem a plantejar la qüestió de les formes i continguts del nou setmanari, tot plegat ens suggereix aquella idea que potser sí que el contingut està en les formes. La idea reforça la convicció de la importància de la imatge i és per això que hem proposat, inicialment, que Satué expliqui el producte, informació aquesta prou difosa des de les planes d'EL TEMPS.

Les intervencions se succeeixen amb múltiples interrupcions. En tot cas, es manifesta la receptivitat dels comensals. Mariscal s'interessa per l'augment del color a la revista.

EL TEMPS.—¿Vosaltres creieu que és important que hi hagi color en tota la revista?

X. Mariscal.—Home, es pot mantenir el blanc i negre, però, jo estic pensant en la competència. Potser és una idea que no és molt feliç, ¿no?. Però la meva idea és que han de tenir un *look,* no sé, sobretot en contingut. Ara el *look* sembla de veritat; no és aquest punt que te l'estàs llegint perquè, mira, com és valenciana i parla en català i tracten de temes localistes, bé, que queda com a *Hoja parroquial,* que era «un poco la tendencia en plan negativo». El que penso és que ha de tenir més ganxo que altres revistes que compra gent que no està acostumada a llegir el català i fer que se la comprin perquè, *joder* —diu tot fullejant el n.° 284 d'EL TEMPS— hi ha una cosa del Sorolla que està de *puta madre* i que interessa molt, o aquest tema del mur de Berlín, s'està tractant d'una manera que fa ganes de llegir-lo.

O. Bohigas.—Jo em pensava que com que estava amb dissenyadors, es tractava de parlar d'un relatiu invent, i en aquest sentit, he de dir que a mi no m'agrada aquest disseny. Estic en contra perquè em sembla que estem passant una crisi de disseny gràfic tremenda, i aquesta, trobo que és una revista que s'assembla a totes les altres revistes. Jo, per exemple, em pregunto, ¿per què aquest format?, ¿per què hi ha d'haver tanta fotografia, quan tu dius que la fotografia ha perdut el seu valor?. Sí, l'única cosa que ha aconseguit aquesta revista és que abans semblava un full dominical, cosa que a mi m'agradava, i ara sembla una revista com totes les altres.

Enric Satué explicant la nova maqueta d'EL TEMPS en el sopar organitzat

Comparacions i precisions diverses fan esclatar, sovint, el riure de la concurrència, també el de Satué.

E. Satué.—No, jo entenc molt bé el que diu Oriol. Jo puc subscriure moltes coses de les que dius tu, perquè, a més, la revista no és meva. És cert que des de les primeres converses amb l'Eliseu Climent, el format sí que era un imperatiu. El que passa és que a mi també em sembla, com a exercici professional, tan apassionant fer un treball amb totes les capacitats d'innovació del que un sigui capaç com fer-ne d'altres que estiguis molt condicionat, o que tu mateix et condicionis molt per l'encàrrec.

X. Mariscal.—Jo penso que és positiu que la revista s'assembli a les altres.

DEL VOLUNTARISME A LA NORMALITZACIÓ

EL TEMPS.—¿Creieu que, des del punt de vista de pro-

Oriol Bohigas: «L'única cosa que ha aconseguit aquesta revista és que abans semblava un full dominical, cosa que a mi m'agradava, i ara sembla una revista com totes les altres».

per la nostra redacció. DOMENEC UMBERT

ducte, EL TEMPS podia arriscar més?

O. Bohigas.—Si parlem de producte ja no parlem de disseny, sinó de màrqueting. Bé, està molt bé, però no és el que jo esperava. D'altra banda, jo trobo que en aquesta revista ni es farien més milionaris ni s'ensorrarien més, en aquests moments, si el disseny hagués intentat fer una petita revolució dins del disseny de les revistes que es fa a Espanya.

M. Vázquez Montalbán.—Jo amb això sí que no estic d'acord. La revista respon a un programa inicial i pateix una sèrie d'elements condicionants. En aquest cas: una revista feta a València, pancatalanista, internacionalista i que, per tant, ha de donar una imatge, en cert nivell, convencional, perquè si no dona un cert nivell convencional el que farà és trencar totalment el lligam amb el lector. És que el problema no és dir: «¿com està el disseny gráfic en aquest moment?». El problema ve en funció d'un producte cultural determinat i, a més, molt voluntarista, perquè ja em diràs tu quina falta fa aquesta revista; vull dir que si no se'n crea la necessitat, molt a poquet a poquet, ¿quina falta fa?. Jo crec que, en aquest sentit, hi ha una solució socialdemòcrata que és el resultat d'un pacte del que es pot fer i el que s'ha de fer, un pacte que tu mateix (Satué) has fet perquè no ho podies fer d'una altra manera.

Però pensem que és una revista minoritària, al servei d'un públic minoritari; un públic, però que fa una identificació entre la idea de la revista i el contingut de la revista, en la formalització.

O. Bohigas.—Sí, segur que l'èxit haurà estat d'inventar-se aquest camí i no un altre. I un èxit que al final serà un èxit comercial. Jo em queixo que EL TEMPS no hagi estat capaç d'inventar-se un altre camí; ha fet la maqueta del Walt Disney, ha fet la mascota...

M. Vázquez Montalbán.—Quan Xavier Mariscal trau la mascota provocadora, existeix un públic, objectivament, que s'apuntarà a aquesta provocació.

O. Bohigas.—¿I a la provocació de la revista, no?

M. Vázquez Montalbán.—No, perquè el públic que llegeix en català és un públic que quasi te l'has d'emportar a casa i invitar-lo a sopar cada nit. No hi ha un públic quantitativament important que s'apunti a coses noves darrere una operació-revista.

X. Mariscal.—En aquest sentit, jo deia que havia de ser el més normal possible, és a dir, ara sembla que no és com era abans. Ara sembla que te la pots comprar perquè és que està millor que el *Cambio 16*, i com llegeixes en català i castellà, doncs tant et fa. M'agradaria molt que en aquesta revista passés que te la compres i després, potser al cap d'una estona, t'adones que estàs llegint en català, però te la compres perquè és més *xula* que les altres i simplement té més ganxo, i llavors sí que hem arribat a aquesta normalització. Si, a més, està feta a València i de repent hi ha articles de gent que t'està posant paraules mallorquines, o eivissenques, o andorranes, o barcelonines, però sempre és una mateixa llengua, al mateix temps està parlant, no sé, de Bush, o del que està pensant el president de la Rioja, i no ha de parlar només com els diaris que tenim en català... A mi m'agradaria

—Jo estic en transició des del moment en què vaig aprendre a escriure. Per sort i per desgràcia he hagut d'aprendre a mesura que escrivia i m'han espavilat els errors. ¿Una novel·la de transició? És possible, perquè a cada novel·la em sent més segur i això em permet fer passes endavant. No sé si aquest llibre marcarà una transició objectiva, perquè no pense abandonar els meus personatges ni la classe de novel·la. Ara: és possible que faça més coses, inclús amb els mateixos personatges.

—Vas a fer una novel·la sobre el món de l'art. Això ja és una transició.

—Sí, almenys en la temàtica. Tinc l'argument pràcticament resolt i tinc la història. I fa sis mesos que hi treballe, encara que no d'una manera exhaustiva. En principi, mentre no ho canvie, és una història molt humanista entre el món de les falsificacions.

—¿Hi ha algun motiu pel qual t'has decantat per aquest món?¿O és perquè implica un repte?

—Home, pel repte també. I perquè l'estructura literària és distinta a l'habitual: si no passa res, començaré la història al revés, amb la mort d'un dels protagonistes.

—¿Abandones el mètode inductiu pel deductiu?

—Certament, en aquesta història no m'interessa el mètode inductiu. I des del punt de vista de descripció ambiental, abandone València. Fins ara la ciutat ha sigut un protagonista més de les meues novel·les, però això no passarà en aquesta perquè no li calen més protagonistes que els personatges i Hèctor Barrera.

—¿Per què el negre del saxo —el d'«Un negre amb un sacsó», que diu Joan Fuster— treballa en la Conselleria de Cultura en el teu últim llibre?

—¿Això diu Fuster? És una conya. Tu saps que el regnat de Ciprià Ciscar ha tingut fama de ser generós amb els artistes.

—¿A tu t'hi van contractar per artista conflictiu?

—No, no. Jo me'n vaig anar de la revista on tu treballes, d'EL TEMPS, per dissidències que no cal explicar. Tenia poc jornal i només un llibre en el carrer, *No emprenyeu el comissari*. I com no sóc universitari ni tinc un ofici clar, m'havia de guanyar la vida. Vaig demanar audiència a Ciscar, li vaig explicar la situació i li vaig demanar treball amb la tranquil·litat que quan poguera guanyar-me la vida me la fotria. I hi vaig estar dos anys.

—Si faig cas al llibre, no sé com vesteixen ni Butxana ni Barrera.

—No he caigut en això. I això, en part, és perquè no he fixat l'estació climàtica en què transcorre la novel·la. De tota manera sí que hi ha descripcions de la indumentària d'una de les protagonistes que pertany a la *high society* valenciana, ja que m'interessava situar-la socialment. El problema que tinc amb Butxana i Barrera és que em faig el càrrec que són molt coneguts pels lectors i no tinc la precaució de descriure'ls més. És l'error de pensar només en el lector habitual.

—Els gastrònoms diuen que els teus protagonistes tenen un paladar maleducat.

—Sí, beuen caçalla i mengen fesols. És que els gastrònoms són molt pesats. La gastronomia és una classe de cultura que no m'atrau.

—¿Per què has retirat a Butxana, lligant-lo amb la viuda d'un militar?

—Perquè viure d'una viuda és una professió molt honesta. Ell fa d'obrer i, a canvi, ha de tindre una bona vida. I per un altre costat, ho he fet perquè els detectius de la novel·la catalana no són com els pintem nosaltres. És mentida. I per això preferesc que a partir d'ara, si Butxana ha de fer de detectiu siga perquè li ix un treball per guanyar molts diners, però no perquè és la seua professió.

—Joan Fuster una volta comentava que després de llegir una novel·la teua li feia por anar a València, perquè tot eren tirs.

—¡Si en les meues novel·les no es peguen tirs...! O n'hi ha pocs. I assassinats, pocs. El que passa és que el clima és de violència. No de violència estricta, sinó de la violència que representa la societat. Jo sempre he tingut la precaució de no fer hipèrboles de València. València no és Xicago. I per això no m'agrada veure detectius en les novel·les: és molt més versemblant un periodista que investiga.

—Una altra...

—Queixa.

—No vages a pensar que he vingut ací...

—No, no... Queixa't.

—Hi ha qui diu que Barrera i Butxana es pareixen massa.

—Això és cert fins *Un negre amb un saxo*. En *Cavall i rei*, no. És veritat que es pareixen massa, però ara ja estan molt més definits i separats. El fet que Butxana no siga el protagonista,

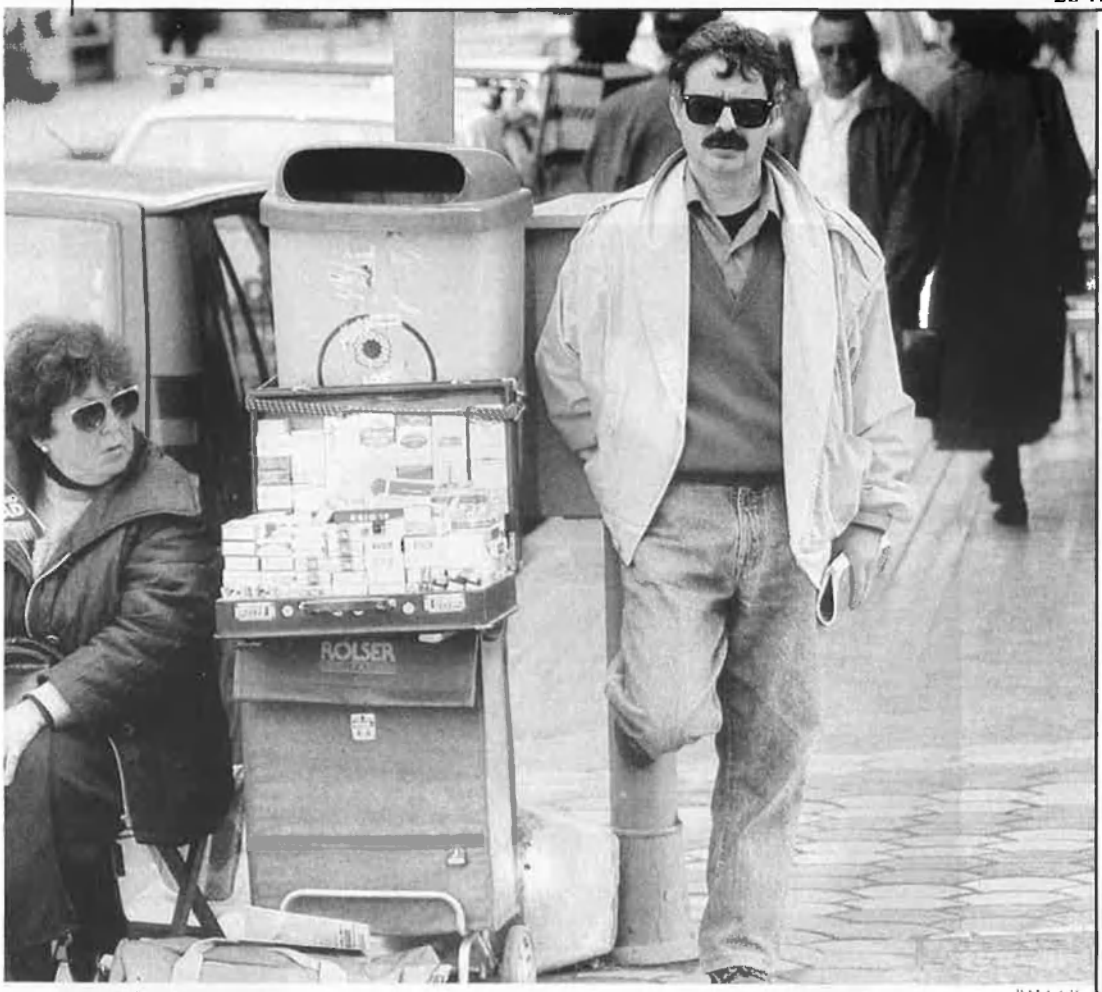

«Recorde haver-li pegat algun calbot

el que parla en primera persona, demostra que no em fie d'ell. No és conya: mo en fie de Butxana. No em fie de mi. Butxana... se m'havia sublevat i feia bestieses.

—¿Què signifiquen aquelles lletres xineses de la portada?

—Quan li vaig preguntar al meu editor per la portada, em va dir que anava a posar un ventilador xinès i una paraula en aquell idioma. I jo li vaig suggerir que posàrem «Els crítics són uns mamons» en xinès, però Vallcorbaplana, que és un aristòcrata il·lustrat, no es va atrevir perquè sempre hi hauria algú que tiraria mà del diccionari xinès-valencià i ens tombaria la *paraeta*. I en la portada diu «ventilador» i prou.

RAFA GIL

a Pedro Agramunt».

—¿Tu estudiaves amb el diputat del PP Pedro Agramunt?

—I tinc una foto amb ell en el pati del col·legi. Recorde haver-li pegat algun calbot, perquè portava dos *arribaespanyes.* En els jesuïtes estàvem dividits en dos grups: els de poble contra els de la capital. Nosaltres parlàvem en valencià i els de la capital en castellà. I pensàvem que els de la capital eren maricons i delicats, i els apedregàvem. Agramunt tenia la cara del saberut de classe, igual que ara.

—¿Es pot viure a València de la literatura?

—Jo hi estic vivint. Ara: jo em faig trenta articles al mes. Faig Catalunya Ràdio, faig Canal 9, faig *La Hoja del Lunes,* ara faig EL TEMPS... Accepte guions, conferències...

—És a dir: pastures vaques grosses.

—A mi em va molt bé. D'ací cinc anys no sé què passarà.

—¿Toques molts duros?

—¡Bééé!

—¿Quants?

—No vaig a dir-te la quantitat, home. Que després ve Borrell. No veus que jo faig moltes trampes a Hisenda.

—Segur que t'ix negativa.

—Jo pague tres o quatre centes-mil pessetes a Hisenda.

—Això vol dir que guanyes molts diners.

—¡Bééé! Que traguen números ells. Jo pague trimestralment, perquè sóc empresari.

—¿Empresari?

—¡No veus que jo tinc una professió autònoma! I em consideren empresari, com Sáez Merino. Per això estic en contra de les subvencions als escriptors, que em fan la competència deslleial. Si un senyor és professor, per exemple, i damunt té una subvenció, em fa la competència perquè jo em pague la seguretat social i accepte uns riscos davant el públic.

—¿El gremi ja no t'acusa de fer gènere fàcil?

—No tinc contacte amb el gremi. Preferesc contactar amb altres disciplines com la dels arquitectes i els pintors, perquè el món dels escriptors és massa uniforme... *(Sona el telèfon).* Sí, dis-me. ¿Que la gossa està prenyada? ¿No serà una pujada de llet? ¿I això com ha passat? Passejant-la jo no se l'ha follada cap Billy El Nino. ¡A vore si se l'ha follada un pastor alemany i li ixen burros! La mare de Déu. La gossa, ¿saps? ¡A veure on clave jo sis o set gossos! ¿En vols un?

—Estic servit. ¿Què fas exactament en Canal 9 Ràdio?

—Fem un programa, Emili Piera, Manolo Jardí, Pino Díaz i jo. *La cosa nostra,* una cosa de conyes. Jo participe amb guions, i un parell de dies a la setmana ajude des dels micròfons. Fem cursos de castellà per a catalanoparlants, entrevistes... Aquesta nit entrevistem el venedor de diaris que hi ha al Parterre de València, on estan les putes, que diu que les putes compren més *Las Provincias* que el *Levante.*

—¿És cert que comparteixes entrepans de tonyina amb el president Lerma?

—Sí. La primera volta va ser perquè ell em va escriure una carta, felicitant-me per l'adaptació d'*Un negre amb un saxo* al cine. I hi afegia una nota, dient-me que em passara per allí quan vulguera i faríem un esmorzaret. I això vaig fer. Vaig anar allà i vam parlar de temes que no diré. Tenim converses molt distes, com si parlara amb tu en un cafè, amb total confiança.

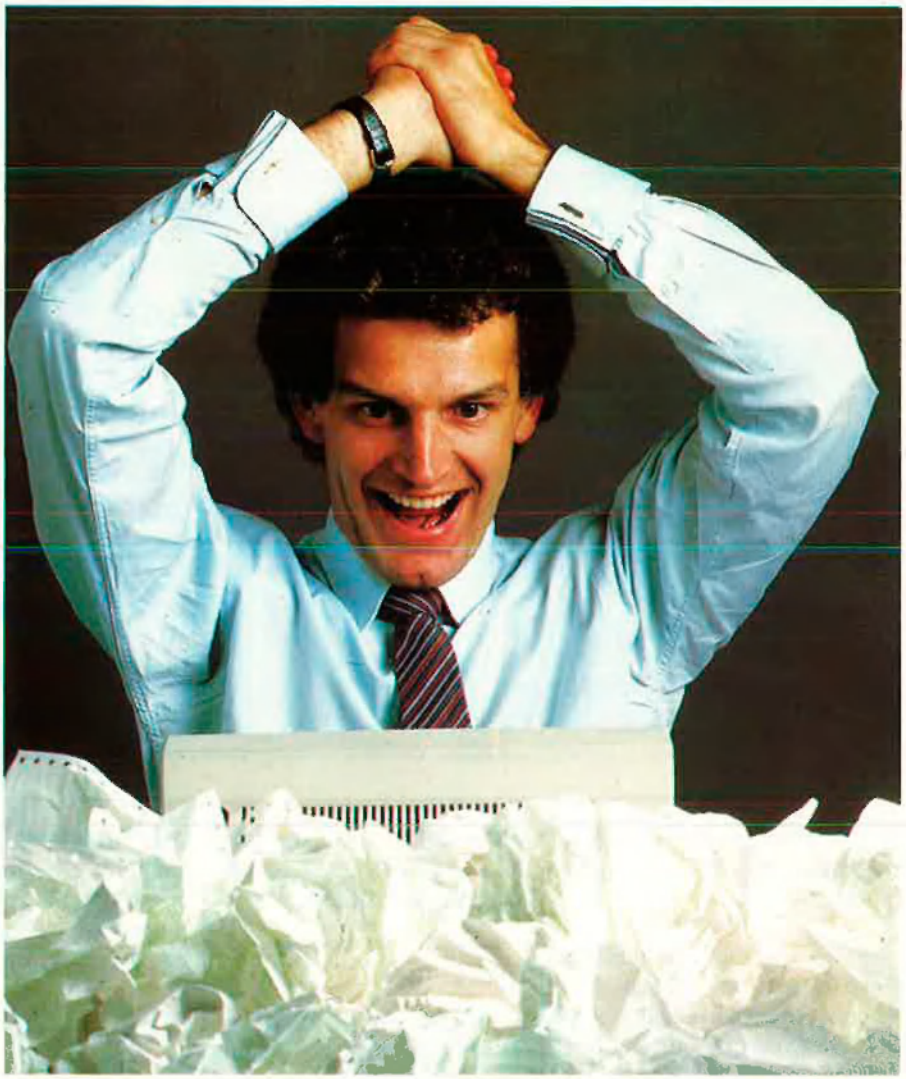
—¿I amb l'altre president?

—¿Amb Pujol? No, allà no. Allà va Porcel. Un *saludo a l'afision.*

—De la teua part.

M. Alberola

Plan de Pensiones

DESGRAVE

Desgrave hoy lo máximo permitido por la ley.
Beneficiese de un plan con mucho presente y más futuro.
Un Plan de Jubilación de la CAM.

A su medida.

CAM

Caja de Ahorros del Mediterráneo

Con el conocimiento de la Conselleria de Economía y Hacienda de la G.V. - 18-10-89

© MIPEX/89

Un Nadal de pel.lícula

Les festes nadalenques sempre han estat una bona època per a les estrenes cinematogràfiques.

El Nadal, a més de revifar la confiteria musical, atapeïda de cérvols voladors, flocs de neu i bons sentiments, constitueix un temps ideal per a les estrenes cinematogràfiques, sobretot d'aquelles produccions etiquetades com a *familiars.*

Tot un clàssic en aquest gènere són els productes *made in* Disney, tant pel que fa a les reposicions d'antics films com per la presentació de noves obres. Aquest Nadal la Disney Corporation estrena *Oliver y su pandilla,* adaptació als dibuixos animats de la cèlebre obra de Charles Dickens. Un petit gat és l'heroi del film, rodejat de gossos de totes les races que ens demostraran les seues habilitats per a la música.

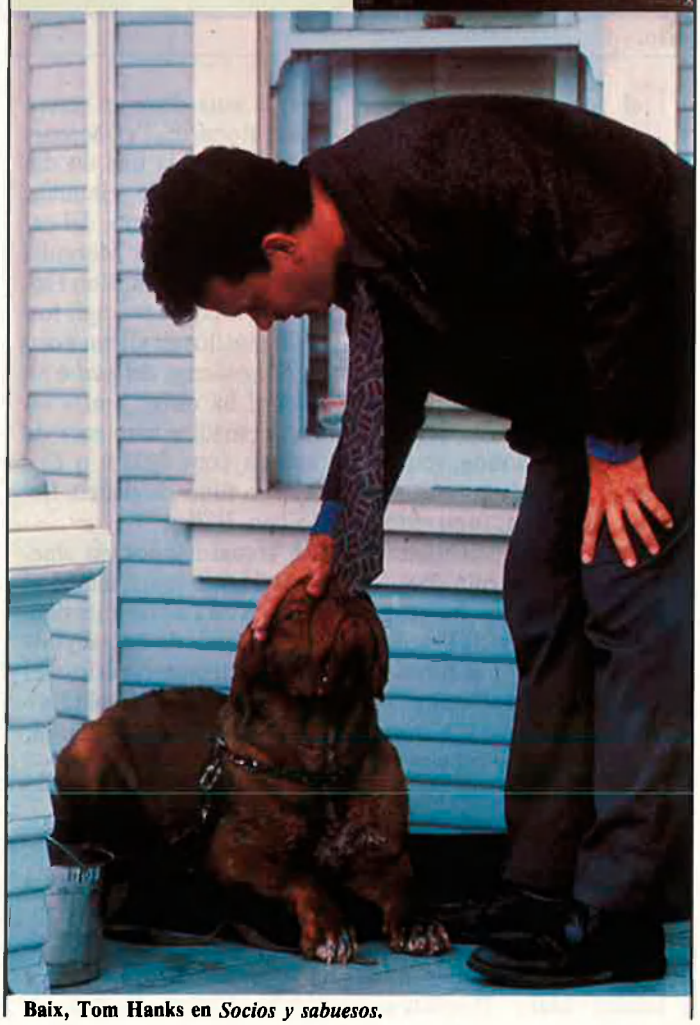
Sense eixir dels films familiars la filial de la Disney Touchstone Pictures arriba, també amb protagonista del regne animal, *Socios y sabuesos,* una comèdia policíaca que ha obtingut uns bons percentatges en les taquilles nord-americanes. Tom Hanks és el protagonista del film, un meticulós detectiu que a causa d'un gos —un dog de Bordeus— es veurà ficat en situacions compromeses. Per descomptat que la vertadera estrella del film es aquest dog de Bordeus —en el film es diu Hooch— un gos singular en les antípodes dels Lassies o Rin-Tin-Tins que ens havia ofert la pantalla. El film ha estat dirigit per Roger Spottiswoode, autor, entre altres, de l'excel·lent *Bajo el fuego.*

Cinc anys han passat des que els *Cazafantasmas* salvaren la ciutat de Nova York de les forçes del mal. Ara, inevitablement, s'imposava el retorn d'aquesta patrulla especial, donats els resultats econòmics de la primera entrega. El mateix equip: Ivan Reitman com a productor-director i Bill Murray, Dan Aykroyd, Sigourney Weaver, Harold Ramis i Rick Moranis en el repartiment, han protagonitzat *Cazafantasmas II.* Ramis i Aykroyd s'han encarregat també del guió d'aquesta segona part, en la qual hauran de salvar Sigourney Weaver i el seu bebè dels poders sobrenaturals que actuen sobre ells. Dins dels efectes especials del film cal destacar l'aparició d'un gran riu de bava, personificació de tots els mals urbans, que creix sota la ciutat de Nova York. Responsable dels efectes especials ha estat la Industrial Light & Magic pertanyent a la productora de George Lucas. Fundada arran del film *La guerra de las galaxias,* compta en el seu palmarès amb títols com la trilogia de *Star Wars,* els Indiana Jones, *E.T., Cocoon, Regreso al futuro* i *¿Quien enganó a Rober Rabbit?*

Presentada en el passat festival de Sant Sebastià arriba la biografia d'un dels patriarques del *rock and roll,* Jerry Lee Lewis, *Gran bola de fuego.* El film, que ha tingut una més que discreta carrera comercial, compta amb Dennis Quaid en el paper principal, i ha estat dirigit per Jim McBride, un realitzador poc prolífic. McBride, responsable del *remake* de l'emblemàtica *A*

Baix, Tom Hanks en *Socios y sabuesos.*

Imatge de *Regreso al futuro*. Segona part.

bout de souffle, ha recreat els primers anys del *rocker* americà a partir de la biografia escrita per la seua dona, Myra Lewis.

De signe molt diferent és el nou títol de Ridley Scott, que també s'estrena per aquests dies. L'aclamat director de títols com *Alien* o *Blade runner* torna a incidir en el cinema policíac —el seu anterior film fou *La sombra del testigo*—, amb un *thriller* de factura acurada, com és distintiu en ell, que enfronta policies i gàngsters d'Orient i Occident. Michael Douglas i Andy Garcia, en els papers de dos policies novaiorquesos, hauran de lluitar contra la corrupció oriental i la terrible màfia japonesa, Yakuza. Per a ajudar-los, a més d'un policia local interpretat per Ken Takakura, estrella del cinema japonès, hi ha Kate Capshaw, a la que recordem com la companya de penes i fatigues de mister Indiana Jones i el seu temple maleït.

Les relacions perilloses entre màfies i policies, orientals i occidentals ja havien obtingut anteriorment diferents tractaments cinematogràfics de la mà de directors com Samuel Fuller —*La casa de bambú*— o Sidney Pollack en el duríssim *Yakuza.* El film ha estat produït per a la Paramount per Stanley Jaffe i Sherry Lansing, responsables de títols com *Atracción fatal* o *Acusados.* També amb escenografia mafiosa es presenta *Familia de negocios,* que ha reunit per primera vegada l'escocès Sean Connery i el novaiorquès Dustin Hoffmann.

Per als amants d'històries més familiars, el pròxim Nadal veuran l'estrena de *Dulce hogar... ¡a veces!* dirigida per Ron Howard. El film el protagonitza Steve Martin en el paper d'un atribolat pare de família amb tres fills. Dins d'aquest clan familiar hi ha també Mary Steenburger com la seua dona, el veterà Jason Robards, l'ex-Mozart Tom Hulce i la que un dia fou germana de Hannah, Dianne Wiest, a més del caçafantasmes, Rick Moranis. El director del film, Ron Howard, ex-xiquet prodigi, fou el fill pigallós de Glenn Ford en *El noviazgo del padre de Eddie* i ha dirigit, entre altres, comèdies amb tocs de fantasia com *Splash* o *Cocoon,* o films de ciència-ficció con *Willow.*

L'actual temporada cinematogràfica veurà també el retorn d'Al Pacino a les pantalles després de cinc anys de silenci cinematogràfic. El film realitzat per Harold Becker —*El campo de cebollas, Taps: Más alla del honor*—, conta una història de suspens sobre un veterà detectiu de Nova York que es veurà embolicat en una apassionant història d'amor mentre investiga un cas d'homicidi. El contrapunt femení corre a càrrec d'Ellen Barkin, la tempestuosa dona que sedueix el detectiu. La Barkin és coneguda sobretot entre nosaltres pel film *Mi querido detective,* al costat de Dennis Quaid, Richard Price és el responsable del guió. Autor de reeixides novel·les, va debutar en el cinema amb el film *El color del dinero.* Darrerament ha participat en la desigual *New York Stories,* en el guió de la part dirigida per Martin Scorsese.

Per als seguidors de les seqüeles s'anuncia, d'una banda, la continuació de *Los dioses deben de estar locos,* comèdia *africana* que va assolir un inesperat èxit en la seua primera part. D'altra, arribarà la segona part de *Regreso al futuro.* Finalment, pel que fa al cinema més d'*autor,* el tàndem Marianne Sagebrecht-Percy Adlon intentaran repetir l'èxit del seus films anteriors —*Sugar Baby, Café Bagdad*— amb *Rosalie va de compras.*

Carles Gàmez

CRÍTICA

Una àrida estació blanca

CINEMA

Direcció: Euzhan Palcy. Guió: Colin Welland, E. Palcy, de la novel·la d'André Brink. Intèrprets: Donald Shuterland, Winston Nshtona, Zakes Mokae, Janet Suzman, Jürgen Prochnow, Susan Sarandon, Marlon Brando. EUA, 1989.

Donald Shuterland i Jannet Suzman.

És sabut que, allà pel 1933 o 1934, Goebbels oferí a Fritz Lang ser director general de l'UFA i senyor dels destins del cinema alemany. També és notori que Lang va respondre que s'ho pensaria, i aquella mateixa tarda agafà el tren de París, abandonant posició, béns i una dona amb simpaties hitlerianes. Anys després, convertit ja en ciutadà nord-americà, dirigia algunes de les pel·lícules més ferotgement antinazis que s'han fet a Hollywood. La millor d'elles, potser, *Man Hunt,* comença amb un esportiu caçador anglès de vacances a Hertchesgaden, que es troba, de sobte, amb el mateix Führer en el punt de mira del seu rifle... però no prem el gallet. Es detingut i torturat, però escapa i aconsegueix arribar a Londres. I la —inoblidable— imatge final el mostra llançant-se en paracaigudes sobre Alemanya, armat fins a les orelles, òbviament disposat a liquidar, ja imaginen vostès qui.

La mateixa urgència militant, el mateix estil sec, cenyit, de *thriller,* que va directament a allò essencial, reapareix en *Una árida estación blanca,* que malgrat el desafortunat estil castellà —pràcticament una condemna a la mort comercial— no va d'esquiadors, ni passa a l'Antàrtida, sinó que és la darrera de la llista, per ara, d'una sèrie de pel·lícules recents que es pronuncien contra l'*apartheid* a Sud-àfrica. A aquest caràcter pot no ser aliè el fet que el seu director, Euzhan Palcy —que és directora, perquè es tracta d'una dona— siga de raça negra; afegim que, a més de gravar un parell de discos de cançons per a nens, s'havia distingit el 1983 amb la seua primera pel·lícula, *Rue cases Négres,* ambientada en la seua terra natal, la Martinica.

El seu heroi, però, és un blanc, antic astre del rugby, professor d'Història i *afrikaner* de tota la vida, envoltat en una croada personal pels seus intents d'ajuda al jardiner i el seu fill detinguts, torturats, i assassinats— que li costarà amics, treball i dona, entre altres coses. A l'igual que *Grita libertad* i *Un mundo aparte,* presenta, doncs, un blanc liberal i decent empès progressivament a una presa de consciència radical i per la qual ha de pagar un alt preu. Al contrari d'aquestes dues pel·lícules, aquesta no es basa en fets reals, sinó que desenvolupa una ficció original de l'escriptor belga André Brink, l'home de la directora. No té l'ambició èpica de *Grita libertad* ni la delicadesa psicològica d'*Un mundo aparte,* però defuig el misticisme conformista de la primera i la manipulació sentimental de la segona, i acaba resultant més convincent i efectiva en la seua noble indignació. Un avantatge suplementari: el breu però substanciós *comeback* de Marlon Brando, excel·lent —en la tradició d'Orson Welles i Charles Laughton— en una aparició com a escèptic defensor del drets civils —treball pel qual no cobrà una fortuna, com acostuma a fer, sinó el mínim sindical.

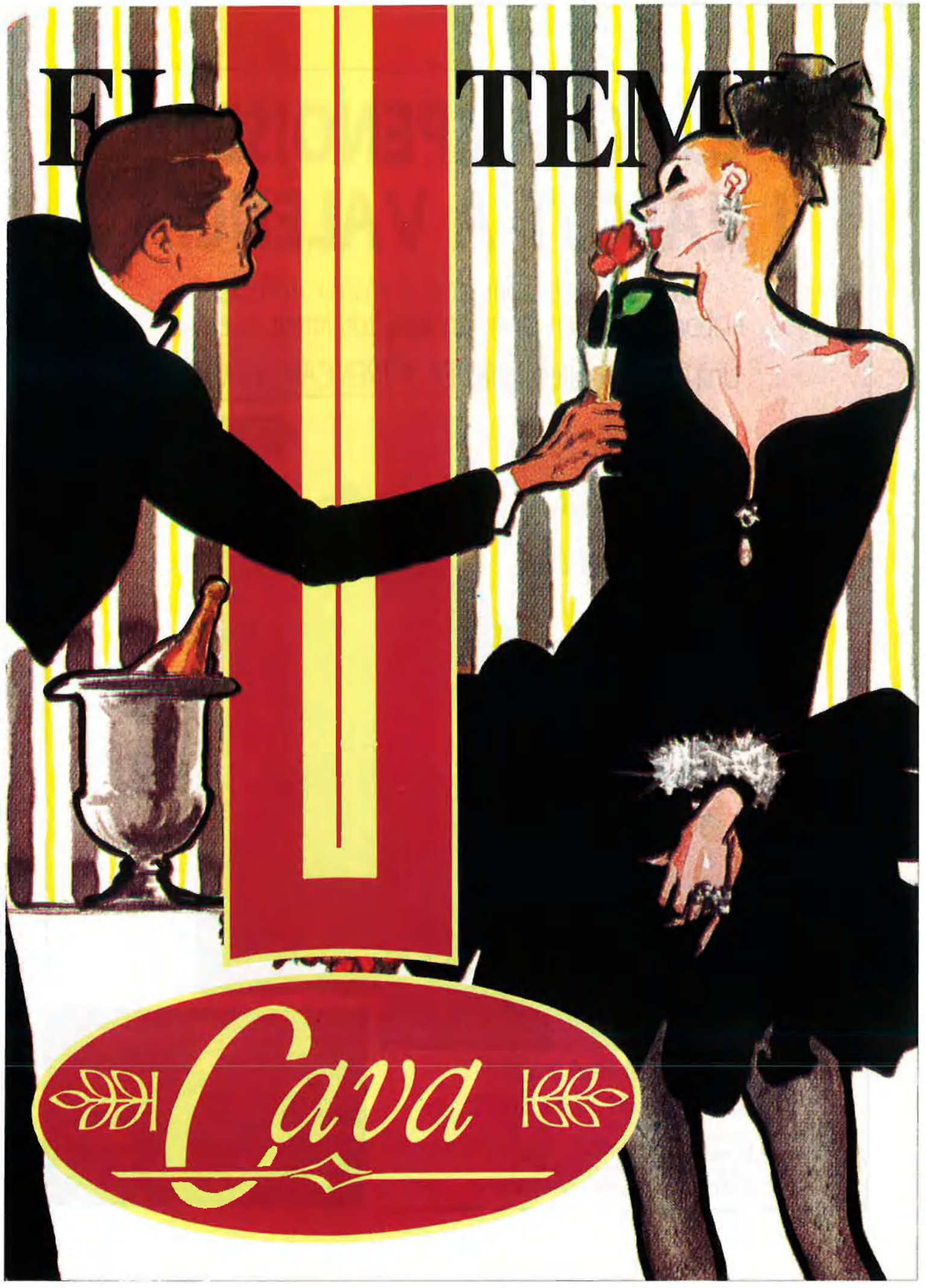
José Luis Guarner

CONSELL INSULAR DE MALLORCA

MALLORCA

BRESSOL DE CULTURA

TEMP
Cava

ÉS "CHAMPENOISE" I NASCUT A VALÈNCIA

Amb el mateix raïm, amb el mateix mètode,
elaborat i criat en caves pròpies, totalment artesà...

Una qualitat valenciana PER A TRENCAR UN MITE

Les nostres caves són plenes de qualitat i alegria, per brindar amb allò que és nostre

CAVAS Marqués de Estivella

VISITEU-NOS
Ctra. Sagunt-Burgos, Km. 10
Tel. (96) 262 84 78 ESTIVELLA (València)

El cava: de la història a la realitat CEE

Els vins catalans han estat ben considerats des de l'antiguitat. Ara, amb la regulació del cava per la CEE, assoleixen un reconeixement definitiu.

Des que els soldats romans instal·lats en les terres conquistades ensenyaren les pràctiques vitivinícoles que coneixien als pobles indígenes, la història del vi, origen del cava d'avui, ha recorregut un llarg camí.

Dels romans als monjos, dels monjos als senyors feudals, i d'aquests als burgesos, hem arribat a les petites i grans empreses de tecnologia avançada que conreen i elaboren avui els vins més prestigiosos. La història es barreja de vegades amb la llegenda, però la tradició vinícola dels pobles mediterranis constitueix, encara avui dia, la base i l'eix central al voltant del qual gira la cultura vinícola mundial.

Des de l'època de l'imperi romà, les plantacions de vinyes i el vi han recorregut un camí molt llarg: temps durs amb les invasions bàrbares de pobles guerrers i amb la dominació musulmana que van recloure el vi al recinte dels monestirs fins que, ja en els segles XI i XII la zona del Rin i del Garona renova l'esplendor vinícola d'Europa. Després dels descobriments venecians per conservar el vi a base d'espècies, Europa descobreix el vi envellit de qualitat i les zones de Porto, Bordeus i la Xampanya desfermen una autèntica eufòria vinícola en el vell continent, interrompuda sobtadament per la catastròfica invasió de la fil·loxera que des de Bordeus destrueix les plantacions de tot Europa.

En aquesta època de calamitat vinícola, a Catalunya l'Institut Agrícola Català Sant Isidre presta una atenció constant a la devastació que aquest insecte produeix en les vinyes europees, però a pesar dels seus esforços, el Principat no s'escapa de la invasió i en 12 anys la fil·loxera arriba a les vinyes catalanes. La replantació s'inicia amb ceps americans immunes a l'insecte.

El centre d'investigació de l'Institut es va centrar a Sant Sadurní d'Anoia, i els noms de Raventós, Mir, Rovira, Romeu, Casanovas o Escayola apareixen irremeiablement units a l'estudi i experimentació dels ceps i la propagació que van fer dels resultats dels seus estudis i experiments. Entre tots aquests, Marc Mir apareix històricament com l'home més representatiu de Sant Sadurní, bressol i capital del nostre escumós de qualitat, el cava.

El 1872 és l'any que marca la data històrica del cava de la mà de Manuel Raventós i Fatjó, que va saber aprofitar la febre suscitada pel xampany a França i crear en terres catalanes l'inici del que avui constitueix un dels sectors més pròspers i de més prestigi de l'estat espanyol.

El mèrit dels homes de Sant Sadurní consisteix precisament a haver apostat per un producte de qualitat, que requeria un llarg procés d'envelliment i una cura exquisida que encara avui les cases dediquen a cada botella de cava.

Era necessari, però, dotar el vi i els escumosos d'una regulació adequada que protegís els interessos tant dels elaboradors com dels mateixos consumidors. A l'estat espanyol, la normativa que protegeix avui els vins amb Denominació d'Origen i els escumosos de qualitat (entre els quals el cava), comença històricament el 1932 amb la promulgació de l'Estatut del Vi fins arribar, en els nostres dies, a la integració de les normes dictades per la Comunitat Europea.

LA DENOMINACIÓ 'CAVA'

Etimològicament *cava* prové del lla-

tí, mot que significa el recinte on en un palau es tenia cura de l'aigua i del vi que bevien les persones reials.

Així, en un principi, l'escumós que s'elaborava mitjançant segona fermentació en botella, seguint el més pur sistema xampanyès, es denominava xampany o champagne perquè cap norma nacional o estrangera prohibia o limitava aleshores l'ús del mot francès.

El nou procés d'elaboració va significar una novetat extraordinària que requeria un envelliment prolongat en la penombra i el silenci dels soterranis. A començaments de segle, la normativa espanyola permetia que en un mateix edidifi s'elaborés vi, escumós gasificat i xampany, i de fet no era una altra la pràctica habitual de la majoria de cases a Sant Sadurní. El vi i l'escumós gasificat s'elaborava als cellers, mentre que el xampany reposava i es criava en la profunditat de les caves. Així, quan algú presumia d'oferir l'escumós de qualitat, oferia «el vi de la cava» i molt abans que la legislació nacional adoptés definitivament aquesta denominació els visitants acudien a Sant Sadurní a visitar les caves on reposava l'escumós de qualitat.

Encara que l'Estatut del Vi és del 1932, no és fins l'any 1969 quan en la legislació espanyola apareix per primera vegada la denominació Cava referida a l'escumós obtingut mitjançant el sistema clàssic de fermentació en ampolla.

La mateixa Ordre de 1969 va crear la Junta d'Escumosos com un òrgan consultiu i auxiliar de la Direcció General d'Agricultura.

Tot i que la Junta establia com un dels seus objectius primordials l'estudi de les zones vinícoles especialment aptes per a la producció de vins de base de l'escumós i fixar els límits de producció, no és fins l'any 1986, amb l'adhesió d'Espanya a la Comunitat Econòmica Europea, 17 anys més tard, quan s'estableix la regionalització del cava al nostre país.

El 1970 es promulga l'Estatut de la Vinya, del Vi i dels Alcohols que crea l'Institut Nacional de Denominacions d'Origen (INDO), i la Junta d'Escumosos es transforma en el Consell Regulador dels Vins i Escumosos i Gasificats el reglament de la qual s'aprova el 1972.

Segons la nova regulació, vigent fins a l'entrada de l'estat espanyol a la CEE, el cava apareix com una denominació específica amb un reglament que formalment només parlava del sistema d'elaboració, però que en la pràctica equivalia de fet a un producte identificat amb una zona molt concreta de protecció situada als voltants de Sant Sadurní d'Anoia i del Penedès.

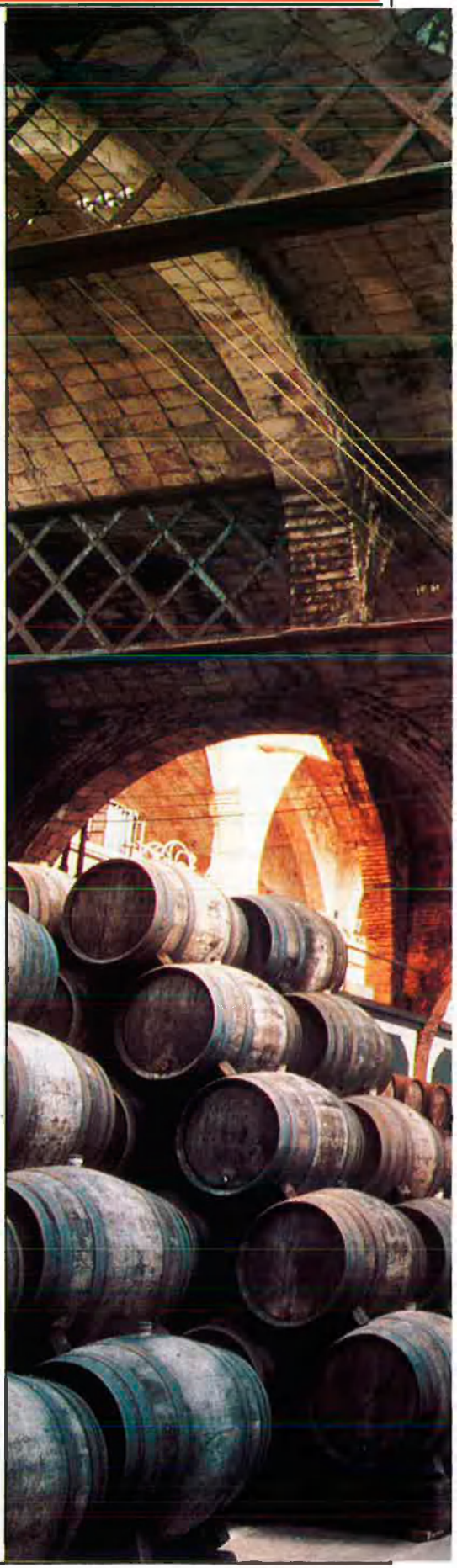
L'any 1973, l'acord entre l'estat espanyol i França sobre protecció de les denominacions d'origen, va reservar el terme Champagne per als escumosos gals elaborats en aquesta regió francesa i es va adoptar al nostre estat, definitivament, la denominació Cava per a l'escumós de qualitat elaborat segons el mètode *champenoise*. La legislació espanyola amb això, va adoptar, per al producte, el nom del soterrani que tots coneixien i utilitzaven per a elaborar aquest escumós.

El Consell Regulador s'ha encarregat des d'aleshores de controlar l'elaboració, producció i comercialització dels vins escumosos i gasificats entre els quals es trobava el Cava, que únicament podia elaborar-se amb unes varietats molt concretes: Viura o Macabeo, Xarel·lo, Parellada, Monastrell, Garnacha i Malvasía Riojana o Subirat i que es distingeix de manera característica per l'estrella de quatre puntes que va gravada en el suro dels taps de les ampolles.

LA PROTECCIÓ DELS VINS DE QUALITAT A LA CEE

Encara que les denominacions d'origen pertanyen al camp de la propietat industrial, la seva regulació a través de normes comunitàries es fonamenta en la política agrícola comuna, i concretament en la política vitivinícola que anualment provoca els excedents més problemàtics en la Comunitat.

Segons les normes de la CEE i la reiterada interpretació del Tribunal de Justícia de les Comunitats, una Denominació d'Origen (D.O.) ha de designar un producte amb qualitats i característiques degudes a la localització geogràfica de procedència que li doni una qualitat i unes característiques específiques capaces d'individualitzar-lo. Cada estat membre és competent per a regular les seues denominacions

En la penombra i el silenci dels [illegible] ideals per a l'elaboració.

d'origen conforme a les normes de la CEE.

La normativa de la CEE no va adoptar, en canvi, el sistema de D.O. perquè aquest és desconegut en molts països membres que, d'altra banda, no tenien regulats i protegits vins de qualitat produïts en zones concretes. Va ser així com va nàixer en la Comunitat un nou concepte: el dels «vins de qualitat produïts en una regió determinada» (V.C.P.R.D.) que seguint la base del sistema de D.O. permet incloure la protecció d'altres vins que no estan regulats com D.O. al seu país d'origen (és el cas, per exemple, dels *Vins Delimités de Qualité Superieur,* V.D.Q.S., francesos o d'alguns vins alemanys típics).

Quan l'estat espanyol va adherir-se a la Comunitat, el Cava no estava regulat com D.O., sinó com a denominació específica, i per això la declaració comuna del Tractat d'adhesió estableix que els vins espanyols considerats d'acord amb la normativa comunitària com V.C.P.R.D. són els produïts i efectivament protegits i comercialitzats per una D. O.

La realitat del Cava obligava, per força, a un canvi de la legislació a l'estat espanyol per protegir la zona de producció tradicional que de fet havia donat origen i prestigi a aquest producte, i evitar així, davant la imminència d'un mercat únic comunitari, el desemparament amb què es trobaven les empreses del sector.

I així va ser com l'Ordre del Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació de 27 de febrer del 1986, establia la reserva de la denominació Cava als vins escumosos de qualitat elaborats segons el mètode tradicional en la regió que aquesta mateixa Ordre determina i que comprèn la zona de producció tradicional catalana i alguns municipis d'Aragó i La Rioja que s'integren en la zona de la depressió de l'Ebre.

En aquesta nova Ordre s'estableixen com a varietats principals les del Viura o Macabeo, Parellada, Xarel·lo i Chardonay (varietat aquesta última que apareix de sobte, inexplicablement, quan mai ha estat una varietat pròpia, ni del Cava ni de cap escumós de les nostres terres i que, per tant, difícilment pot caracteritzar la identitat del nostre escumós de qualitat), i com a varietats complementàries queden el Subirat o Malvasía Riojana, la Garnacha

Tinta i el Monastrell (molt més nostres, no obstant, que l'estranya Chardonay).

La nova regulació del cava es va adaptar d'aquesta manera a les exigències comunitàries: complia així tots i cadascun dels requisits previstos en els reglaments de la CEE per als vins escumosos de qualitat produïts en una regió determinada, i aconseguia el reconeixement d'una identitat i una personalitat pròpies que protegeix actualment el Cava en tota la Comunitat com V.C.P.R.D.

Aquest reconeixement definitiu del Cava a la CEE s'estableix al Reglament 2043/89 de 19 de juny del 1989 que contempla el Cava, el Vinho verde de Portugal i el Muscadet i el Blanquette francesos com V.C.P.R.D. encara que la regió determinada d'on procedeixen no es designi amb el seu nom geogràfic, sinó com una denominació tradicional equivalent a un nom geogràfic perquè així ho ha marcat l'ús tradicional dels mercats nacionals respectius.

Queda doncs resolta la discussió promoguda per Grècia al voltant del Cava com V.C.P.R.D. que pretenia identificar el Cava de l'estat espanyol amb un sistema d'elaboració, i no amb la denominació pròpia d'un producte. De fet, la discussió grega estava motivada perquè la mateixa denominació, *Kaba,* és utilitzada en aquell país per a anomenar un determinat tipus especial d'envelliment d'uns certs vins tradicionals, i va acabar amb el reconeixement exprés de la Comunitat perquè aquests vins negres poguessin continuar utilitzant el mateix nom, sempre i que no designaren mai un vi escumós.

L'únic escull que no pogueren salvar els nostres vins a la Comunitat, i perquè es va produir precisament abans de la seva adhesió, va ser el relatiu a la utilització del nom de *Méthode Champenoise* que França va procurar especialment que fóra adoptat a la CEE abans del 1986.

Un Reglament de 18 de novembre del 1985, just un mes i mig abans de l'adhesió espanyola, va establir que la menció *Méthode Champenoise* que s'utilitzava tradicionalment, no solament a Europa, sinó a tot el món, únicament

Envelliment, Collita i Cupatge

El Temps d'Envelliment, les Circumstàncies de cada Collita i l'Específica Combinatòria de cada Cupatge són els tres Elements que Identifiquen el Cava.
Amb el Temps els Sabors del Raïm s'afinen, es Tornen més Subtils. les Collites varien d'Any en Any, segons el Comportament del Clima. amb els Cupatges, on combinem varietat i vinya, Expressem la Nostra Concepció del Cava.
Per això un Cava no és Mai igual, i beure'n vol dir Remarcar la Diferència.

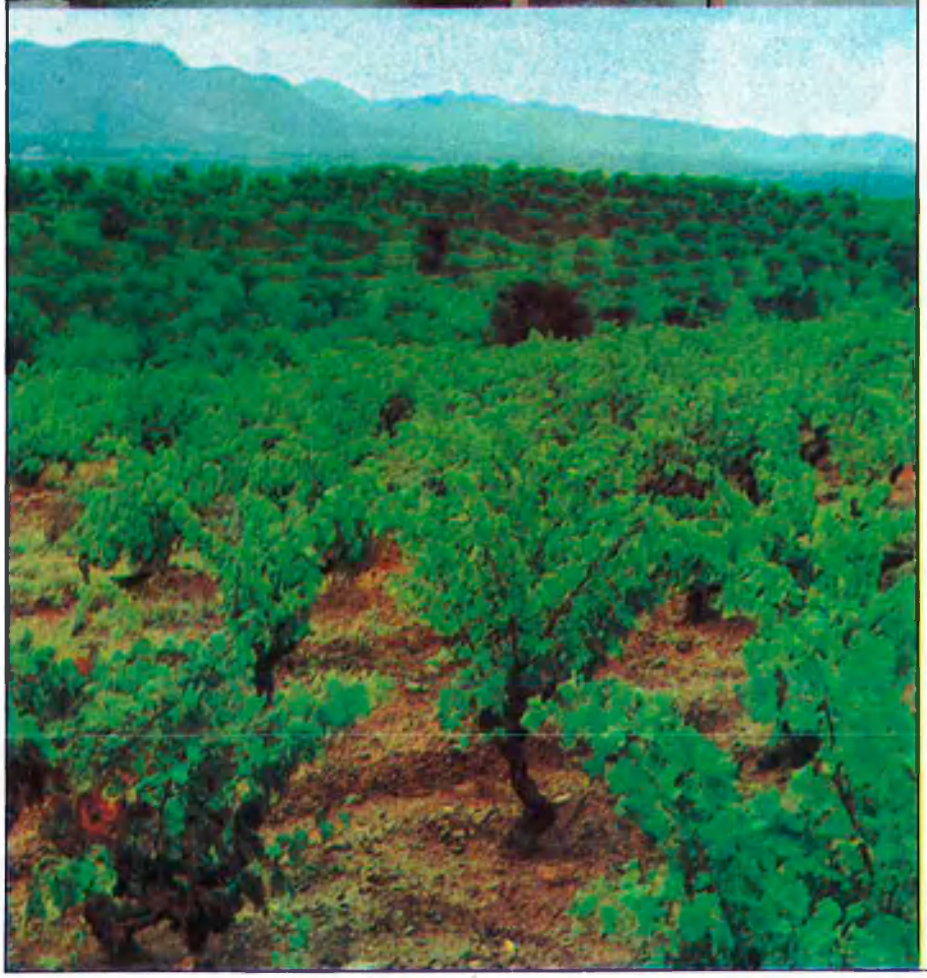
La Caixa de Tast: La Caixa de Tast està Composta per Tres Ampolles de Cava que Corresponen a Diferents Anyades, Diferents Collites, diferents Cupatges.
Per Provar. Per Comparar. Per Distingir.

Jorge Marcia
Raventós
i Blanc

CODORNIU
BRUT
GRAN RESERVA
·NON·PLUS·ULTRA·
BRUT
CODORNÍU
METHODE TRADITIONNELLE CHAMPENOISE
CODORNIU, S.A. - SANT SADURNI D'ANOIA - ESPAÑA
75 cl

podria ser utilitzada pels escumosos amb dret a la D.O. Champagne.

Els arguments esgrimits pels representants francesos —que aquesta menció provocava confusió en el consumidor quant a l'origen de l'escumós o els perjudicis que tot això ocasionava als elaboradors de Champagne— no van ser més que banalitats ingènues que encobrien la preocupació gal·la davant l'entrada del Cava en el mercat comunitari.

La realitat és que el *Méthode Champenoise* és un concepte universal que mai ha confós cap consumidor, ni havia afectat mai els interessos francesos abans de l'entrada del nostre estat en la Comunitat. I és més, la denominació Champagne és considerada en molts països, entre els quals els EUA, com una denominació genèrica a la qual només li falta afegir el nom del país d'origen.

La normativa comunitària que tan injustificadament estricta es va mostrar amb el mètode Champenoise, ignorà, olímpicament, en canvi, els interessos i la realitat del Jerez, denominació d'origen històrica, tradicional i genuïna, i ha permès alegrement la comercialització de l'anomenat British sherry, Irish sherry i Cyprus sherry.

Amb mètodes com el Champenoise i sense ell, el Cava ha esdevingut, en definitiva, un vi escumós de qualitat produït en una regió determinada, protegit i emparat per les normes de la Comunitat Europea i regulat com a tal per l'Ordre del Ministeri d'Agricultura Pesca i Alimentació del 1986.

Comença ara una nova etapa, un nou procés en què s'haurà d'establir el Consell Regulador del Cava i definir de la manera més convenient les diferents zones de producció que inclogui aquesta regió determinada. Legalment, no es pot objectar res al Cava com V.E.C.P.R.D. però, personalment, crec que la realitat històrica del nostre escumós de qualitat no pot ignorar que la zona tradicional, genuïna i típica que ha convertit el Cava en el que és avui, se centra a Sant Sadurní d'Anoia, a les vinyes del Penedès, i en el treball i esforç centenari dels seus homes que el 1872 apostaren pel seu costós procés d'elaboració i que han situat el Cava en els mercats de qualitat de tot el món.

Gemma Torelló i Sibill
(Advocada especialista en Dret Comunitari)

VINE A SANT SADURNÍ... «LA CAPITAL DEL CAVA»

situació geogràfica de sant sadurni i xarxa de comunicacions vials

AJUNTAMENT DE SANT SADURNÍ D'ANOIA

Un cava per a tothom si us plau

En els últims 10 anys, el nombre d'empreses inscrites en el registre del cava s'ha triplicat. El 1979 n'hi havia 70, ara ja en són 221.

Manuel Raventós Artés, president de Codorniu.

El cava ja no és només una beguda típica de les festes nadalenques, sinó que el seu consum cada vegada més estès l'ha convertit en un refresc gairebé habitual a la taula.

La regió del cava es compon de 161 municipis i 221 empreses de producció i elaboració, segons el darrer cens del Consell Regulador de Vins Escumosos. 206 d'aquests productors són catalanes i el 99% de la producció total es realitza al Principat, on destaca la comarca del Penedès, on hi ha la major part de les empreses dedicades a l'elaboració del cava, principalment a Sant Sadurní d'Anoia, on es concentra més del 70% de la producció.

No hi ha dubte, el cava ha aconseguit un lloc privilegiat tant pel que fa al mercat interior com a l'exterior, alhora que s'observa un gir de la demanda cap a qualitats superiors, del tipus brut.

Pel que fa a la producció, l'any passat es va situar al voltant dels 140 milions d'ampolles, el 34% de les quals es va destinar a l'exportació. Les vendes a l'estranger han experimentat un increment del 16,2%, passant dels 40,6 milions d'ampolles de cava el 1987 als 47,2 milions de l'any passat. Enguany, els empresaris del sector preveuen superar els 50 milions d'unitats, amb un augment de l'11%.

Brut Nature

COM DIFERENCIAR UN ENTÈS D'UN SET-CIÈNCIES

No resulta difícil reconèixer un entès. N'hi ha prou d'observar-lo quan demana un cava en un restaurant. Inevitablement, la seva veu s'alça per damunt dels convencionalismes, de la xerrameca, de les modes i les males maneres, dels consells i les recomanacions, per demanar el que senzillament l'entès defineix com un excel·lent cava. És a dir, el BRUT NATURE de Freixenet. Un entès sap el que diu a diferència d'un set-ciències que diu el que sap, que no acostuma pas a ser gaire. Per això, quan vostè vulgui gaudir d'un cava de bouquet lleuger, de fons afruitat i de bombolla delicada; d'un cava que és una autèntica carícia per als sentits, sol·liciti el BRUT NATURE de Freixenet. A més de gaudir d'una bona estona d'esplendor, podrà donar-se el gust de riure's dels set-ciències.

De

Freixenet

Josep Ferrer, responsable màxim de Freixenet.

Els Estats Units continuen sent de bon tros el principal destinatari de les exportacions del cava, amb un 45% sobre el total, seguit del conjunt dels països de la CEE, que absorbeixen el 28% de les vendes a l'estranger.

L'any passat, les exportacions cap als països de la CEE van créixer entorn del 57%. Curiosament, França ha augmentat les seves importacions del cava català en un 359%, un increment que supera llargament l'índex de creixement de països com Itàlia i Alemanya, amb un 79 i un 74% respectivament. Cal destacar, però, que Portugal i Irlanda han disminuït les seves importacions en un 50 i un 63% respectivament.

Malgrat l'aparent diversificació del sector, el 80% de la producció total del cava es concentra encara en les dues marques líders, Freixenet i Codorniu. Alhora, totes dues encapçalen el rànquing d'exportadors. Enguany, a més, semblen haver-se posat d'acord per recolzar-se mútuament en la campanya de promoció que es fa del cava. Així ho van mostrar Manuel Raventós Artés i Josep Ferrer Sala, els grans de les bombolles entre els grans d'arreu del món, el passat mes d'octubre durant la presentació de la campanya publicitària del sector.

DOS ESTILS PER A UN SOL OBJECTIU

Una manera d'entendre el negoci és la de Manuel Raventós Artés, president de l'empresa Codorniu. «Terra, llar i vida» és la nova imatge d'una entitat amb més de 125 anys d'història. De fet, la passió per la terra, la millora del producte, i les proves anuals amb nous tipus de raïm queden reflectides en les variants de Raimat, elaborats com el vi negre (Cabernet Sauvignon) o com el cava (Chardonnay). La bona acceptació del cava als Estats Units ha dut Codorniu a comprar 350 acres de terra a Califòrnia, i espera poder vendre la primera ampolla produïda íntegrament allí el 1991. La inversió inicial ha estat de 22 milions de dòlars en despeses d'infrastructura.

Ja l'any 1970, Codorniu va signar un acord amb la distribuïdora japonesa Sanraku i actualment la quota de mercat és del 42% amb unes vendes de 550 milions de pessetes.

Les marques comercialitzades per Codorniu són Delapierre i Rondel.

Freixenet representa un estil ben diferent al de Codorniu a l'hora de dirigir l'empresa i Josep Ferrer Sala n'és el màxim exponent. En pocs anys, Freixenet s'ha convertit en el líder mundial de producció i vendes.

Ja l'any 1984 Freixenet presentava una oferta dins el procés de reprivatització de Rumasa per les caves i cellers que aquesta tenia instal·lades a Sant Sadurní. A resultes d'això, les caves de Segura Viudas, Castellblanch, Conde de Caralt, Canals i Nubiola i celles de René Barbier van ser adquirides per Freixenet. A més de les marques ja esmentades, Freixenet comercialitza el cava Rigol, Carta Nevada i Cordón Negro.

L'esperit aventurer i ambiciós de l'actual president l'han dut a establir-se a la mateixa regió francesa de la Champagne, així com a la Vall de Sonoma, a Califòrnia, on han instal·lat una planta productora sobre 380 acres de terra, i amb una inversió inicial de 12 milions de dòlars. Ja s'ha començat a elaborar el nou producte «Glòria Ferrer». A més, Freixenet està present al Japó a través de Castellblanch i ja s'han iniciat els contactes amb les autoritats de la República Popular de la Xina per a instal·larhi unes caves on s'el·laboraran inicialment un milió d'ampolles.

Amb una xifra de negoci que enguany superarà els 25.000 milions de pessetes, Freixenet és el líder del sector, amb una producció prevista per a enguany de 90 milions d'ampolles. El 1988, l'empresa catalana va facturar per 22.048 milions, segons dades de la publicació Fomento de la Producció.

ELS ALTRES PETITS IMPERIS

El 1918 Caves Hill va començar la producció de cava amb el mètode de Champenoise, a la subregió del Penedès mitjà, on es concentra el 60% de la producció de la comarca.

L'any passat, les vendes de cava van ser de 640.000 ampolles, generaren una xifra de negoci de 305 milions de pessetes, de les quals l'11% corresponen a exportacions. El sector de mercat a qui va dirigit Caves Hill és un sector mitjà alt, i conseqüentment, realitza les vendes preferentment en hotels, restaurants, i botigues especialitzades.

El director general, Jaume Mitjans Alemany, afirma que ara per ara l'empresa està optimitzant la seva estratègia i millorant la seva infrastructura de ca-

Nadal

CAVA

08733 El Pla del Penedès
Tel. (93) 898 80 11*
Barcelona - España

Enric Nadal Rijoi, director de Caves Nadal. Josep Maria Raventós, fundador de Raventós i Blanc, i Arturo Suqué, president de Cavas del Ampurdán, SA i Cavas del Castillo de Perelada, SA.

ra als canvis que comportarà el Mercat Únic del 1993.

Les marques que comercialitza Caves Hill són el Gran Brut Nature, Reserva Anyenca, el Gran Blanc de Caves Hill, el Negre Gran Reserva i el Gran Marc de Cava.

El Cava Rovellats Brut Nature ha estat guardonat per segon any consecutiu amb la medalla d'or que atorga «Alimentaria 88» al millor cava. El seu director, Joan Cardona Parés, explica que «estem satisfets dels objectius coberts, degut a l'increment del nombre de consumidors i a l'augment de les exportacions». Tot i així, tal i com recull la publicació de la Confraria dels Vins de Cava, «és necessari el suport dels organismes oficials».

ENRIC NADAL RIGOL

L'Empresa Nadal va començar l'elaboració del cava el 1943 seguint una tradició familiar que s'havia iniciat al Penedès el 1510.

Nadal Cava compta amb una propietat de 110 hectàrees amb les varietats de raïm autòctones del Penedès com el Macabeu, Xarel·lo i Parellada, a les quals s'han afegit darrerament algunes varietats d'altres zones.

Enric Nadal Rigol, actualment director de Caves Nadal, és el màxim exponent de les tres generacions que conviuen treballant a l'empresa.

Amb una producció limitada de 700.000 ampolles anuals, Nadal Cava compta amb una extensa gamma de tipus, com el brut salvatge, el brut especial, el brut, i l'extra i reserva.

L'empresa Juvé i Camps neix el 1921 de la mà de Joan Juvé Bagués i Teresa Camps Farré, encara que fins als anys 40 la marca comercialitzada era la de Juvé. No va ser fins al 1960 que es va adoptar l'actual denominació en honor de les dues marques fundadores. Però va ser amb el Gran Cru que Juvé i Camps va consolidar el seu èxit.

La producció de Juvé i Camps és limitada i sempre es fa d'acord amb les reserves existents. El 90% de la seva producció és de cava brut. El consell d'administració és estrictament familiar i Joan Juvé Santacana n'és l'actual director general. Des de fa quatre anys, Juvé i Camps s'implanta a poc a poc als països de la CEE i als Estats Units.

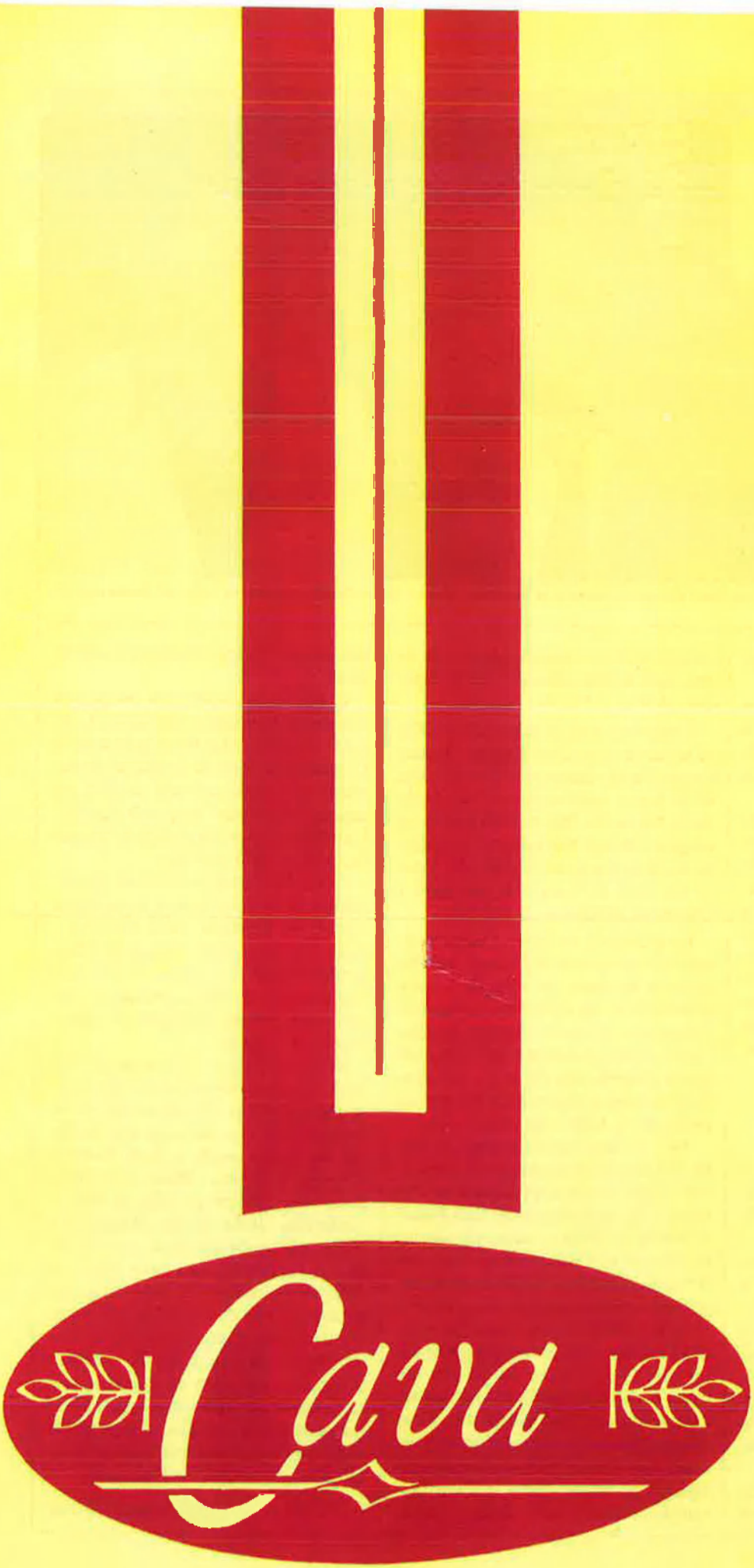
Amb la denominació d'origen d'Alella, el Cava Parxet s'escapa de la tradicional zona productora del cava del Penedès, i des de la dècada del 1920 Parxet s'elabora a Tiana —zona, altrament, tradicional en l'elaboració de vins com el mateix Marquès d'Alella—, amb una acidesa i graduació diferents a les dels caves del Penedès. Tal com explica Ismael Manaut, des de fa vuit anys director dels Caves Parxet, els qui van iniciar a Alella la plantació de Chardonnay van ser Parxet. Però encara ara, no se sap quin pot ser el resultat d'aquesta varietat. Les exportacions de Parxet es dirigeixen en primer lloc a la Gran Bretanya, seguits dels Estats-Units, Alemanya, França, Dinamarca i el Canadà.

El 1977 es va constituir la companyia Comercial Vinícola del Nordeste, C.A. (COVINOSA) entre els membres de la Cooperativa Agrícola de Mollet de Perelada que participen amb un 50% del capital, i Caves de l'Empordà (CADELAMSA) i Caves del Castell de Perelada, amb el 50% restant.

Caves del Castell de Perelada comercialitza els seus caves amb les marques Castell de Perelada, Brut Castillo, i Gran Claustro. Entre Caves de l'Empordà i Caves del Castell de Perelada van exportar el 1988 a més de 20 països, entre els quals destaquen els Estats Units i el Canadà.

Raventós i Blanc va facturar el 1988 per 650 milions de pessetes, i té prevista una inversió de 150 milions durant els propers anys que destinarà a l'ampliació de quatre caves a Sant Sadurní d'Anoia. Raventós i Blanc va ser fundada l'any 1984 per un hereu de Vicenç Codorniu, Josep Maria Raventós i Blanc, qui va decidir de fer un nou cava. Les vinyes d'aquesta firma donen un milió de quilos de raïm, del qual surten anualment més de 750.000 ampolles. A finals d'agost d'aquest any Josep Maria Raventós adquireix el *château* d'Aiguilhe a la zona de Bordeus, una finca de 65 hectàrees, de les quals 25 estan dedicades a la vinya i que produeixen 1.300 hectòlitres sota la denominació d'origen «Côtes de Castillon».

Sílvia Monfort/Frederic Rovira

Cava

Continua el 'festival' Mirella Freni

MÚSICA

Adriana Lecouvreur. *Teatre del Liceu. De F. Cilea, amb Plácido Domingo, Mirella Freni i Jadranka Jovanovic.*

Una obra que no passarà a la història de la música però sí a la de l'òpera —*Adriana Lecouvreur*— i una cantata que tampoc no farà història de la música però sí cívico-social —*El Pessebre*— han estat els dos esdeveniments més importants que l'art d'Orfeu ha ofert a Barcelona en els últims dies.

Adriana Lecouvreur, l'única òpera de Francesco Cilea que es representa de forma regular arreu, és un producte viciat en origen. Una obra que arrossega el pecat original del contrast entre un argument hiperomàntic, propi d'una òpera del primer romanticisme, amb una música formalment més avançada, amb una estructura interna que així mateix correspon a uns motlles i a una concepció de l'obra operística d'un temps diferent al que refereix el truculent argument escrit per Arturo Colautti, per molt que es basi en fets reals.

Això no obstant, aquest fet evident importa poc pel que fa a la realitat concreta de la pervivència i acceptació popular d'aquesta òpera. Allò que importa en aquest context és la riquesa melòdica, la sòlida construcció de la partitura i, per damunt de tot, les nombroses oportunitats que ofereix als cantants per a lluir les seves facultats. I d'una manera especial a la protagonista, per a la qual aquesta obra constitueix un autèntic regal. Regal que una artista absolutament gran com és Mirella Freni no va desaprofitar i, tal com havia esdevingut fa poques setmanes a Moscou amb el mateix títol, va oferir una interpretació de la categoria més privilegiada possible. La imaginació del lector pot volar tan alt com vulgui, que a tot arreu arribarà la veritat del treball de la Freni, per a la qual la temporada liceística, a falta de *Manon Lescaut,* està constituint un autèntic festival.

D'esquerra a dreta: Angelo Romero, Jadranka Jovanovic, Plácido Domingo, Mirella Freni i Romano Gandolfi.

Plácido Domingo, per la seva part, va ser un comte Maurizio esplèndid, malgrat la relativa importància del seu paper. Domingo té el mèrit de no caure en el parany de l'exhibicionisme gratuït que li permeten les seves generoses facultats. És per tant un tenor modern, atent per damunt de tot a la musicalitat i evitant la concessió fàcil.

La presència d'un director escènic amb personalitat —Giancarlo del Monaco— va salvar imponderables, com la substitució d'una anunciada brillant escenografia per una de tràmit, alleugerir l'al·ludit contrast formal entre llibret i partitura i fins i tot salvar la inexistència d'un decorat específic per al quart acte, el qual, amb el recurs a la seva imaginació, esdevingué un moment molt gratificadorament creatiu. L'ofici de la batuta de Romano Gandolfi i una resta de repartiment de notable nivell van arrodonir una versió satisfactòria al marge fins i tot de l'espectacular duo protagonista.

De la mà del Mil·lenari de Catalunya, va arribar la versió d'*El Pessebre,* l'emblemàtica partitura de Pau Casals. A la vista i oïda de l'esdeveniment, cal preguntar-se quins beneficis reals pot aportar a tot el que vol significar l'esmentada commemoració a la figura del compositor i a la mateixa música, una versió tan poc elaborada com aquesta. Un autèntic sentit de respecte a signes i noms no ens permet caure en la indulgència fàcil.

Jaume Comellas

Les formes evanescents de Soledad Sevilla

ART

Galeria Rita García. Bretón de los Herreros, 6. Del 10 de novembre al 9 de desembre.

En més d'una ocasió ens havíem estranyat que Soledad Sevilla (València, 1944) —malgrat la seua àmplia i coneguda trajectòria artística— encara no haguera penjat la seua obra a València en una més que merescuda i necessària mostra individual. En realitat, de vegades, les diferents conjuntures, tant personals com de les mateixes galeries o institucions, condicionen radicalment els resultats de les programacions expositives. I en aquest sentit era, aquest, un cas inexplicable.

L'actual iniciativa de la galeria Rita García vol, precisament, solventar aquest fet tan inconseqüent, i allí se'ns mostren —en una espècie de reduïda retrospectiva de Soledad Sevilla— pintures de les seues tres últimes sèries. Concretament, es tracta d'una selecció d'obres relatives al conjunt de treballs dedicats per ella a tres temes que han ocupat extensament la seua atenció: les Menines, l'Alhambra i la tauromàquia.

Per suposat que, per a qui no conega el singular llenguatge pictòric exercit per Soledad Sevilla, aquestes referències informatives poden comportar molts equívocs.

El motiu, més bé es desgrana en suggerències espacials, en selectius i puntuals detalls formals, en contrastos de llum o en marcats elements de significació, capaços de recrear per ells mateixos —i a partir d'ells— tot el context evocador d'aquestes temàtiques.

És potser aquest xoc entre la construcció mental i els poètics efectes visuals, que s'incrementen, si és possible, amb la correlació a les diferents suggerències temàtiques, el que en concret posa de relleu, el quefer de Soledad Sevilla.

¿Pot allò efímer i fugaç d'un detall, d'una momentània experiència perceptiva convertir-se en record essencial fins l'extrem de reconstruir el tot en la memòria?

Així, el joc de contrallum en una porta o el contrast seriat d'elements verticals vénen a conjugar-se amb el record de l'Alhambra, les escarides referències espacials de la coneguda composició de Velázquez que ens introdueixen metonímicament en el context de Las Meninas o el mínim triangle cromàtic, funciona com a referent quasi inequívoc del mític capot.

Difícil, doncs, no valorar en la justa mesura aquesta convergència d'elements estrictament pictòrics on prima la geometria feta línia i retícula, joc de plans i perspectiva, espai i vibració cromàtica, sense oblidar, a més, aquesta íntima correlació de suggerències on la poesia i l'expressivitat visual no consideren que el motiu o la referència siga, en definitiva, tampoc una cosa estranya o sobreafegida a un exercici tan marcadament estricte del llenguatge pictòric.

Romà de la Calle

Teatres de butxaca

No és estrany que un treball tan interessant com el darrer muntatge del Grup de Teatre l'Horta, *Viu com vulgues,* escrit per Carles Alberola i Alfred Picó, dirigit pel primer i interpretat —actor únic— pel segon, no haja tingut el ressò que sens dubte es mereix en ser presentat a la sala Trapezi, un nou espai nascut aquesta temporada amb voluntat de programació permanent. I se'l mereix, aquest ressò, perquè, malgrat algunes limitacions detectables a nivell dramatúrgic, el treball d'Alberola i Picó és honest, seriós, professional, el resultat escènic, atractiu, i la interpretació excel·lent. Tant de bo que disposàrem a València de més llocs per a propostes teatrals d'aquestes característiques.

Sobre aquest tema dels locals deia a l'últim número de la revista *Escena* el seu corresponsal a Londres, una vegada passada llista als grans muntatges que en aquest moment n'ocupen la cartellera, que, malgrat l'interès d'aquests espectacles, «molts crítics consideren que la veritable prova de creativitat teatral es troba als teatres de butxaca o als teatres als marges de la ciutat, dels quals hi ha més de trenta» a la capital anglesa. Aquesta tradició d'espais de representació que podríem anomenar de *petit format,* viva de molts anys ençà a les més importants capitals teatrals del món (Londres, Nova York, París, etc.) —i entenem per *petit format* sales amb escenaris de dimensions molt limitades i capacitat d'espectadors inferior a la centena— no ha tingut, almenys en èpoques recents,

DEBATS PER LA REVOLTA MCC/MCPV

Dijous 14, 19,30 h.:
EXÈRCIT, MILI I ANTI-MILITARISME
Jordi Garcia Jane, Tomás Gisbert i Gisela Hürlmann.

Divendres 15, 19,30 h.:
L'EXPERIÈNCIA DELS VERDS ALEMANYS. LA QÜESTIÓ ALEMANYA ARRAN L'ENDERROCAMENT DEL MUR DE BERLIN
Dorothee Piermont.

Dissabte 16, 17 h.:
POLÍTICA DE L'ESTAT SOVIÈTIC ENVERS LES DONES I ELS CANVIS DE LA PERESTROIKA
Maxine Molineux.

19,30 h.:
CANVIS POLÍTICS A L'EUROPA DE L'EST
Francisco Peñas i Javier Alvarez Dorronsoro.

22,30 h.:
FESTA amb l'orquestra de dones "LAS LUNARES".

Totes les sessions es celebraran a les COTXERES DE SANS, carrer de Sans 79-81, Barcelona.

Dimecres 13, 20 h.:
CANVIS POLÍTICS A L'EUROPA DE L'EST
Javier A. Dorronsoro i Francisco Peñas.

Dijous 14, 20 H.:
LA REVOLTA I L'ESQUERRA OCCIDENTAL
Eugenio del Rio.

Divendres 15, 20 h.:
EXÈRCIT, MILI I ANTI-MILITARISME
Gisela Hürlmann i Mireia Hidalgo.

Dissabte 16, 18 h.:
L'EXPERIÈNCIA DELS VERDS ALEMANYS. LA QÜESTIÓ ALEMANYA ARRAN L'ENDERROCAMENT DEL MUR DE BERLIN.
Dorothee Piermont.

Totes les sessions es celebraran al Saló Sorolla de l'Ateneu Mercantil de València, Pl. de l'Ajuntament.

reflex en la nostra realitat immediata, tan abocada al teatre institucional i als espectacles grans i de prestigi.

Aquest fet esdevé encara més contradictori quan, per circumstàncies cada dia que passa més òbvies, una part important dels nous muntatges que sorgeixen de la dèbil iniciativa privada autòctona són de volta en volta més senzills, més despullats d'escenografies, d'il·luminacions enlluernadores i, fins i tot, de repartiments, aspecte aquest que, en els darrers temps, es-

tà començant a quedar reduït a la mínima expressió possible: l'actor únic. Aquest procés de depuració, les motivacions de la qual no són estètiques, sinó econòmiques, es fa fonamentalment pensant en les possibilitats de representació de l'espectacle (menys costós, més transportable, etc.). Però no tot són avantatges: si bé és cert que un producte d'aquestes característiques pot girar amb una certa facilitat per comarques —estem parlant del País Valencià—, la veritat és que les possibilitats que té de presentar-se a la capital són més aviat escasses. I si ho fa, ho farà sempre durant un període de tan curt de temps —una setmana, dues— i en unes condicions tan precàries que no podrà mai competir amb els grans muntatges institucionals que n'ocupen el bo i millor de la cartellera.

Perquè, no ens enganyem: espectacles d'aquestes característiques —i darrerament n'hem vist tres de semblants a València (*Possiqueteveré, Sóc una dona,* i el que ara comentem, *Viu com vulgues*)— necessiten una permanència més llarga en una sala, almenys en ciutats grans, per tal de poder arribar al públic. Permanència que només seria possible, i aquest és el segon aspecte del problema, si disposàvem a casa nostra de suficients espais alternatius que pogueren arriscar-se a programar-los i mantenir-los en cartell el temps que cal.

Rodolf Sirera

Un cotxe i cinc mil proves

TELEVISIÓ

1 de 5 Canal 9-TVV. Dimarts 21'30. Director: Sergi Schaff. Presentació: Pere Miquel Campos.

1 de 5 és un programa concurs que cada dimarts s'aboca a les pantalles valencianes de la mà del periodista Pere Miquel Campos. Aquest espai, juntament amb *El Show de Joan Monleon,* duu el segell Sergi Schaff que, *a priori* ja és tota una garantia.

1 de 5 és un concurs —un dels formats amb més èxit, actualment, en qualsevol televisió— en el més pur estil clàssic i tradicional. La prova és que ací, a

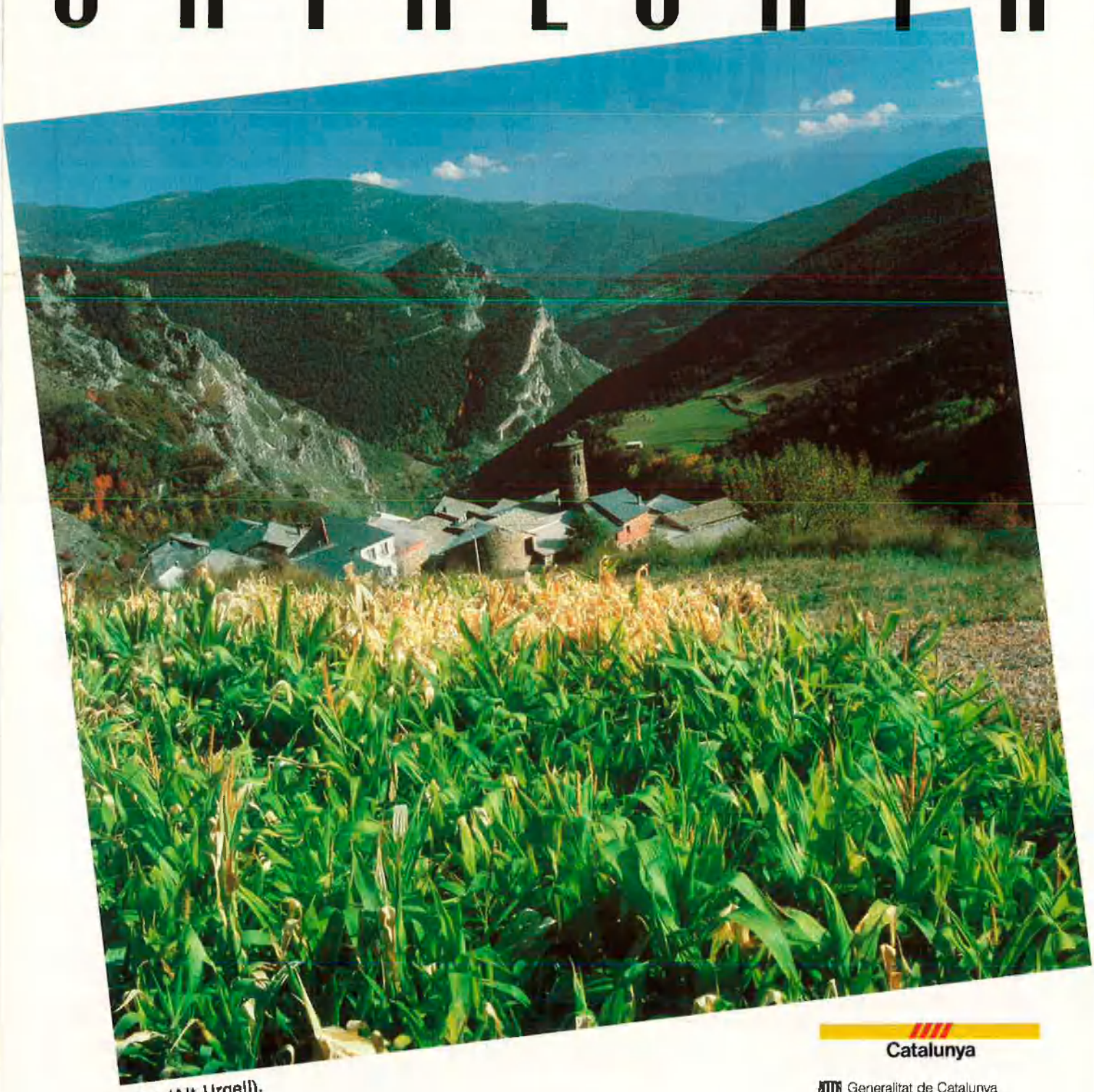
més d'haver-hi concursants, hostesses i orquestra, també es regala un cotxe. Una reminiscència del desenrotllisme, potser. A la primera part del programa, com diu el seu nom, es tracta bàsicament de seleccionar un concursant d'entre cinc. El que obtinga més punts passarà a la segona part, els dos següents tornen la setmana vinent i la resta queden fora del joc.

La segona part és pràcticament un *vis à vis* entre conductor i concursant. Aquest darrer ha de superar un nombre determinat de proves per a aconseguir el mític premi de les quatre rodes. Fins ací, l'argument, la cosa tal com va... però el que brolla pel tub catòdic és molt més complex, especialment pel que fa a la selecció de plans, el presentador, el decorat i tot allò que conforma l'escenografia del programa.

1 de 5 gaudeix d'una realització correcta i àgil. I això já és un èxit important dins la guerra televisiva. La narració és fluida, i en alguns casos, original. Inclús arriba a ser sorprenent a la segona part del programa, quan es brinden alguns plans zenitals, com els que es mostren a les retransmissions dels matxs de billar. Potser li falte més moviment a la grua, un instrument fabulós per a donar geni i espectacularitat al programa, a l'espectacle que, en definitiva, ha de ser un concurs. El programa flueix, encaixonat com un

IMATGES DE

CATALUNYA

Ars (Alt Urgell).

Catalunya

Generalitat de Catalunya
Departament de Comerç
Consum i Turisme
Direcció General de Turisme

riu, a la qual cosa col·labora un decorat excessivament racional i simètric. El guió i l'argument del programa també estan massa afaiçonats. El treball de Pere Miquel Campos, el seu conductor, tampoc aconsegueix donar-li ritme, gràcia i compàs. *Allegro ma non troppo* per entendre'ns. I això que Campos és, ara per ara, el millor conductor de programes que té la Televisió Valenciana. Únicament perquè parla un valencià correcte, té un discurs fluid, i es mou davant les càmeres amb una naturalitat acceptable. Pere Miquel Campos arriba a comunicar-se amb l'audiència, que no és poc tal i com estan les coses en l'univers de les *stars* televisives. Té aquella mística que, de moment, no es pot aprendre en cap manual de periodisme. L'únic problema és que en Campos tot está amerat d'un didactisme exagerat que en la tasca de conductor del concurs no el beneficia gens. Segurament és difícil desprendre's dels hàbits, de la paciència i el parlar pausat d'un mestre d'escola. Una activitat que, segons tinc entès, Campos ha desenrotllat durant molts anys, a les comarques d'Alacant, ensenyant el valencià.

L'*1 de 5* navega sense saber el port de destinació. Ni guionistes ni presentador semblen conèixer quina és l'audiència del programa. Mentre que unes vegades les preguntes s'endinsen pels terrenys d'una cultura massa elemental, d'altres es compliquen excessivament pels camins del saber més selecte. Es tracta de posar-ho difícil, però potser no tant. Si el presentador, a més, pregunta a un concursant estudiant de psicologia si és freudià o conductista, la cosa, podem dir que se n'ix de mare.

Així, entre el ritme cadenciós i invariable que imposa la veu de Pere Miquel Campos i l'estructura marcadíssima del programa, juntament amb la durada excessiva, l'*1 de 5* es fa lent i avorrit. I de sobte, en arribar el final, convidats, concursants i presentadors participen d'un esclafit faller amb música, confetti i aplaudiments. Com una metàfora del que hauria de ser i no és. Llàstima, perquè l'*1 de 5* podia ser rodó. Com una O.

Nel·lo Pellicer

La dualitat ben entesa

DISCOS

Freedom. *Neil Young. Reprise Records, a Warner Communications Company, 1989.*

El mateix Neil Young ho ha dit alguna volta: «No vull que la gent es faça una idea fixa sobre mi. Per això he anat traient discos que ningú s'hauria esperat de mi. No necessite diners ni fama.» Així, doncs, aquest cavall quadragenari Neil s'ha dedicat a despistar en els darrers anys sense reparar en deutes amb el seu públic, les seues discogràfiques o amb ell mateix. L'any 1982 es va encapritxar dels sintetitzadors i altres galindaines electròniques (*Trans*); el 1983 li va donar per tornar al Memphis dels anys cinquanta (*Everybody's Rockin*); el 1985 retorna cansat a les arrels del *country (Old Ways);* el 1986 busca una absurda actualització que es converteix en relliscada (*Landing on water)* i el 1987 reuneix els vells amics de Crazy Horse per fer un disc esplèndid, ple de força i sensibilitat (*Life*). En la gira paral·lela, amb parada i fonda a Barcelona, vam poder constatar que Neil Young estava en forma.

Després, dos anys de silenci. Potser amb la intenció de despertar el mestre, a començaments d'any onze grups i intèrprets trauen un disc homenatge amb temes com «Cinamon girl» «Tonight's the night» o «Helpless», interpretats per gent tan interessant com Nick Cave, The Pixies o Nikki Suden. I ara ens arriba Neil Young en persona amb una nova entrega de la seua pròpia collita. Gens sorprenent, afortunadament, perquè *Freedom* és ni més ni menys que una mostra de les millors aptituds del fundador de Buffalo Springfield, a base de peces que figuraven en el seu repertori en directe però que no havien estat gravades fins ara. Des d'una balada exquisida i tel·lúrica com és «Someday», d'aquelles que Springsteen ja no fa, a cadenciosos temps mitjans com «No more», passant per una revisió irònica i fibrosa del cèlebre «On Broadway» de Leiber & Stoller.

Hi col·laboren, entre altres, Linda Ronstadt i el *crazy horse* Frank Sampedro, entre mitja dotzena de músics que contribueixen a aconseguir en *Freedom* un fràgil equilibri entre la tendresa, la rudesa i l'acidesa. Coses que només sap combinar bé gent com Neil Young. Hi ha, a més, una fúria continguda en ell que no sol donar-se en altres intèrprets i que apareix fins i tot en l'interior de les seues melodies més llànguides. Una prova d'aquesta dualitat és la doble versió que fa de «Rockin' in the free world», una d'individual, acústica i melòdica i una altra de col·lectiva, elèctrica i dura. La primera, però, és més tensa que la segona. En totes dues hi ha el nervi i el *feeling* inquietant d'un Neil Young que, a pesar dels anys, no és encara un dinosaure del *rock*.

Juan M. Játiva

CULTURA

L'home que vol perpetuar el seu ministeri

Semprún, el ministre (i II)

Durant el seu mandat, Semprún no ha passat per alt cap ocasió en què es questionés l'existència del seu Ministeri. Com a bon ministre, amb estil i amb un llenguatge inequívoc de precisions constitucionals i democràtiques, ha intentat perpetuar el seu ministeri.

A finals de l'any passat la polèmica de Semprún amb Pilar Miró i Méndez Leite donà molt de joc. La dimissió de Méndez Leite obté el suport dels professionals. Des de Barcelona es reclama una llei de cinema consensuada. El nomenament de Miguel Marías, la vigília de Nadal, com a successor de Leite, amortigua momentàniament la crisi. Marías és ben vist per la seva tasca al capdavant de la Filmoteca Nacional Espanyola. La filtració de l'esborrany de la nova llei fa, però que ben aviat això no representi cap aval. El rebuig és total. El Col·legi de Directors de Catalunya fa el paper d'home bo en el procés de negociació de la nova llei. Mentrestant, Marías posa un primer pedaç per a amorosir el procés de negociació. Dóna 525 milions per tirar endavant divuit projectes.

Fins l'aprovació del *decret Semprún* en substitució del *decret Miró,* a finals d'agost d'enguany, la discrepància dels professionals amb la *reforma cinematogràfica Semprún* es va fent evident. Al marge d'aquest decret, pel que fa a la política cinematogràfica de Semprún, cal assenyalar el conveni signat entre RTVE i el Ministeri pel qual durant el 1990 RTVE es va comprometre a invertir 2.000 milions de pessetes en la realització de pel·lícules espanyoles.

DALÍ, TERCER 'ROUND'

La mort de Dalí convulsiona, una vegada més, el marc de la relació entre Catalunya i Madrid. La filtració del testament, en la qual es fa saber que l'estat espanyol és hereu universal de tots els béns, drets i creacions de Dalí, provoca una primera reacció pessimista de Guitart: «No em sento un home feliç». La confirmació del contingut del testament per part del ministre Semprún és contestada pel president de la Generalitat amb unes declaracions receloses: «Ens sentim enganyats, però no sabem per qui». Guitart demana en una reunió mantinguda amb Semprún que la interpretació de titularitat estatal superi el marc de Madrid i que una cosa és la titularitat, la propietat, i l'altra la ubicació de les obres. Guitart es mostra recelós respecte al fet que l'obra del pintor es quedi a Catalunya.

En aquesta ocasió l'estat, representat per Semprún, respon al recel amb molta cautela i prudència. El ministre espanyol rebutja qualsevol acusació de manipulació del testament i posa la Fundació Gala-Dalí com a intermediària. L'alcalde de Figueres, Marià Lorca, veu amb bons ulls la invocació constant de l'esmentada Fundació. L'estat pren possessió de l'herència, mentre parla de la possibilitat que la majoria de l'obra es quede a Catalunya i que un 5% se'n vagi a Madrid. Els mitjans de comunicació tornen a ser l'escenari d'un foc creuat de declaracions. En aquesta ocasió Max Cahner (que com a ex-conseller és acusat en alguna insinuació que no va ser prou polític amb la seva relació amb Dalí), es converteix en el centre de l'huracà. La publicació d'unes declaracions seves on qualifica l'actuació del ministeri de pròpia de forces d'ocupació, motiva la resposta de Semprún.

A partir d'una entrevista amb Pujol el tema queda pendent de resolució sota una proclama de bones intencions de Semprún que manifesta la seva predisposició que l'obra de Dalí es quedi a Catalunya. Tomàs Llorens, com a Director del Centro de Arte Contemporáneo Reina Sofía, es ratifica en aquesta decisió i especifica que el lloc idoni per a l'obra de Dalí és Catalunya i sobretot l'Empordà.

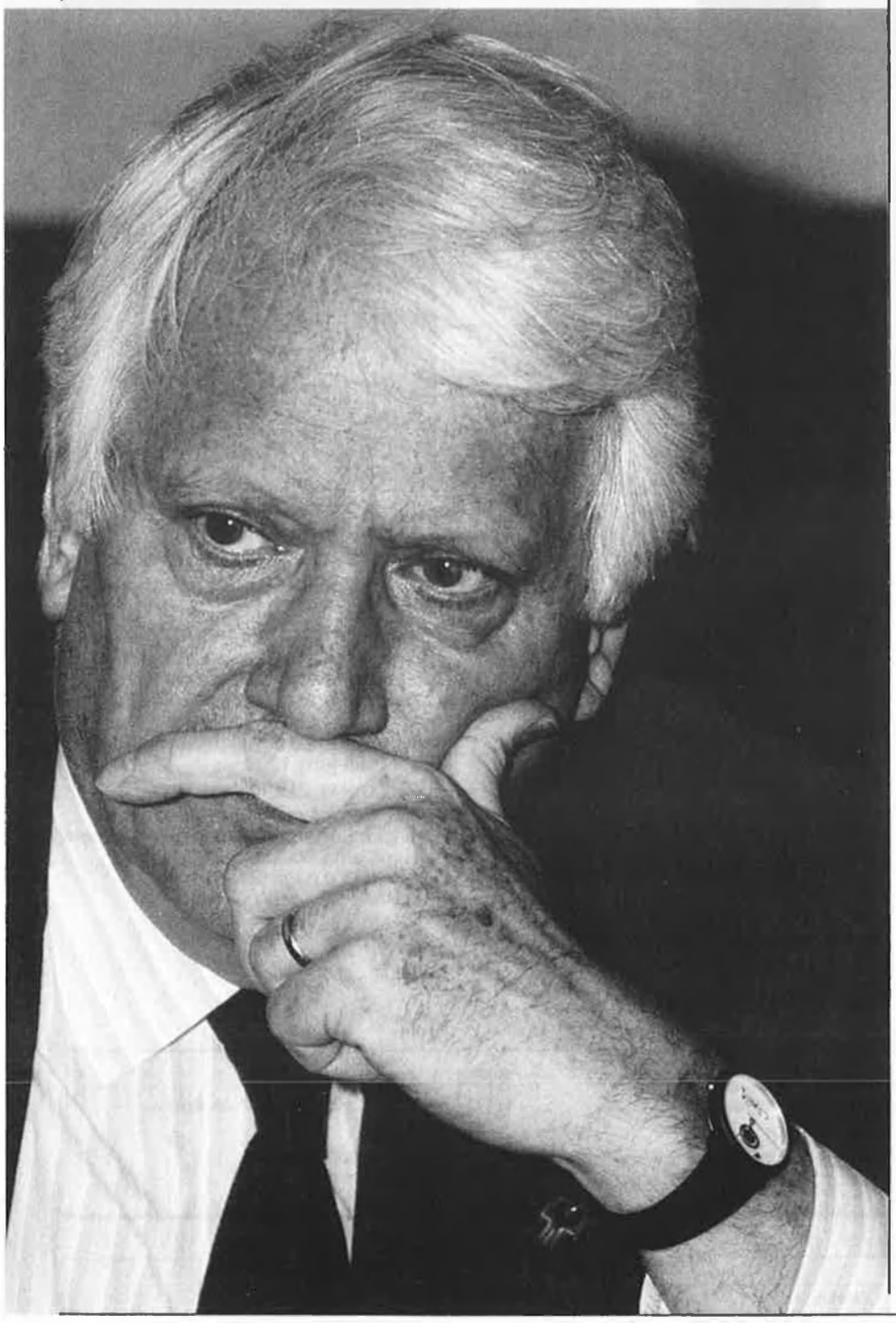
A hores d'ara, no s'ha arribat a cap pas en concret. Continuen els rumors, mai confirmats, d'un degoteig d'obres que marxen de Catalunya. I unes declaracions oficials que precisen la titularitat de l'obra daliniana per part d'Espanya, mentre no se'n confirme la ubicació.

SATRÚSTEGUI, QUART 'ROUND'

La polèmica ministerial supera com sempre l'anècdota i el seu marc estricte. Surt un tema molt més antic i clar com és el patrimoni Miró, que també és de titularitat estatal. I, quan Semprún diu l'estat som tots, des de la Fundació Miró, en plena crisi de supervivència, es demana que s'exemplifiqui la definició i que es deixi d'interpretar que l'estat és Madrid. En un diàleg menys crispat que en el cas Dalí, es posa sobre la taula un altre tema en litigi. No tot està en les competències. L'estat espanyol va obtenir el patrimoni Miró de mans dels hereus del pintor a canvi dels impostos successoris.

A partir d'aquest moment, entra en escena Miguel Satrústegui, que aixeca més d'una ira catalana i serveix d'amortiguador a Semprún. Satrústegui aclareix que l'obra de Miró es quedarà a Madrid, precisa que serà al Reina Sofía, que és «l'únic gran museu nacional d'art contemporani». En aquestes declaracions, fetes el mes de març, Satrústegui apunta que amb l'obra de Dalí es faci una col·lecció de síntesi, que s'instal·li a Madrid. Satrústegui torna a aixecar la suspicàcia, que es tallada en sec per Semprún: «Ningú té intenció d'enviar camions militars de forces d'ocupació a Catalunya per emportar-se'n els quadros de Dalí», i afegeix: «l'herència de Dalí es prou gran perquè hi hagi suficients quadros que ens repartim com a germans».

Més endavant Satrústegui és substituït en el càrrec de subsecretari per José Manuel Garrido, al mateix temps que és nomenat vocal del Real Patronato del Centro de Arte Reina Sofía. Malgrat els canvis, es confirma definitivament que el llegat Miró es queda a Madrid. Sembla que, a canvi del silenci, la consellera Ma. Antònia Munar pacta amb Semprún la restauració de la Llotja per part del Ministeri.

Entre llegat i llegat es va allargant la signatura de l'acord que faci possible l'Auditori de Barcelona. Semprún reclama la presència de la Generalitat en el projecte. Guitart fa públics els greuges econòmics que el Ministeri té amb Catalunya: la xifra és de 35.000 milions.

COROMINES, CINQUÈ 'ROUND'

Joan Coromines rep el Premi de les Lletres espanyoles. El filòleg escriu una carta al Ministre on afirma que veu amb tristesa que l'estat i el govern espanyol neguen o regategen els drets de la nació i la llengua catalana. Semprún respon amb una altra carta, en la qual, entre altres coses diu: «dir avui que l'única nació d'un és la catalana em sembla, amb tots els respectes, un anacronisme», per afegir: «rebutjo amb absoluta convicció que el govern del qual formo part negui els drets que se li deuen a la llengua catalana... Naturalment que no li retirarem el premi que se li ha atorgat, perquè aquest se li va concedir per la seva contribució a les lletres espanyoles i no per la seva aportació a la ciència política».

L'estiu fa pública, en xifres, la preferència de tracte ministerial que rep Madrid respecte a la resta de l'estat. Semprún ho reconeix i s'inicia una nova etapa de calma. Hi ha acords a Barcelona: l'Auditori es farà a tres bandes (Ministeri, Ajuntament i Generalitat) i el Ministeri es compromet a fer entrar en el pressupost del 1990 la creació de les biblioteques públiques de les ciutats de Lleida i Barcelona i a contemplar l'ajuda al Museu d'Art de Catalunya. Entre els temes pendents queda el traspàs del Fons de Protecció del ci-

Publicacions de la Generalitat de Catalunya

Novetats

Departament d'Ensenyament (CIRIT)

– XIV Jornades iberoamericanes del dret aeronàutic o de l'espai i de l'aviació comercial

PVP 1.225 ptes. 21 x 14,75 cm. 520 pàg.

Recull de ponències presentades per experts de diversos països iberoamericans a les XIV Jornades del dret aeronàutic, organitzades per la Secció de Dret Aeronàutic i del Espai del Col·legi d'Advocats de Barcelona.

Departament de Cultura

– Ramon d'Abadal i de Vinyals: commemoració del centenari del seu naixement

PVP 900 ptes. 18 x 12 cm. 176 pàg.

Volum que aplega els textos del cicle de conferències pronunciades a Vic i a Barcelona sobre aspectes de la personalitat i l'obra de l'historiador Ramon d'Abadal.

– 68 Compositors catalans

PVP 2.000 ptes. 29,7 x 22 cm. 240 pàg.

Catàleg de l'Associació Catalana de Compositors, que recull les dades fonamentals que constitueixen la personalitat artística dels 68 membres associats.

Departament d'Indústria i Energia (COPCA)

– Cens oficial d'exportadors de Catalunya

PVP 7.950 ptes. 30 x 21 cm. 872 pàg.

Cens d'aquelles empreses –en total, 5.816– que durant l'any 1987 van exportar en un volum superior als 2.000 milions de pessetes, que posa en relleu la realitat exportadora empresarial catalana.

Departament de Benestar Social

– Disposicions generals de Serveis Socials

PVP 1.000 ptes. 20,5 x 14,8 cm. 172 pàg.

Primer volum d'una col·lecció dedicada a recopilar tota la normativa existent a Catalunya sobre els serveis socials.

– informe de les actuacions realitzades: juliol 1988-juny 1989

PVP 500 ptes. 21 x 15 cm. 122 pàg.

Anàlisi de la marxa del Departament de Benestar Social pel que fa a l'acompliment del programa fixat per a la legislatura 1988-1992, a partir de les seves realitzacions.

Les novetats que figuren en aquest anunci es poden trobar a les llibreries.
Si desitgeu rebre llibres contra reembossament, empleneu la butlleta.

Nombre d'exemplars i títol

Nom i cognoms

Adreça

CP i població Telèfon

Generalitat de Catalunya
E. A. del Diari Oficial i de Publicacions
Llibreria

Rambla dels Estudis, 118
08002 Barcelona
Telèfon (93) *302 64 62

Data

Signatura

El llegat de Dalí, motiu de fortes discussions entre la Generalitat i el Ministeri de Cultura. Baix, Joan Caromines, Tomas Llorens i Maria Antonia Munar.

nema, permanentment reclamat sense resposta.

Però és en aquest període de pacificació quan Semprún reprèn el discurs de l'existència del Ministeri de Cultura en una entrevista feta a *La Vanguardia:* Hi ha unes funcions constitucionals del Ministeri de Cultura... Anem cap a un Ministeri que, no només no desapareixerà, sinó que assumirà més responsabilitats per reequilibrar desequilibris».

En aquest repàs de gestió Semprún, els tres responsables de cultura dels governs dels Països Catalans han declinat la invitació de pronunciar-se. Esperen la formació d'un nou gabinet ministerial.

El balanç de la gestió ministerial de Semprún no pot obviar com una de les seves feines bàsiques ha estat la consolidació del Ministeri de Cultura en l'anomenada Espanya de les autonòmies. Semprún ha fet gala de la seva formació francesa —per tant tenyida de jacobinisme— i ha dotat el Ministeri de Cultura d'arguments existencials de fonamentació constitucional i democràtica, utilitzant tota mena de recursos —generalment elegants i clars— a banda de declaracions grandiloqüents com la que potser ha generat més literatura, de tota l'oratòria ministerial: «Penso —va dir Semprún— que el Ministeri de Cultura és la institució que més s'assembla avui al Déu que postulava Voltaire, si no existís s'hauria d'inventar». D'ocasions per a inventar-lo, no n'han faltat.

A. M. M.

OPINIÓ

Estranys vingueren...

Mario Gas, ¿director del Festival de Tardor? ¡Chapeau! I ell, és clar, víctima abans i ara Pantocràtor, convida —esmenant antics errors— la gent de teatre a concelebrar el seu-nostre Festival. La idea és excel·lent, és a dir, lògica: durant dos mesos els teatres de Barcelona estaran ocupats per estrenes autòctones coproduïdes per l'OCSA (Olimpiada Cultural, S.A.) ¿Qui dóna més? Resultat: El talleret de Salt i Teatre de l'Ocàs, al Teatre Regina; la Companyia Tiranpalan, a Teixidors a Mà; Teatre Acte Únic, a la Reial Acadèmia de Medicina i Cirurgia; Teatro Fronterizo, a la recent inaugurada Sala Beckett; el GAT, a la Tecla Sala de l'Hospitalet; Azufre y Cristo, al Cercle Artístic de Sant Lluc; Trinidad Iglesias i Pedro Reyes, al Teatre Malic (Teatre de Butxaca).

I un, amb tots els respectes, es demana si aquestes companyies i aquestes sales són representatives de l'activitat teatral de Barcelona...

La resposta de l'organització és contundent: s'ha parlat amb *Tothom* i, per un motiu o altre, *Tothom* ha declinat la invitació. *Tothom* també es queixa: dels terminis, d'haver estat convidat, sí, però massa tard...

Si les companyies aborígens van haver d'acampar en aquestes perifèries semidesconegudes pel gran públic —autèntiques tendes de campanya teatrals, flagell de taxistes—, les millors cambres, com fa tota societat acollidora —o acollonida— van reservar-se als turistes (Mercat de les Flors, Teatres Victòria, Romea i Poliorama) Barcelona, arxiu de cortesia.

Tot i no haver-se fet públics encara els costos del Festival, una mirada ràpida ens fa suposar una immensa desproporció entre els diners invertits en companyies d'aquí i els que se n'han anat a l'estranger. I això té un nom: fuga de divises. (Cal dir que en l'apartat musical, els percentatges nacional/estranger són encara molt més de jutjat de guàrdia).

¿Com s'entén que un país de botiguers com Catalunya, amb un president capaç de viatjar a Japó per vendre carquinyolis, trobi tant de plaer en la importació sistemàtica de teatre, en lloc d'abocar part d'aquests diners en l'excitació, també sistematitzada, de la producció local? Potser sí que som molt burros, molt dolents, impresentables... però ¿i ells? Potser també ens agradaria més Jack Lang que no el conseller Guitart, o Melina Mercouri abans que la bella Elena Posa, però... hi ha el que hi ha. Si pel món hi ha Bergmans i Chéreaus i Pines Bausch, no és per generació espontània, sinó perquè països de llarga preocupació cultural que han sabut fer del teatre un servei públic com l'aigua, el gas o l'electricitat, han volgut vetllar perquè els seus creadors puguéssin arribar allà on ara són. En resum: que el «que inventen ellos» encara és l'himne nacional de la nostra desídia.

Gens xenòfob, però sí ple de sana enveja, passo a parlar de les companyies convidades: inauguració amb una coproducció amb el Théâtre de la Colline, *Opérette,* de Witold Gombrowicz, dirigida per Jorge Lavelli, amb assistència d'alcalde, plana major sociata i copa gratis. Poques vegades un discurs polític tan càustic com el de Gombrowicz havia estat tan aplaudit —amb mans enguantades, tot s'ha de dir— pels mateixos polítics als quals anava dirigit. La «nuesa», la caiguda de màscares que l'obra proposa, va ser d'allò més ben rebut pels millors draps de la ciutat.

A *Sarafina, the Music of Liberation* es ret homenatge a la deteriorada situació dels drets humans a Sud-àfrica, i al bon nas dels productors nord-americans en veure-les venir de lluny: *Apartheid,* és a dir, *llagrimeta, és a dir ¡negoci!* La pela és la pela, alça Manela, ¡Visqui Mandela!

Com Lavelli, tampoc no era el primer cop que Ingmar Bergman ens visitava; la primera vinguda fou amb un inoblidable *Rei Lear,* on vam tenir la —falsa— sensació d'«entendre» perfectament la llengua sueca. Ara, amb Bibi Andersson com a esquer principal, Bergman ens proposa fer amb ells el *Llarg viatge cap a la nit,* terrible excursió d'Eugène O'Neill als inferns familiars, un esborronador i magistral homenatge del director suec a les conseqüències americanes de la lliçó dels seus mestres Ibsen, Maeterlink, Strindberg.

I qui diu Strindberg diu Langhoff, Mathias, nou en aquesta plaça, solemne desconegut per qui mitja Europa perd el cul. La seva *Senyoreta Júlia,* primera ocasió en què el manuscrit d'Strindberg arriba íntegre als escenaris, és un bell exemple de «teatre que crea un lligam entre la història i la nostra vivència del present», de com fer parlar els vells Julie i Jan amb les nostres paraules d'avui mirar-se amb els nostres ulls i grapejar-se amb les nostres mans d'espectadors enrederats a la butaca, com *voyeurs* de peatge d'un combat a mort entre el sexe i la lluita de classes, entre la burgesia i la seva hipocresia. Langhoff ens fa arribar amb una densitat de mercuri allò que deuen voler dir paraules com «risc», «contemporani» o «perillós».

Mario Gas, director del Festival de Tardor.

També el Festival de Tardor ha fet la seva petita aportació a l'«Ostpolítik», última moda moral de l'any, i ho ha fet convidant dos grups de Praga, *Cinoherni Klub* i *Y-Ypsilon Studio* a ensenyar els seus treball a una crítica i un ramat d'estrenistes que no van tenir el més mínim rubor en qualificarlos d'anacrònics, tronats i naftalinosos. ¿Fins quan caldrà repetir que hi ha *molts teatres* i que cadascun és el mirall fidel de com una societat entén el món? El pomer no dóna peres, i potser nosaltres, tan civilitzats, estem més a prop de Bolívia que de Nova York, del pí gallec que del metacrilat, de la pedra foguera que del raig làser, a desgrat que algun cretí d'ànima arrugada i cervell minimalista confongui ètica i *prêt-a-porter*.

El treball del *Cinoherni Klub,* una mena de *Teatre Lliure,* un col·lectiu que ha optat per una feina continuada i coherent lluny de tota nomenklatura oficialista —com *Rajatabla,* de Caracas, que ha fet dels autors sud-americans la seva única bandera— poden ser exemples altament estimulants de quantes coses es poden fer amb una sabata, una espardenya i una irrefrenable voluntat de ser contemporani de nosaltres mateixos i no epígons dels miratges multinacionals.

Una altra de les utilitats del Festival ha estat veure com tres creadors francesos (Jacques Nichet, Ariel García-Valdès i Christian Plezent) ens refregaven per la cara no haver sabut veure què teníem a casa. I, com a penitència, haver hagut d'escoltar els textos de Félix de Azúa, Javier Tomeo i Manolo Vázquez Montalbán en versió original subtitulada. L'any vinent han promès la seva visita un grup folklòric dels Càrpats que balla sardanes, una versió kabuki de l'últim text de Sergi Belbel i una cacatua del zoològic de Berna que imita molt bé el Sr. Flotats. Avanç de programació.

I res més, desitjar que l'any que ve es parli menys del Festival i més dels espectacles, que els teatres no estiguin tan poc plens com enguany, que els artesans locals trobin el seu lloc en la festa i, sobretot, que el foc creuat que a partir d'ara s'intercanviaran les institucions no faci cap mal a Mario Gas, i segueixi de director, perquè més val boig conegut que savi per conèixer.

Joan Ollé

Tom Wolfe: un mestre del seu univers.

"Amèrica és un país molt dur"

Tom Wolfe, periodista i novel·lista amb una visió punyent dels punts febles de la societat, mira enrere per contemplar una dècada cobdiciosa i preveu un refredament de la passió americana pels diners i el llibertinatge.

La seva novel·la, *La foguera de les vanitats,* es va mantenir durant 56 setmanes al rànquing dels llibres més venuts en tapa dura, i actualment encapçala el rànquing de les edicions de butxaca més venudes. Wolfe va ser el pioner d'un tipus de periodisme que destacava per la seva intensa versemblança i la seva impassible dissecció dels individus. En una conversa amb Bonnie Angelo —Cap del Departament d'Estat de Nova York—, Wolfe prediu que el país evolucionarà envers una nova moderació.

—Les dècades són períodes de temps arbitraris, però són els que fem servir, i vostè té una aptitud especial per a definir-les. Va qualificar els anys 60 d'«absolutament bojos, obscens, escandalosos, amb rostre de Mammon, amarats de drogues i de lascívia». Els 70 foren «la dècada del Jo», «els anys del sexe total, la droga total, el paradís hedonista dels bum bum 70». Ara que estem a punt d'acabar els 80, ¿com els defineix?

—És la dècada de la febre dels diners. Resulta gairebé impossible que la gent s'alliberi de la pruïja que els ocasiona el diner. No és gens probable que aquesta dècada produeixi herois.

En certa manera ha estat un augment del comportament humà normal, més que no als 70 i als 60. En aquella època la gent instruïda tenia una certa prevenció a mostrar la seva opulència; era l'època de les noietes amb texans que treballaven de puericultora.

Als anys 80 la gent amb possibles ha tornat a la normalitat: en tenen i ho demostren. I aquesta actitud ha penetrat en tota la societat. Quan jo em passava els dies al Bronx vaig veure uns joves negres que portaven unes cadenes amb un penjoll que em semblà el símbol de la pau. Vaig pensar: què interessants aquests joves que viuen en circumstàncies tan difícils i encara es preocupen per qüestions com la pau mundial. Aleshores em vaig adonar que, en realitat, aquells símbols de la pau no eren res més que la típica marca dels Mercedes. Ho sabien tot sobre els Mercedes, el que costaven, la velocitat que podien assolir... Sabien que el Mercedes era l'automòbil del traficant de drogues. El diner, la cobdícia, arriba a tots els racons de la societat.

—Durant 25 anys, com a periodista i com a autor, ha estat un comentarista dels estils de vida i els costums d'aquest país. ¿Què li està passant a la societat nord-americana?

—No pretenc anomenar-me comentarista. Això suggereix estar en possessió d'algunes respostes.

Dels anys 60 ençà hem gaudit d'una llibertat extraordinària en aquest país i ara ens trobem amb les cares positiva i negativa de la mateixa moneda. Hem viscut una prosperitat fantàstica. En molts sentits hem acomplert el somni de les velles societats utòpiques que s'ordiren a mitjan segle XIX. Però a l'altra cara de la moneda de la prosperitat hi ha la febre dels diners i la vanitat, que de fet és la perdició de tots els personatges de *La Foguera.*

Però la veritat és que no voldria canviar aquest país. Quan pensen en tot el panorama, la pobresa... No hi ha hagut mai res com aquest país, no hi ha cap paral·lel possible del que els diners i la llibertat han portat als americans.

—Així i tot vostè sembla pessimista davant la nostra societat. ¿Potser a hores d'ara Amèrica porta el mateix camí que Roma?

—No. Això és el que s'anomena la fal·làcia orgànica: els països no són plantes, no tenen cicles vitals que comportin una data en la qual morir. No hi ha cap motiu per a pensar que ens trobem en una trajectòria descendent.

—En una conferència a Harvard, vostè va parlar amb preocupació de la cinquena llibertat, la llibertat enfront la religió i els valors ètics.

—Quan ja s'han assolit totes les altres llibertats —inclosa la quarta, que va enunciar Roosevelt— l'última trava a la llibertat personal és la religió. Ho vam veure durant els anys 60 amb el moviment hippy, quan desenes de milers de joves van emancipar-se deliberadament de les normes establertes.

Als anys 60 Kesey va dir: «sigues el que ets». Tant se valia el què mentre fos el que en realitat sentien que eren. Aquesta noció de ser el que ets era llavors una idea revolucionària, radical. Ara és un fet molt acceptat.

Això és particularment cert en el tema sexual. La revolució sexual —aquest terme tan pulcre— va significar un enorme canvi als anys 60. Ara gairebé no s'esmenta ni als debats sobre moralitat. No hi pensem en termes morals.

En molts sentits aquesta nova llibertat ha estat un experiment meravellós, sense parangó a la història. Però en part ha esdevingut un excés.

—¿On en veu, d'excessos?

—Els anys 80 són més salvatges que els 60. La música rock és molt més salvatge. Només cal escoltar la innocuïtat de la música dels Beatles avui dia; gairebé és Muzak. I la revolució sexual. A mitjan dècada dels 60 sobtava la sola idea d'un dormitori mixt, de posar totes aquelles joves núbils i aquells jovenets en època de zel als mateixos dormitoris, ¡damunt dels mateixos terres! Avui els dormitoris mixtos són com l'I-95. Allà els tenim. Tufegen. I ni els notem.

—¿Una erosió dels valors?

—No, erosió no. Ha estat molt més ràpid que una erosió. Ha estat una escombrada dels valors. De tota mena de valors.

FOR TOM WOLFE,

—¿Què pot esperar dels anys 80 un observador de l'escenari americà?

—Els 70 ja gairebé havien acabat quan jo els vaig anomenar «la dècada del Jo». No ho toco gaire, això de les prediccions, però ja que m'has inflat la vanitat, en parlarem una mica. Crec que als 90 probablement veurem una bona dosi de reaprenentatge, encara que pugui semblar avorrit. Ja hi comença a ser a les actituds dels estudiants joves, avui. Copso que estan frenant voluntàriament la revolució sexual, sense arribar a parar en sec, tampoc, i no només per culpa de la sida.

Em penso que als anys 90 hi haurà força debat sobre la moral. De fet ja ha començat. Ho detecto quan parlo amb els estudiants més joves. És probable que es doni un renaixement religiós. Ja hem presenciat un interès creixent pels evangèlics, per les versions carismàtiques de les religions establertes i també per noves formes religioses. Aquesta cinquena llibertat excita alguns i trasbalsa els altres.

Quan Nietzsche va dir que Déu havia mort, va dir també que caldria crear un nou sistema de valors per a reemplaçar els valors del cristianisme. Déu estava mort, però la culpa no, i no hi havia cap manera d'absoldre-la. Potser ara ens trobem exactament en aquest període. No té cap sentit dir que tornarem a la visió protestant de la moral sexual a tombant de segle. No ho farem.

—Alguns li han encolomat l'etiqueta de conservador per aquests punts de vista.

—Quan m'anomenen conservador m'ho prenc com un honor, perquè en el meu món això vol dir que ets herètic, que has dit alguna cosa fora de l'ortodòxia. Se suposa que has de compartir certes postures intel·lectuals i quan no ho fas, ells diuen: «¡Això és una heterodòxia!».

—En llegir La Foguera *vaig tenir la impressió que vostè escrivia sobre les coses que en realitat succeeixen al voltant nostre. ¿No ha tingut cap sorpresa en veure-les passar al carrer i dir «Ei, si això és el* capítol 7»?

—Philip Roth va dir que vivim una època en la qual la imaginació del novel·lista se sent impotent al davant del que sap que llegirà al diari de l'endemà. I és veritat. Ningú no pot ni somiar les coses que surten als diaris cada dia.

En un moment donat, estava una mica preocupat sobre el fet que el meu protagonista principal, Sherman McCoy, perdia 6 milions de dòlars de la seva empresa en un quart d'hora. Vaig pensar: «Va home, que això és una novel·la. Tirem-ho endavant». No feia ni cinc minuts que acabava de deixar la màquina d'escriure quan vaig agafar el *New York Times,* i allí mateix, en primera plana, vaig llegir la notícia d'un jove inversor, d'edat similar al meu protagonista —38 anys— que havia perdut 250 milions de dòlars de la seva empresa en una setmana. Em vaig sentir com l'Alícia al país de les meravelles, corrent i corrent amb la màxima velocitat possible sense poder-me moure del lloc.

—La Foguera *ha rebut molt bones crítiques, però també l'han titllada de cínica, racista i elitista.*

—Això són ximpleries. Els faig un repte: si algú creu que és falsa, que surti ara mateix i que faci el que jo vaig fer. Quan vagi més enllà del llindar del seu apartament i de la porta del seu taxi. Que faci una ullada. Que prengui notes. I després compararem les notes. M'hi jugo el que sigui que la seva descripció de Nova York no és gaire diferent de la meva.

El que en realitat diuen és que he violat una certa norma dels cercles literaris que diu que mai no es pot ser enterament franc amb aquests temes de l'hostilitat ètnica i racial. Quan es tracta aquest tema, cal seguir una certa recepta: has de presentar un personatge, preferiblement dels carrers, que estigui il·luminat i vagi fent veure a tothom la magnitud dels seus errors, de manera que quan acabi la història tothom sigui més savi. El final ha de ser moral. Malauradament, la vida no és així. Em temo que si proves d'escriure una novel·la sobre Nova York, no pots falsejar el tema de l'hostilitat ètnica i racial. No et pots empescar històries de moral inversemblant i resoldre-les d'alguna manera fictícia.

—¿Com va abordar la tasca de copsar la textura, el so de cada estrat de Nova York?

—Sóc periodista de soca-rel; fins i tot quan faig novel·les, abans de tot sóc periodista. Crec que totes les novel·les haurien de ser periodisme d'entrada, i si a més pots deixar el terra i elevar-te ben amunt, doncs perfecte. No crec que sigui possible entendre l'individu sense entendre la societat.

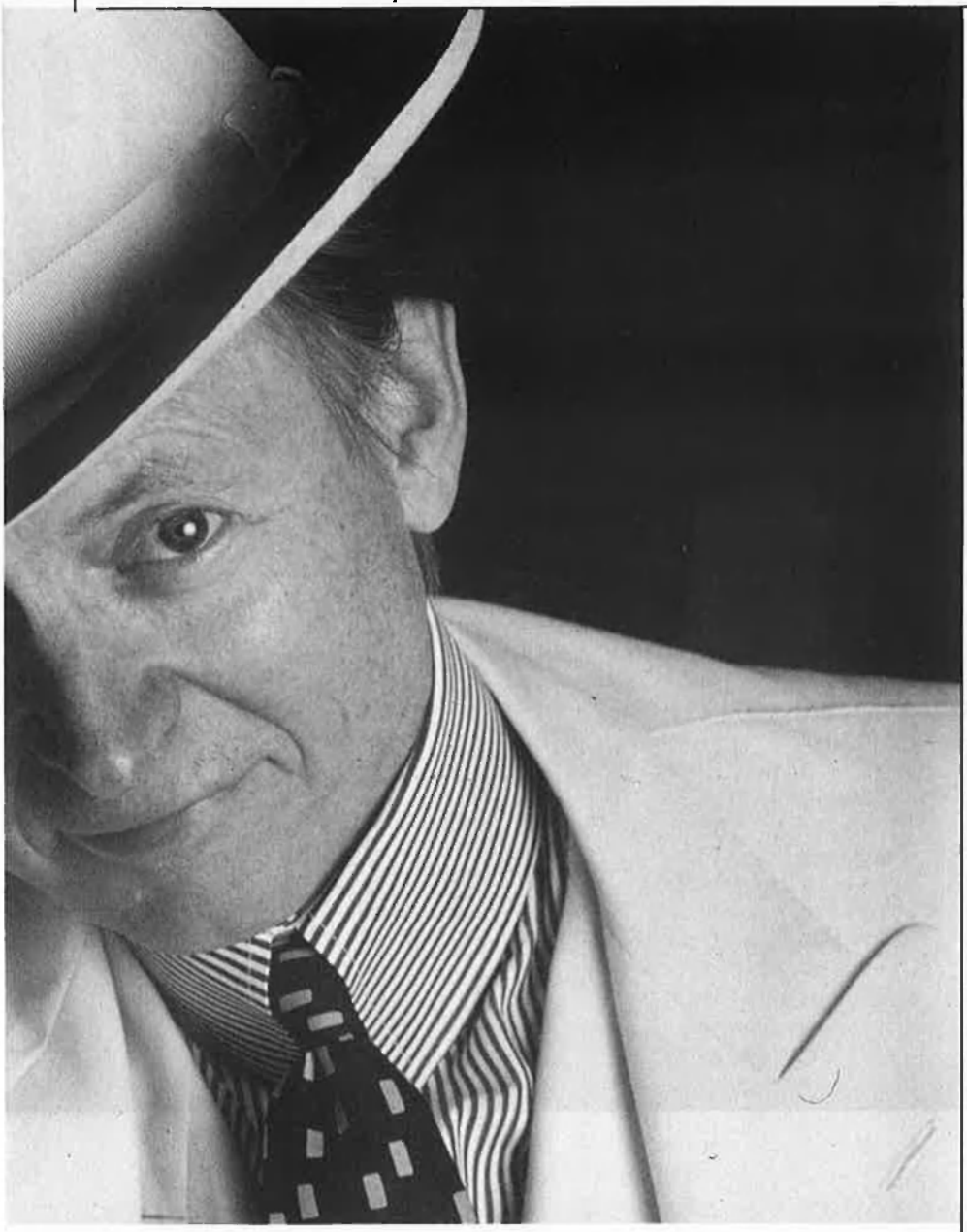
—La Foguera *retrata el pitjor de Nova York, una ciutat consumida per la cobdícia i la corrupció.*

—Mai he pensat que sigui una representació grisa. La meva impressió era d'astorament al davant d'aquell carnaval sorprenent. Estimo Nova York. Atreu la gent ambiciosa, i no només els de dalt. Pensa en tots els asiàtics que han vingut i tenen quioscos de diaris o confiteries o botigues de comestibles. Nova York és la ciutat de l'ambició.

—Els americans semblen obsedits per la recerca de l'estatus, i certament els personatges de La Foguera *ho estan, la qual cosa suggereix que vostè ho està, també.*

—L'estatus influeix en tots els nivells. Ens resistim a acceptar la seva importància, però és veritat. No te'n pots escapar. Ho veus als restaurants, no només a Nova York. La gent sembla disposada a pagar qualsevol quantitat de diners per ser

vista en el restaurant del segle d'aquella setmana. Tot forma part del que s'anomena plutografia: la descripció dels actes dels rics. No només volen ser vistos en el restaurant del segle d'aquella setmana, volen també que el propietari els abraci. Però l'estatus no només és patrimoni dels rics. L'estatus és una part fonamental i indefugible de la vida humana.

—En els seus llibres es deté meticulosament en la manera de vestir de la gent, com a signe indicatiu del seu estatus.

—La roba és una meravellosa porta d'entrada que fàcilment t'acondueix fins al cor d'un individu; és la manera de donar-se a conèixer.

—Alguns crítics diuen que vostè jutja un home per les sabates que porta.

—Em reconforta enormement saber que Balzac va ser criticat per això mateix; ell estava obsessionat pels mobles. Els detalls no serveixen de res si no t'acondueixen a un coneixement del cor. No hi ha cap misteri; està relacionat amb tot el tema de l'estatus.

—¿Què diria sobre un personatge que porta un vestit elegant de color crema un dia d'hivern a Nova York, amb una corbata lila i una camisa de ratlles amb el coll ratllat, i sabates dissenyades de manera que semblin botins blancs?

—M'ho temia. Sabia que arribaríem a això. Suposo que diria «¡Mira, aquí tenim algú que vol cridar l'atenció!». Però prefereixo que ho interpretin els altres. Sempre és difícil descriure's un mateix.

—¿El molesta que li diguin sense.*?*

—En absolut. Els escriptors, ho admetin o no, es dediquen a cridar l'atenció. La meva inclinació és antibohèmia.

Això dels vestits blancs va venir per accident. Jo tenia un vestit blanc que era massa calorós per a l'estiu, de manera que el portava el desembre. Vaig trobar que irritava la gent. ¡Havia descobert aquesta forma innòcua d'agressió!

—¿Creu que Amèrica s'està tornant massa homogènia? ¿No hi ha perill que es perdi l'individualisme?

—No. Em penso que és un país molt dur. Des dels anys 60 hi ha hagut un allunyament. El que veig és una manca evident d'inhibicions. Mira si no els viatgers internacionals. Abans em venia la imatge de l'Adolphe Menjou amb la seva capa, arribant en vaixell, amb 42 paquets d'equipatge. Ara el viatger internacional arriba a l'aeroport Kennedy amb una samarreta esportiva i bermudes, i la seva dona porta xorts, un niki i talons alts. I viatgen en primera classe.

—¿Sempre ha volgut ser escriptor?

—Quan tenia cinc o sis anys vaig decidir que volia ser escriptor. El meu pare era enginyer agrònom i editava una revista que es deia *Southern Planter,* a Richmond. Sempre vaig pensar que ell era escriptor. I jo volia escriure.

—Quan era petit, hi havia un altre escriptor famós del Sud anomenat Thomas Wolfe. ¿Va ser una influència subliminal?

—M'encanten els seus llibres. Quan era petit no podia entendre com era que no érem parents, ja que tenia el mateix nom que jo. Ell era un maximalista, i això és el que més li admiro. Una vegada algú li va aconsellar de treure tot allò que no fos necessari. I ell va respondre amb una expressió golfística: «No, sóc un *putterinner,* jo». I això és el que jo sóc, també.

—Els crítics el comparen amb Dickens, Balzac, Zola... ¿Bones companyies, no creu?

—Van ser els meus mestres. Especialment Zola. Aquesta idea del novel·lista que posa l'individu en llibertat en un entorn social i s'adona de la pressió que la societat exerceix sobre ell. Això és una cosa que s'ha perdut durant els últims 40 anys de novel·la americana.

—¿Una valoració de vostè mateix com a escriptor?

—Només sóc un cronista. La meva passió és descobrir i escriure sobre els meus descobriments.

Benni Angelo

© *Time*

Eivissa: de tant en tant, també s'hi dorm

Despertes a un altre dia assolellat. Berenes en un cafè del port i passes el matí al sol, a la platja. Després, un dinar lleuger a un "chiringuito", una sesta a l'hamaca i, el capvespre, una caminada pel camp proper o un passeig a l'ombra pels carrers empedrats, per veure la gent.

Dutxar-te i posar-te encara més guapo. Sopar de peix deliciós i prendre un cafè i una copa contemplant la mar. Un dia, en definitiva, perfectament plàcid i tranquil.

Però, de sobte, tot es capgira. Neix la nit. Excitant, boja, apassionant. Carrers plens de botigues. Formigueig de gent exòtica. Bars vessant de cossos bells a la recerca de parella. Discoteques plenes d'estrelles de cinema, i piscines, i personatges disfressats d'àngel, de dimoni, de princesa egípcia. Vestits, mig nus, nus. Diversió, bogeria, frenesia, copes... i a més... i també...

Conselleria de Turisme del Govern Balear

Balears, la gran evasió

Pererosament et despertes al migdia, a un altre dia bell i plàcid de sol i de mar.

Comprovi-ho vosté mateix. La seva agència de viatges en té l'oferta.

DME

LLIBRES

Plantacions d'eucaliptus

Tots sabem, poc o molt, què és un eucaliptus: aquell arbre alt, que creix de pressa i té unes fulles i uns fruits profundament aromàtics. Diuen que és originari d'Austràlia i que, introduït amb fortuna com a arbre de fer bonic als carrers i als jardins, aviat va ser objecte de cultiu industrial, vist l'alt rendiment que a curt termini es pot treure de la seva fusta. Però deixem de banda la silvicultura i anem al tema.

Els vuitanta seran uns anys d'indubtable interès per a l'estudiós que intenti resseguir els debats que han marcat el pols de la cultura catalana: si al principi, després dels expansius primers anys de la transició, la dècada semblava començar reduint la marxa (ja que, tal com ha assenyalat Àlex Broch, la generació dels setanta anava entrant en una etapa de resituació literària, social i històrica), al cap de cinc anys es començava a elaborar un discurs de la continuïtat sobre el pretext de les primeríssimes obres dels autors nascuts al llindar dels seixanta. Semblava que de la *normalització* aviat es passaria a la *normalitat,* i tots sants i bons.

Però no. Els autors dels setanta no han sortit encara d'aquella «crisi de funcionalitat» (segons l'expressió de l'esmentat teòric) i les obres dels vuitanta tampoc han deixat de ser «primeres» obres. Mentrestant, el panorama s'ha enriquit bastant per a diversió dels hipotètics seguidors del debat cultural, ja que als primer intents de descriure l'*esprit* dels nous autors sembla que ha de seguir una faramallosa discussió sobre l'oportunitat de considerar-los una altra generació o només el pont entre l'anterior i la següent, o l'eclosió d'aquesta. Una discussió, tanmateix, que trobo absurda, i més en un moment com l'actual, que molts coincideixen a considerar d'indigència, o, si això us sembla excessiu, que té l'esplendor del llautó. Al capdavall, al marge de generacions i altres generalitzacions, el que compta són les obres, les bones obres, i les trajectòries literàries dels seus autors.

Si el que interessa de veritat és la literatura i la possibilitat que té avui la nostra literatura —a la recta final d'aquest segle densíssim i després de la trontollada que han suposat per a la nostra societat els últims cinquanta anys—, caldria resituar el debat perquè tingui sentit. Si és que arribem a la conclusió que aquest debat, més enllà d'interessos de poltrona i antigues solidaritats, és convenient i pot contribuir en alguna cosa a la modificació de la realitat. Si no, serà qüestió de deixar la crítica en mans dels periodistes i esperar que passin vint anys; aleshores podrem recuperar de les dècades dels vuitanta i dels noranta el que hagi resistit el pas del temps, i si res no se'n salva en tindrem prou de retrocedir deu o vint o cinquanta anys més. I, aleshores sí, tots sants i bons i purs.

De qüestions a discutir fins a estirar-se els cabells —amb dignitat, i captenir senyorívol, això sí— n'hi ha, i algunes no són precisament tangencials. Per exemple, per què la cultura catalana no engendra una tradició literària que sigui operant, és a dir, un conjunt de referents i de models amb el qual l'escriptor pugui dialogar, o que pugui rebutjar. O en quina mesura la funció de la crítica ha de ser complementar l'activitat dels departaments de promoció de les editorials. O què es pot exigir, des dels paràmetres de la normativa, a la llengua de la literatura, entesa com a investigació i creació de llenguatge. O fins a quin punt la preocupació per consolidar i ampliar el públic cal que sigui, per a l'escriptor, anterior a la preocupació per la seva obra en ella mateixa.

Tinc la impressió que, si es continua posposant el debat sobre aspectes que, com els esmentats, sovint esdevenen intocables com si protegissin falsos ídols, dintre d'un temps la literatura catalana, la cultura catalana, ja irremissiblement endògama i dogmàtica, per moltes obres singulars i excepcionals que engendri, pot arribar a semblar en conjunt una plantació d'eucaliptus: el seguit limitat de rengleres d'aquells arbres de creixement ràpid i aparença robusta, aromàtics fins a embriagar, que deixen la terra erma i s'inflamen amb facilitat.

Oriol Izquierdo

L'OU COM BALLA

Joan de Sagarra

Els ous i la cultureta

Isabel Martí, d'Edicions la Campana, em fa arribar dotze exemplars de la segona edició dels *Poemes satírics,* del meu pare, Josep Maria de Sagarra, que ha recopilat i comentat el meu entranyable amic i company Lluís Permanyer. En poc menys d'un mes s'ha esgotat la primera edició d'aquesta antologia de versos satírics i, segons em diu Permanyer, ja estan treballant en la tercera, que inclourà alguna novetat. No crec que cap altre llibre del meu pare, tret potser d'*El poema de Nadal,* hagi conegut un èxit de venda tan fulminant. M'imagino la cara de sorpresa que posaria el meu pare, que en els anys cinquanta —el meu pare va morir el 1961— encara més d'un prohom d'aquest país solia saludar amb la inevitable frase: «Què, Sagarra, ¿encara feu versos?».

Els *Poemes satírics* del meu pare abracen des de la seva més tendra adolescència fins a l'any 1960. Els dos últims de l'antologia realitzada per Permanyer són homenatges a Valentí Castanys, a Joan Cortès i a Francesc Fontanals, llegits en dos dels sopars que organitzava el setmanari *Destino,* uns sopars més o menys íntims, molt distints dels del premi Nadal, amb el governador civil, capità general, cap provincial del Movimiento, comissari provincial de Premsa i Propaganda i tota la parafernàlia franquista.

No crec que els noms de Castanys, Cortès i Fontanals, ni els del general Acedo Colunga o de l'alcalde Porcioles, i molt menys el del ministre Pere Rahola o dels germans Xirau Palau, diguen alguna cosa als catalanets de vint anys. Tot en aquest llibre és prehistòria, i tanmateix sé d'alguns nois i noies d'aquesta edat —entre vint i vint-i-cinc anys— amics o companys del meu fill, que el compren, el regalen i, en definitiva, el llegeixen. I els agrada. Tot i que, quan els demano què és el que més els agrada, solen respondre'm, sobretot les noies, la «Balada de Fra Rupert», aquell caputxí «d'aparell extraordinari» que prometia el cel als culs (femenins) que no li fossin rebels.

És curiós que siguin aquests versos satírics, escrits per als amics o per a algun setmanari com *El Be Negre,* els que encara donin avui alguna pesseta, i que els que el meu pare va escriure per a guanyar-se la vida, no donin pràcticament ni un duro. I no és que no siguin editats, que no siguin llegits, no, és, senzillament, que no es paguen. Fa una setmana vaig rebre una carta d'una editorial en què em demanaven autorització per incloure en un llibre de text escolar tres poemes del meu pare —un dels quals de vora cent versos—, i de la remuneració que anava a rebre-hi, ni que fos simbòlica, ni piu. Pel que sembla, la poesia serveix avui per a alimentar editors i professors. Llevat de la satírica, és clar: els magnífics, esplèndids ous de Fra Rupert, encara no es coven en les escoles d'aquest país. Gràcies a Déu, els ous (del caputxí) encara no formen part de la cultureta.

CIÈNCIA I MEDI AMBIENT

El delicte informàtic provoca bilions de pèrdues a tot el món

Delinqüents a distància

La informàtica ha propiciat l'aparició d'un nou tipus de delinqüent. Amb afany de diners, per espionatge o per simple diversió, pot causar vertaders desastres econòmics i socials.

Un nou tipus de delinqüent està d'actualitat des de fa un temps. No actua amb els mètodes convencionals. Necessita tenir grans coneixements, però també pot obtenir molts beneficis amb els seus delictes o bé causar desastres importants. Es tracta del delinqüent informàtic, una figura òbviament inexistent fa uns quants anys, però que ara, amb la proliferació d'ordinadors, representa un perill com més va més important.

El delicte informàtic pot ser de tipus molt diversos. De la mateixa manera, les motivacions de cada un també ho són. En el cas del delicte informàtic, això pot ser especialment vàlid.

En la societat d'avui, la informàtica domina l'organització. No es pot concebre una empresa sense cap ordinador. I no cal explicar les necessitats dels bancs i caixes d'estalvis. Al voltant dels ordinadors gira tota l'organització d'empreses grans i no tan grans. I el nombre d'ordinadors domèstics va augmentant any per any.

L'ordinador no ha facilitat només la feina a les empreses i institucions. També ha proporcionat noves maneres de delinquir. La lluita contra aquest delicte és essencial, perquè amenaça de manera greu no sols l'economia de moltes empreses, sinó la mateixa seguretat de la societat.

El delicte informàtic més senzill i més estès deu ser la còpia il·legal de programes. Aquest fet varia a cada país. Una manera d'observar si el nombre de còpies il·legals és molt elevada seria comparar el nombre de microordinadors venuts amb el de programes venuts. Si la diferència és molt gran, molta gent treballa amb còpies il·legals.

A Anglaterra, la diferència és molt petita. Només hi ha un 15% més d'ordinadors venuts que de programes. L'augment és progressiu si estudiem Suècia, Suïssa, França, Bèlgica, Alemanya Federal, Holanda i Itàlia. I arriba a un punt màxim

La delinqüència informàtica amenaça la seguretat de moltes empreses.

a l'estat espanyol, on sembla que hi ha una proporció d'1 a 4 entre programes venuts i ordinadors.

ENCARIMENT DEL PRODUCTE

Aquesta xifra és molt aproximada, perquè a l'estat espanyol no hi ha un control sobre ordinadors venuts, que poden serne uns 300.000. Com la majoria són importats, sembla que no costaria gaire establir aquest control de xifres. Peró no s'ha fet.

La causa que a Anglaterra hi hagi poques còpies il·legals pot provenir del fet que la gent sigui més respectuosa, però els programes també són més barats. Aquí, el mercat és més petit i, en canvi, una empresa que produeix *software* —programes— ha de tenir la mateixa estructura. Això encareix el producte i porta a un cercle viciós, es fa pirateria perquè el producte és car i és car perquè les empreses tenen pèrdues a causa de la pirateria.

Per a Lluís-Ferran Martín, secretari general de l'Associació Espanyola d'Empreses de Software, un dels culpables de la infravaloració del *software* és l'administració: «Compra les màquines que necessita i només un programa o molts menys dels necessaris. No compra un programa per cada màquina i les grans empreses tampoc».

Correus, per exemple, va convocar un concurs públic. El guanyador va rebre la següent proposta: comprarien cent màquines, un programa i demanarien l'autorització per fer-ne còpies. Això és força difícil, per no dir impossible, ja que un programa conté alguns sistemes d'altres programes. Per tant, el creador no pot autoritzar la còpia d'un producte que conté alguns sistemes que no li pertanyen.

Un altre tipus de delicte és el virus i les bombes lògiques. Els virus són programes que s'introdueixen en els ordinadors i que poden *infectar* de diverses maneres, provocant que l'ordinador faci coses estranyes o bé destruint programes i dades. Es poden introduir a través d'un programa contaminat expressament, amb *software* legal, contaminat accidentalment o per xarxa telemàtica —de connexió entre ordinadors—. Les bombes lògiques són més perilloses. Destrueixen tota la informació. I finalment hi ha els cucs, que entren per via telemàtica i mengen fitxers.

MILERS DE MILIONS DE PÈRDUES

Les pèrdues per aquests fets són elevades. A l'estat francès, per exemple, es pro-

duïren pèrdues declarades per més de 150 milions de franc —uns 3.000 milions de pessetes— per virus i bombes lògiques. Però això no és més que una petita part de les pèrdues reals. Precisament, un dels problemes de la lluita contra el delicte informàtic és que moltes empreses no el denuncien, per por a perdre credibilitat davant el públic. No volen que la gent conegui la seva vulnerabilitat.

Per a Lluís-Ferran Martín, «la promiscuïtat causa la proliferació dels virus». Això vol dir que canviar disquets d'un ordinador a un altre pot fer estendre les infeccions per virus. El senyor Martín recomana que la gent només utilitzi disquets dels quals en conegui la procedència.

Moltes empreses tenen cura amb la contaminació. Algunes preveuen sancions molts dures per els treballadors que portin un disquets de fora. D'altra banda, amb la contaminació es crea un altre negoci fraudulent. S'anuncien vacunes o detectors de virus que en realitat no tenen aquests efectes. La gent pensa que protegeix l'ordinador, però en realitat està gastant diners per a res.

Sortosament, també hi ha vacunes eficients. Contra el famós Divendres 13, l'Associació Espanyola d'Empreses de Software va repartir 10.000 còpies de la vacuna anomenada Dissabte 14. Va tenir una gran demanada d'institucions públiques i privades, des de ministeris i conselleries fins a universitats, empreses multinacionals i empreses petites. Fins i tot és demanava des d'instituts i escoles, ja que a molts les notes es posen per ordinador. És una mostra que la informàtica està present a tot arreu.

Però tampoc els virus són la causa de les pèrdues degudes a delicte informàtic d'uns 3.900 milions de francs.

Les previsions encara són pitjors. D'aquí al 1991 es calcula que el delicte causarà el 60% de les pèrdues informàtiques globals. Cal pensar que hi ha molts riscos accidentals, com incendis o altres sinistres que afecten els ordinadors, robatori de maquinària o errors en la fabricació, en la connexió o en la realització de programes. Els sinistres d'aquest tipus són molt més que els delictes, però les pèrdues ocasionades per aquests darrers són molt més grans.

ELS OBJECTIUS DEL DELINQÜENT

Les motivacions del delinqüent informàtic, com hem dit abans, són molt diverses. Un autor francès, Philippe Rosé, doctor en ciències econòmiques, n'assenyala set de principals. El primer seria el dels *amateurs,* que cometen delictes per solucionar problemes financers. El segon és el dels *trastocats,* que tenen desequilibris psicològics més o menys greus. El tercer seria el del crim organitzat, com la màfia. Aquests encara són poc nombrosos.

L'espionatge seria la quarta motivació. Pot ser polític o bé comercial. Els delinqüents professionals que no pertanyen a xarxes de crim organitzat són el cinquè grup. El sisè estaria format pels *hackers,* caçadors de sistemes, que ho fan gairebé per addicció a la informàtica. Entren en bases de dades i les manipulen per pur plaer. Solen ser joves que dediquen moltes hores al seu ordinador. I el setè grup seria el d'organitzacions idealistes i terroristes. La llista es pot fer més extensa, però també es pot reduir a quatre motivacions principals, segons els objectius: benefici econòmic, adquisició de notorietat en els diaris i simple vandalisme, ideològics i psicòpates.

Una cosa sí que és comuna a tots: cal saber molta informàtica per a penetrar en xarxes d'ordinadors i manipular-les o bé organitzar fraus. El delinqüent informàtic ha de tenir una gran preparació en aquest camp.

Però el gran perill és que moltes xarxes estan interconnectades. Ja hi ha hagut molts casos de persones que han entrat en bases de dades teòricament inaccessibles, però que a més controlen milers d'ordinadors i que prenen decisions o reben informació delicadíssima. El jove americà que des de la universitat va introduir un virus a 6.000 ordinadors que depenien del Departament de Defensa, va provocar unes pèrdues d'uns mil milions de dòlars, però podia haver causat un desastre inimaginable. Pensem en els ordinadors que controlen xarxes elèctriques, serveis ciutadans o sistemes de defensa. Qualsevol persona que els infecti o els manipuli pot posar en perill tot un país.

Moltes empreses prenen mesures contra aquest perill. A les sales d'ordinadors hi ha guàrdies jurats que les vigilen. Les institucions financeres tenen departaments de seguretat informàtica. Al mateix temps, hi ha altres maneres de protegir-se de l'accés des de l'exterior, com les xarxes locals. Però en aquests casos es dóna un problema: la interconnexió dels ordinadors d'una mateixa empresa pot fer que un treballador qualsevol tingui accés a l'ordinador del di-

rector general. Això fa que s'instal·lin ordinadors fora de la xarxa local, vulnerables des de l'exterior. Però a més, es pensa que un 60% dels delinqüents informàtics provenen de la mateixa empresa.

A més, no s'ha de contemplar només la pèrdua econòmica directa. Les empreses tenen una cosa de gran valor: la informació. Els nous productes, els seus plans financers, els seus fitxers realitzats amb anys de treball. Tot això se'n pot anar en orris i provocar un perjudici incalculable.

BUIT LEGAL

Però la legislació, en aquest cas, va per darrere del delicte. Als països on la justícia es basa en el dret romà, el jutge no pot considerar delicte allò que no estigui contemplat en el Codi Penal. A l'estat espanyol només fa dos anys que està penada la còpia il·legal de *software* i no es parla de cap altre delicte. Encara no hi ha cap sentència en aquest sentit. A l'estat francès s'han fet lleis amb penes de dos mesos a cinc anys i indemnitzacions fins a 100.000 francs —uns dos milions de pessetes— per introducció fraudulenta en una base de dades, impedir el desenvolupament d'un sistema o fer ús il·legal de documents informatitzats. Als Estats Units existeix la «Equity», que permet al jutge considerar si hi ha o no delicte. Hi ha propostes de llei que contemplen més de quinze anys de presó.

Lluís-Ferran Martín explica que «la pirateria de programes és un delicte contra la propietat intel·lectual i es pot castigar amb penes d'1 a 3 anys. En canvi, robar diners és un delicte major i la propietat immobiliària és pràcticament inviolable».

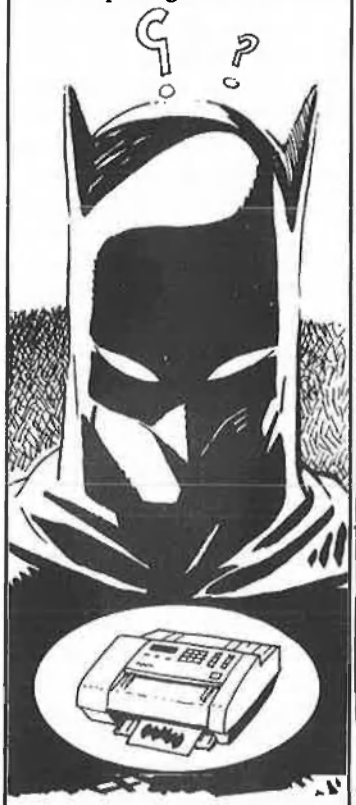
Aquest buit legal no permet actuar contra el delicte informàtic, la qual cosa implica que moltes empreses i institucions es troben indefenses davant la justícia. La previsible extensió de la informàtica en els pròxims anys farà que les conseqüències del delicte informàtic siguin cada vegada més greus. Actualment les xarxes financeres americanes transfereixen cada dia un bilió de dòlars. I es preveu que a l'estat francès l'any que ve es realitzin 20 milions d'operacions interbancàries diàries. L'atac a aquesta xarxa pot provocar desastres financers. I atacar aquest sistema de telecomunicació pot aturar el funcionament de tot un país, mentre el delinqüent informàtic es troba qui sap a on, còmodament assegut davant la seva pantalla.

Xavier Duran

Fax-graffiti

TUB D'ASSAIG

Quan el règim de Pequín va acabar la paciència i va demostrar, de manera prou contundent, que ningú no podia esperar, si més no per ara, cap reforma, hi havia un sistema per comunicar-se, fins i tot amb l'estranger, sense ser descobert per espies telefònics. Hi havia una manera d'informar qualsevol persona sense por a ser descobert per algun confident o

a quedar enregistrat a les discretes càmeres de vídeo del règim. Era el fax, aquest sistema que permet transmetre un text o gravat qualsevol, via telefònica, com una fotocòpia.

Per ara, no hi ha manera de desxifrar el fax, de tallarlo, de visualitzar allò que es transmet. Qualsevol missatge pot travessar discretament una ciutat, un país, un continent o l'oceà. La informació viatja en uns segons, vencent totes les barreres.

El fax ha demostrat, doncs, que serveix per a alguna cosa més que per omplir de propaganda els usuaris que no se'n recorden de desconnectar-lo. I per això gent de diversos països ha pensat que es poden enviar fax a la Xina, per tal que alguns ciutadans d'aquell país s'assabentin d'allò que no surt en els seus diaris. S'ha anomenat el fax de la llibertat. Pot ser un

mètode útil mentre no es descobreixi la manera de controlar-lo. Els dissidents xinesos tenen un sistema per a seguir conspirant. No els caldrà anar a fer pintades pels carrers, feina laboriosa —i molt més si s'han de pintar els complicats ideogrames—. En tenen prou amb elaborar una informació o una consigna i fer-la arribar al màxim nombre de domicilis. No hi haurà policia que els barri el pas, que els aturi pel carrer. *Xavier Duran*

Administració correcta dels medicaments

IN VITRO

Signades pel Departament de Sanitat i Seguretat Social de la Generalitat de Catalunya s'han rebut a les farmàcies, per distribuir-les entre els pacients i clients, unes butlletes que expliquen, amb requadros textuats i il·lustracions gràfiques adients, les diverses i més correctes formes d'administració de medicaments.

Les normes a seguir que s'estableixen són clares i precises. Acompleixen a bastament i de manera didàctica l'educació sanitària dels lectors a què van destinades. Es divideixen en nou apartats i vinyetes: l'administració: oftàlmica, òptica, la nasal, l'oral —via digestiva i via sublingual, i en forma d'aerosol—, tòpica, parenteral, rectal i vaginal.

No es menciona, perquè no fa el cas, altres tipus d'administració de medicaments que s'utilitzen únicament en règim hospitalari. Ni tampoc, en l'administració per via tòpica, no es fa referència a les modernes aplicacions de fàrmacs en forma de petits pegats impregnats de medicament que s'autoadhereixen a la pell

¿Qui diu que no és possible?

POLS D'ESTELS

Malauradament, als Països Catalans —i, de fet, quasi arreu del món— parlar de combatre plagues és parlar de substancies químiques que es coneixen pel nom de fitosanitaris, quan en realitat s'haurien de dir, propiament, agrotòxics, perquè acaben, en menys o més quantitat, a l'estómac de l'home.

Per a aquells que defensen l'ús i abús d'agrotòxics, la notícia no els vindrà gaire bé. Però per als altres —molts enginyers agrònoms entre ells— que preconitzen el retorn a l'agricultura tradicional, la novetat ve a confirmar les seves tesis. Diguem-ho clar: es pot combatre els insectes-plaga amb sistemes naturals, fins i tot amb altres insectes contra plaga que són perfectament innocus.

Un parell d'exemples, del juny passat l'un, i molt més recent l'altre, il·lustren bé el que diem. No voldria que ningú cregués que faig propaganda d'una multinacional del sector químic i similars, però he de reconèixer que en aquest camp de la recerca agrícola natural, fins i tot poderoses multinacionals com Ciba-Geigy, comencen a creure-hi casda vegada més.

Concretament, Ciba-Geigy va signar fa alguns mesos un conveni amb l'Institut de Recerca i Tecnologies Agroalimentàries (IRTA) de la Generalitat de Catalunya, per tal de rebre d'aquest la tecnologia que ha desenvolupat en els seus conreus experimentals de Cabrils (el Maresme) i amb la qual ha demostrat, sense cap mena de dubte, que utilitzant un himenòpter innocu com *Encarsia formosa* o el mirid —ben controlable— *Diciphus tamaninil,* es barra el pas ara per ara als hivernacles —demà a camp obert— a la temuda mosca blanca (*Trialeurodes vapo-*

—recorden els antics pegats de «Sor Virginia», o bé les «Tiritas»— i li *traspassen* el principi actiu de forma lenta i continua. Actualment s'utilitza molt aquest procediment per a l'administració de fàrmacs en la cura de les malalties coronàries. La cessió lenta del medicament, passant a l'organisme mitjançant la pell, redueix al mínim les possibles accions secundàries, és a dir, les no desitjades que podria desencadenar l'administració massiva i discontínua del medicament per via digestiva, per exemple.

Aquesta butlleta estic segura que haurà agradat, a molts sanitaris, distribuir-la als seus pacients però hi ha un fet que com a sanitària de parla catalana m'ha sorprès molt. Tot el missatge escrit ho està en castellà. Només el remitent, el Departament de Sanitat i Seguretat Social de la Generalitat de Catalunya s'identifica en català. És estrany perquè estem avesats, en aquests últims anys, a rebre la majoria de comunicacions del Departament de Sanitat en català, o bé en text bilingüe.

Desconec els motius que ha propiciat aquesta tramesa massiva als centres sanitaris de butlletes d'educació sanitària i han negligit l'educació i la cortesia en ignorar la llengua del país al qual van destinades.

Rosa Fabregat i Armengol

rariorum). Ni un mil·ligram d'agrotòxic. El combat es biològic i l'emprenyadora —i devoradora— mosca blanca acaba sempre perdent.

L'altre exemple té com a protagonista el principal paràsit europeu dels cirerers, ja siguin del Baix Llobregat com d'alguns indrets d'Alemanya: la mosca *Rhageoletis cerasi*. Aquesta deposita els seus ous en les petites cireres verdes perquè, en transformar-se en larves, es mengin la fruita ja madura. Amb paciència benedictina, la poderosa Ciba-Geigy ha sumat els seus esforços amb el Centre Federal Suís d'Investigació Agronòmica de Wadenswill (FAW) i porten treballant en el projecte desde fa alguns anys. La feina comença a donar fruit i mai tant ben dit. Han descobert, senzillament, que la maleïda mosca, després de posar els ous a les cireres deposita a l'exterior de la fruita una feromona (substància emparentada amb les hormones) de manera que és una mena

de senyal que vol dir «fruita ocupada» a les altres mosques, que han de buscar noves cireres. Per cert, que el senyal «d'ocupat» es capta per les mosques amb unes cèl·lules sensorials de les potes.

El que segueix es obvi: s'està treballant en l'obtenció d'aquesta feromona, sintèticament, per ruixar els cirerers i enganyar així totes les *Rhagoletis cerasi*.

¿Qui diu que no és possible la lluita biològica contra les plagues?

Josep Català

Combustible per a falles

PRESTATGE

Que l'home és l'únic animal que ensopegua dues voltes amb la mateixa pedra és ben cert en el cas del geòleg Sanchis Moll. Això no significa que aquest siga un home exactament trompa, més aviat es vol creure que és un tant despistat. És possible que en la seua especialitza-

Josep Laporte, conseller de Sanitat.

ció siga un fora de sèrie, però com a coordinador de l'obra *Guia de la naturaleza de la Comunidad Valenciana* ha demostrat sobradament la seua incapacitat per a dur endavant un projecte de certa importància. És clar que tot això ja serien aigües passades si no fos perqué ara el *Levante*, reeditarà en forma de fascicles aquest potipoti. ¿Què hem fet els valencians per a merèixer això? ens podriem preguntar. Tanmateix, és preferible no qüestionar-s'ho, doncs ens deprimiriem innecessàriament.

En realitat, com ja comentava en la ressenya d'EL TEMPS del 27-IX-88, la *Guia de la Naturaleza de la Comunidad Valenciana* serveix per a ben poc. És potser aquesta la causa que ràpidament s'haja exhaurit, i que *Levante* haja decidit reeditar-la. Les coses d'un escàs valor són, en aquest país pirotècnic, molt apreciades. Les llibreries valencianes cada vegada estan més plenes de llibres que parlen de la nostra natura, com qui diu, de passada, com si parlar seriosament, sense presses, no fóra possible. És el mal de la florera: el que importa és omplir ràpidament el buit: tot fullaraca i ni una sola arrel.

Dins d'aquesta concepció florística es troba també un altre llibre, *La Guía de Las Flores Silvestres de la Comunidad Valenciana,* que cau en la més malencònica prostitució conceptual. Aquesta obra, basada, tal com assenyalen els autors, en la genial frase «una imagen vale más que mil palabras», divideix les plantes en cinc grans seccions, en funció del color de la flor. Aquesta disposició totalment improcedent i injustificable des d'un punt de vista científic, obliga el lector a identificar la planta basant-se exclusivament en la fotografia. Si tenim en compte, a més a més, que no hi són representades ni el 15% de les plantes valencianes, l'adquisició d'aquest llibre de 3.000 ptes. no és pot aconsellar. I és que oblidar les ortigues, és imperdonable.

En definitiva, si em permeteu que cite una frase de Víctor Català: aquests llibres «valen menys que una escopinada de penjat». No obstant això, molts veuen en ella (en l'escopinada) una fita ineludible. Com era d'esperar en aquest país de formigues.

Martí Domínguez Romero

Brussel·les lleva competències a Catalunya. DOMÈNEC UMBERT

cienciació social i d'efectivitat cultural que no d'una fórmula màgica.

—Parlem de la seua tasca d'assessor econòmic al Vaticà. Parafrasejant Mark Twain, ¿quines són les experiències d'un català a la cort de Joan Pau II?

—Miri, la meva activitat fonamental ara és com a catedràtic d'organització econòmica internacional a la facultat d'Econòmiques de Barcelona. A banda, sóc assessor del Vaticà. Vull deixar ben clar aquesta diferenciació. Al Vaticà la meva funció és assessorar el Ministeri de Finances del Vaticà junt a altres dos companys, el nord-americà Thomas Macioce i l'alemany Erwing Ponging. Assessoro en qüestions financeres per aconseguir la màxima racionalitat en la utilització de recursos i obtenir els millors resultats. En definitiva, el mateix que es fa en qualsevol institució encara que en aquest cas la finalitat ve marcada per l'especial condició del Vaticà. Això marca molt perquè és un objecte social diferent on cal combinar el component material amb l'espiritual.

—En ser nomenat assessor del Vaticà vostè va declarar que el seu coneixement sobre la situació financera del Vaticà era supèrflua. A hores d'ara ja deu fer-ne un dibuix més exacte.

—Ho puc fer però no ho faré. Tan sols puc dir que hi ha un dèficit, que és un problema i que estem lluitant per superar-lo. Però tota la resta ha d'estar dintre de la discreció que va associada a qualsevol tipus d'assessorament, sigui el Vaticà o una empresa.

—¿Per què els assumptes interns del Vaticà estan tan envoltats de misteri quan l'Església es preocupa especialment d'influir en el comportament de la societat?

—Jo no estic fent cap misteri, estic actuant senzillament com un assessor ha d'actuar, amb prudència.

—¿No li crea mai problemes morals haver d'harmonitzar qüestions espirituals amb aspeces tan prosaics com l'economia domèstica del Vaticà?

—A mi no em crea cap problema, és una tasca que la prenc com un tècnic i mai m'han demanat que la barregi amb altres aspectes. Jo actuo com un tècnic, tot respectant el caràcter religiós de les persones amb les quals parlo.

—La polèmica renaix cada any amb la negativa de molts ciutadans, cristians inclosos, a pagar via IRPF a l'Església. ¿S'estan estudiant fórmules per a compensar el dèficit de l'impost religiós?

—Hi ha un acord entre l'estat i la Confederació Episcopal Espanyola pel qual el sistema actual és de transició per veure quin és el marge de dèficit respecte de les xifres necessàries provinents del que passava en temps anteriors.

—Amb les xifres actuals, ¿vostè quin pensa que seria el model ideal?

—El model ideal, i això ja ha pres acord al si de l'Església, és d'autofinançament a través dels seus fidels. Ara bé, també cal tenir en compte que l'Església també fa tasques que tenen una transcendència en el conjunt de la societat, per exemple hospitals, centres d'ensenyament, etc. L'autofinançament, sent l'objectiu bàsic, ha de contemplar el finançament d'aquestes activitats.

—Però arribat al fons de la qüestió, ¿les subvencions no són un anacronisme?

—És un problema quan les subvencions van més enllà d'aquestes necessitats col·lectives, perquè aleshores es creen tensions entre els dos poders i no és bo que un poder aparegui subvencionat per un altre. Cada poder ha de tenir la seua autonomia.

—¿Com valora el papat de Joan Pau II?

—Això potser no és una pregunta d'economia. (Posat de circumstancies).

—Els Joglars han tornat a fer del Vaticà centre de les seues crítiques. ¿Es bo riure, fins i tot de l'actual Papa?

—(Escarafalls amb dues mans. Joaquim Muns continua tirant balons fora).

—Finalment, ¿per a quan les seues memòries?

—Ja m'agradaria, però considero que encara tinc davant meu un cert nombre d'anys d'activitat. El que sí que li puc dir és que tinc els materials i els documents preparats. ¿Quan les escriuré?, no li ho puc dir, però, si tinc la possibilitat, m'agradaria molt fer les memòries. Jo sóc de la primera promoció d'Econòmiques de Barcelona i per tant he viscut el naixement de l'economia a Catalunya, he participat en molts dels actes que han definit aquest naixement i puc aportar el punt de vista des de fora. Per tant, em considero una persona ben situada per a fer-ho i estic decidit a fer-les quan arribi el moment.

Albert Vicent

Catalunya guanya protagonisme en la CEE de les euroregions

L'Europa que vol Pujol

Roine-Alps, Llombardia i Baden-Württemberg intenten, juntament amb Catalunya, guanyar presència de cara al Mercat Únic, malgrat les deficiències d'infrastructura. Quatre motors per a una Europa que acaba de descobrir l'Est.

La Generalitat de Catalunya fomenta cada vegada més la seva projecció exterior per articular i crear una nova dimensió comunitària basada en l'Europa de les Regions, i més concretament amb Baden-Württemberg, Llombardia i Roine-Alps, els «quatre motors per a Europa».

Des de l'any 1985 el govern central observa amb disgust com Catalunya, a través del seu govern autonòmic, ha establert convenis i/o protocols amb altres estats, països o regions, siguin de l'Europa comunitària o no. El moment àlgid d'aquestes reticències va ser provocat per un seminari al Regne Unit sobre «Inversions i negocis a Catalunya», el qual tenia com a objectiu el foment de les inversions estrangeres.

En aquell moment, l'estat va dictaminar que «aquesta activitat ha envaït la competència exclusiva de l'estat sobre el comerç exterior (art. 146 1.10 de la Constitució)» i en conseqüència va procedir a la «denegació de l'autorització per a la transferència al Regne Unit del contravalor de 3.500.000 pessetes amb la finalitat de sufragar les despeses d'aquesta activitat», segons sentència dictada pel ministre de la Presidència, Javier Moscoso.

Des d'aleshores la Generalitat de Catalunya ha optat per la via de les declara-

DOMENEC UMBERT

(D'esquerra a dreta), Lothar Spath, Giuseppe Giovenzana, Charles Millon i Jordi Pujol.

cions d'intencions, que en la pràctica és el mateix, però que estan mancades de la formalitat del protocol. Això ha provocat, com a mínim, prudència a l'hora de signar qualsevol tipus de document.

Tot i així, les relacions amb altres regions, comunitats, països i estats han continuat. Així, entre 1988 i 1989, Jordi Pujol ha realitzat 44 viatges a l'estranger (contrastant amb els 8 del president de les Illes Gabriel Canellas i els 6 del president del País Valencià, Joan Lerma). Hi destaquen els cinc viatges realitzats a Brussel·les, tres a Roma i dos a París i Perpinyà, per exemple. Però també s'ha desplaçat fins a la Xina, Uruguai, Brasil o Davos.

La majoria d'aquests viatges eren per reunions de l'Assemblea de les Regions Europees (ARE), amb el Consell Consultiu de les col·lectivitats regionals i locals de la CEE, entrevistes amb diversos presidents regionals, amb el ministre d'Afers Estrangers italià, Giulio Andreotti, o amb el primer ministre hongarès, Miklos Nemeth.

Però amb qui preferentment s'han mantingut relacions han estat les altres tres regions europees amb les quals, conjuntament, hi ha el projecte de l'exposició «Quatre motors per a Europa». Aquestes altres tres regions són Baden-Württemberg, Roine-Alps i Llombardia.

A primers del novembre passat els quatre presidents d'aquestes regions europees, l'alemany Lothar Spàth, el francès Charles Millon, l'italià Giuseppe Giovenzana i Jordi Pujol, es van reunir a Barcelona per arribar a una sèrie d'acords i signar alguna «declaració d'intencions». Un d'aquests acords ja formalitzat ha estat el que estableix la cooperació del Landeskreditbank amb l'Institut Català de Finances i el Centre d'Informació i Desenvolupament Empresarial (CIDEM).

En aquest conveni de col·laboració es manifesta que tant Baden-Württemberg com Catalunya són dues regions europees caracteritzades per una economia amb un nombre important de PIMEs. A través d'aquest conveni hi ha el compromís de la promoció i el desenvolupament d'aquestes empreses i la seva adaptació i assentament en el Mercat Únic.

Així mateix, aquelles empreses que projectin fer inversions a una altra regió estaran recolzades per la signatura d'aquest acord. Tot i així, no descarten promoure altres cooperacions, especialment amb les regions de Llombardia i Roine-Alps.

Les quatre regions europees esmentades porten a terme conjuntament treballs en matèria científica i tecnologia, comunicacions, telecomunicacions i estudien participar conjuntament en Fires Internacionals.

Cadascuna d'aquestes regions es fa responsable de l'elaboració d'informes referents a quatre àmbits diferenciats, els quals podrien aclarir quines serien les aportacions potencials de cadascuna de les regions segons les seves possibilitats.

D'aquesta manera, la regió de Roine-Alps és l'encarregada de l'informe sobre la cooperació amb el Tercer Món; Llombardia és la responsable de l'informe sobre el turisme. Pel que fa a la formació i universitats, se'n responsabilitza Baden-Württemberg i Catalunya ho fa en l'apartat d'art i cultura.

Cal destacar també els punts referents a la futura col·laboració en la representació recíproca exterior de cadascuna d'aquestes quatre regions i la cooperació amb l'Europa de l'Est. Caldrà veure ara si poden variar molt els efectes que es poden derivar deguts als últims esdeveniments de l'Alemanya Democràtica i la resta dels països de l'Est. En aquest sentit s'ha manifestat el president Pujol en la clausura de l'Assemblea de les Regions d'Europa quan afirma que «els països de l'àrea mediterrània perden el protagonisme obtingut en els últims anys i ara les inversions privades, en comptes d'anar-se'n cap el sud de la Mediterrània, se n'aniran a Hongria i altres països de l'Est».

PER SOTA EL LLISTÓ INDUSTRIAL EUROPEU

La presentació de l'exposició «Quatre motors per a Europa», una fira que s'inaugurarà a Milà, vindrà a Barcelona pel juny i després es desplaçarà a Stutgart i a Lió i arreu d'Europa, va servir perquè Jordi Pujol destacara que el títol de l'exposició no era «Els quatre motors...» ja que aquestes quatre regions no eren les úniques regions europees fortes econòmicament, industrialment i culturalment.

I no s'equivocava massa en dir-ho. Tal i com conclou l'informe encarregat per la Comissió Europea a la Universitat Catòlica de Lovaina, el desenvolupament industrial a Catalunya (20 punts), es troba 42 punts per sota la mitjana europea, tot subratllant que «la distància entre Catalunya i les primeres regions industrials comunitàries és cada vegada més gran».

Entre les Regions Europees de Tradició Industrial (RETI) més ben situades hi ha Hamburg (140 punts), Bremen (128), el

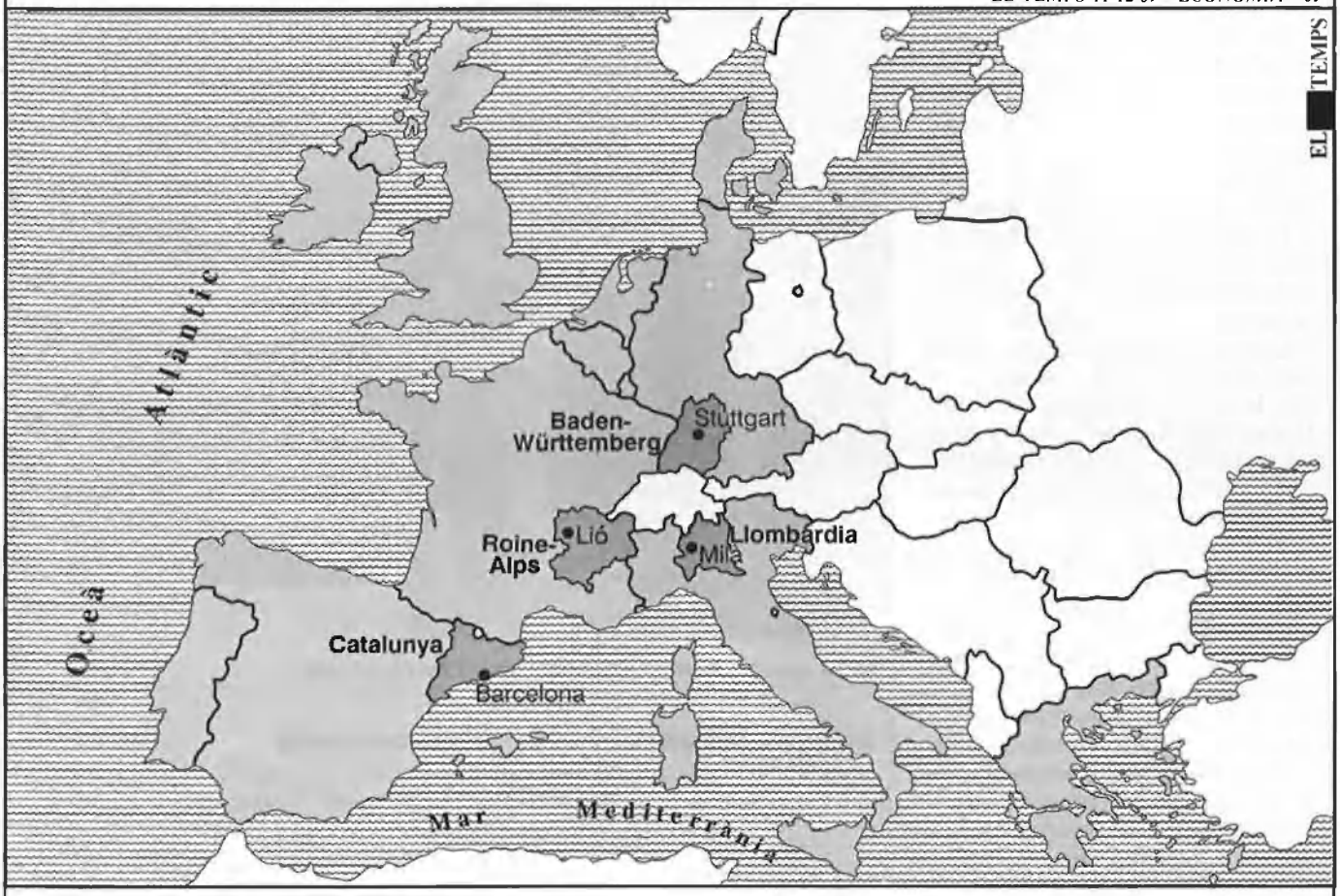
Les infrastructures ferroviàries, clau en la construcció

Limburg holandès (116) i el Nord-Rin-Westfàlia (109). Per tant, encara hi ha una «distància relativa i força notable que ens separa dels nivells de competitivitat i capacitat econòmica que presenten algunes regions. També s'explicita de forma clara la feblesa de l'economia catalana actual tenint en compte l'evolució de la nostra balança comercial i els desequilibris i mancances que aquesta indica», segons paraules pronunciades per Carles Gasòliba en la conferència «Present i futur de l'economia catalana» celebrada a mitjan mes de novembre.

Segons una proposta de resolució presentada per Roine-Alps en l'última trobada dels quatre presidents, l'objectiu essencial d'aquestes cooperacions multilaterals és la d'afavorir la millora de les comunicacions en les quatre regions amb la redacció d'un memoràndum definidor dels objectius comuns referents a la infrastructura i organització dels transports.

TRANSPORTS QUE DUEN A POCS LLOCS

En les «Jornades sobre el Nacionalisme a Catalunya a la fi del segle XX», Fran-

de les euroregions. A la dreta, Llombardia, Roine-Alps, Baden-Württemberg i Catalunya, quatre motors per a Europa.

cesc Cabana va participar-hi amb la conferència «Els transports a Catalunya» i en ella destacava la importància de les comunicacions a l'interior de Catalunya i amb l'exterior, perquè la base de l'economia catalana és l'intercanvi i la transformació de productes prèviament importats.

L'endarreriment de la posada en servei del TGV per tal de connectar el País Valencià amb Catalunya i des d'aquí a Europa, la necessària renovació i ampliació dels ports de Tarragona i Barcelona i uns aeroports insuficients com el del Prat o infrautilitzats com el de Girona, són factors que agreugen encara més els problemes que comporten un diferent creixement del potencial econòmic respecte a les infrastructures necessàries per a suportar i ajudar a aquest desenvolupament.

Cal destacar, però, que darrerament Catalunya, juntament amb el País Valencià, ha quedat més ben comunicada amb Europa després de l'entrada de Renfe a Eurocity, la xarxa europea de trens d'alta qualitat. Aquesta xarxa ha fet possible la connexió ferroviària entre València-Barcelona-París, Milà, Ginebra, Berna i pròximament amb Tolosa, a banda dels serveis normals de Renfe amb altres ciutats europees com Roma, Gènova o Marsella.

D'altra banda, malgrat la supressió del vol Girona-Florència que s'havia iniciat a primers d'any, hi ha els nous vols Barcelona-Nova York i pròximament Barcelona-Dallas. A més d'Iberia, altres companyies estrangeres s'han instal·lat als Països Catalans i mantenen vols regulars amb diverses capitals estrangeres. Aquestes són Air France, Swissair, Lufthansa, KLM i Luxair.

Però falta encara un eix entre Barcelona i Tolosa, una bona comunicació per la Vall d'Aran i, finalment, l'eix transversal, simplement perquè si es vol realment ser un motor a Europa, cal conjuntar bé tota la maquinària.

EL GAT I EL LLEÓ ES NECESSITEN

És evident que l'entrada a la CE ha produït un impacte tant per a Catalunya com per a Europa, per descomptat en graus sensiblement diferents. Però si bé Catalunya rep de la Comunitat ajudes econòmiques per a la reconversió industrial i per al desenvolupament rural, Catalunya ha de fer un gran esforç econòmic endeutant-se a base de l'augment de les importacions i el descens de les exportacions totals.

A més, les inversions estrangeres han anat creixent cada vegada més, les provinents d'Europa i les dels EUA, la Xina o el Japó. Aquestes inversions han passat a ser de 66.292 milions de pessetes el 1986 a 237.820 milions l'any següent, 200.000 milions l'any passat i en el primer quadrimestre d'enguany. Catalunya ha rebut inversions pel valor de 69.984 milions de pessetes. Entre enguany i el vinent, tan sols les inversions japoneses s'elevaran a 46.694 milions.

L'OBJECTIU FINAL

«Catalunya té un paper clau en la construcció d'una gran àrea econòmica europea: la de la Mediterrània nord-occidental», segons Carles Gasòliba explica en el llibre *Catalunya i l'Europa del 93*. És cert que en l'àrea mediterrània s'estan concentrant gran nombre d'empreses i inversions en general donat el fenòmen del *Sun belt;* i en aquest sentit, tan Roine-Alps i Llombardia com Catalunya tenen un gran paper a fer.

De fet, els fluxos a través dels quals es mou el tema de l'economia és, d'una banda Holanda-Bèlgica-Baden-Württemberg i, de l'altra, Roine-Alps, la costa francesa

i els Països Catalans juntament amb Llombardia-Piamont-Venècia. Però amb l'obertura dels països de l'Est aquest esquema es trencarà i, fins i tot «si la RFA hagués previst aquests canvis potser la nova fàbrica de SEAT a Martorell no s'hauria fet», apunten fonts de la Generalitat.

La potencial *euroregió* estaria integrada pel nord d'Itàlia, el sud de França, la costa mediterrània estatal, i dins d'aquesta euroregió «hi ha unes quantes regions i ciutats que defineixen una zona especialment dinàmica: el País Valencià i Catalunya, la regió Midi-Pyrinées amb Tolosa, la zona Roine-Alps amb Lió i Grenoble, i el nord d'Itàlia amb Milà al capdavant», segons paraules de Jordi Pujol pronunciades a Estocolm el 1987.

És una àrea amb factors comuns tals com l'estructura productiva i zonal, i moltes coincidències culturals, i amb uns factors econòmics comuns, «amb una indústria bàsicament de transformació, sobretot orientada cap als béns de consum de masses i als béns d'equipaments amb un predomini molt fort d'empreses mitjanes».

D'una banda, amb l'*euroregió* es tracta de «compensar l'actual desequilibri nord-sud que hi ha a Europa» i de l'altra «es tracta de la problemàtica general de la Mediterrània, amb Iugoslàvia i el Pròxim Orient inclosos», i l'objectiu seria el d'ajudar a l'equilibri de tota la Mediterrània.

En definitiva, «crear en el sud d'Europa un altre gran pol de desenvolupament, que compensi les àrees altament industrialitzades i molt avançades del Rin i del Benelux i tot el nord de la CE en general.

Tot plegat, però, no es tracta de projectes aïllats sinó que entren dins el macroprojecte de promoure la projecció internacional de Catalunya. I, aquí, també s'hi inclouen el recent Congrés de l'Associació Europea de Regions Frontereres celebrat a Barcelona i que ha tractat el tema de la repercussió de l'Acta Única; un simposi internacional que ha tractat dels moviments humans en les riberes nord i sud de la Mediterrània occidental. També el Patronat Català Pro-Europa ha organitzat un seminari sobre la repercusió de la integració europea per part dels països nòrdics i la ja esmentada reunió dels quatre presidents de les quatre regions europees.

Finalment, «el model econòmic català en l'horitzó de l'any 2.000 és el d'una economia industrial exportadora i especialitzada (...). Aquest enfocament hauria de traduir-se en un creixement econòmic continuat, però al mateix temps equilibrat i solidari», en paraules de Joaquim Muns.

Silvia Monfort

DOMÈNEC UMBERT

Carles Gasòliba, secretari general del Patronat Català Pro-Europa.

Algunes declaracions d'intencions conjuntes

	Superfície Km2	*Població (milers)*	*PIB/càpita (Spa)*	*PIB/ocupat industrial*	*Ocupació per sectors*			*Atur %*
					1	2	3	
Catalunya	31.895	5.978	92	88	6,7	44,8	48,4	21,6
Llombardia	23.858	8.899	120	96	3,9	46,5	49,6	6,7
Roine-Alps	43.700	5.230	118	124				8,2
Baden-Württemberg	35.752	9.390	122	119	5,5 6,4	36,9 47,7	57,3 45,7	4,0
CEE			100	100	7,2	34,3	57,2	10,8
57,3	45,7		57,3		49,6			48,4

Partint del «Manifest Solemne per a la Unió Europea» signat per tots els caps d'estat i de govern de la CE, els presidents de les quatre regions europees han arribat als següents acords:

1. Protocol de cooperació científic i tècnic entre Catalunya i Roine-Alps. Es tracta de desenvolupar la cooperació en els àmbits de les ciències i la tecnologia, particularment en els temes referents a materials, ciències de la vida i medicina, electrònica, informàtica, producticà i telecomunicacions, i en l'àmbit de les ciències socials i humanes. Això, mitjançant intercanvis universitaris, reunions científiques i accions comunes.

2. Declaració conjunta de Catalunya i Baden-Württemberg. Novembre 1988. En aquesta s'acorden nous camps de col·laboració, la intensificació de les relacions bilaterals, sobretot en els àmbits de la cooperació econòmica, la transferència tecnològica, la promoció del disseny, la recerca, la formació, el reciclatge professional, l'intercanvi de joves, l'urbanisme i la cultura.

3. Memoràndum exposició «Quatre motors d'Europa», setembre 1988. Les quatre regions participants decideixen realitzar un projecte d'exposició comú per tal de remarcar les similituds, i alhora els interessos i problemes comuns que comparteixen les quatre i l'exposició s'estructurarà sota quatre grans temes: les noves tecnologies, el disseny i la moda, el turisme i l'esport i l'art i la cultura.

A banda d'això, amb Baden-Württemberg s'han organitzat diversos programes d'intercanvi entre l'Escola Tèxtil de Reuteingen i la de Terrassa (1987), ESADE i IESE i l'Acadèmia d'Exportació de Reuteingen (1987), col·laboracions en la protecció del medi ambient (1988) i el previst simposi «Investieren in Katalonien», a banda de col·laboracions diverses a nivell cultural.

EMPRESES

L'europeïtzació de FEBER

L'empresa alacantina **Feber** obrirà al llarg del 1990 filials a Portugal, Itàlia, Alemanya i el Regne Unit dins d'una primera expansió a nivell europeu. Aquesta operació representarà per a Feber una inversió de 400 milions de pessetes. L'empresa ha facturat enguany 9.000 milions de pessetes —un 25% més que l'anterior exercici— dels quals 1.500 eren provinents de l'exportació. El llançament internacional de Feber es va iniciar fa un any amb la posada en funcionament de **Creadisa**, un centre de disseny totalment informatitzat.

'Financial Times', el món en la pantalla

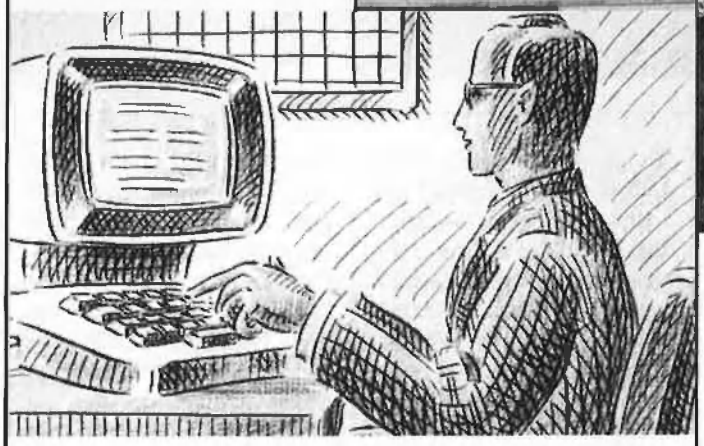
L'empresa **Enfony, SA**, ha efectuat a València la presentació a l'estat espanyol de les bases de dades Profile, del grup **Financial Times.** Aquestes bases de dades faciliten l'accés a tota la informació generada pel *Finalcial Times* a més d'una informació exhaustiva d'Europa, EUA, Japó i la URSS i una selecció de la informació-fincancera apareguda a la Premsa espanyola.

Profile ofereix, a través de la base de dades McCarthy, en text íntegre, informació de més de 100 publicacions financeres de tot el món com també bàsica sobre més de mil empreses. En paraules de Joan Oliver, director d'Enfony, SA, «aquesta és la base de dades especialitzada més important d'Europa».

Vídeo: la unió fa la força

L'Associació Catalana d'Empreses de Vídeo Industrial i Professional **(ACEVIP)** ha aconseguit aglutinar el 60% de les empreses radicades a Catalunya després de la recent incorporació d'**Image Home Vídeo, Viavídeo, Konic, Plató Ideal** i **Trimagen**. D'aquesta manera, són 31 les empreses catalanes de vídeo que pertanyen a ACEVIP. A curt termini l'objectiu d'ACEVIP, segons afirma el seu president, Xavier Corbat, «és arribar a representar el 80% de les empreses del sector professional a Catalunya».

Els superordinadors arriben a la Universitat

La Fundació Catalana per a la Recerca fomenta ja la creació del futur Servei de Càlcul Intensiu de Catalunya, projecte que incorpora la instal·lació de dos potents superordinadors a la Universitat de Barcelona i a la Universitat Politècnica de Catalunya. Amb aquesta iniciativa, les dues universitats seran les primeres de l'Estat que tindran aquest tipus d'equipament, el qual quedarà a disposició dels equips d'investigació que necessiten realitzar simulacions que requereixen una enorme quantitat d'operacions matemàtiques. La seua aplicació és especialment important en els camps de l'aeronàutica, l'automoció, els dissenys industrials i la química.

La diversificació de KAO

KAO Corporation, després d'inaugurar la primera fàbrica en el complex Silicón Vallès, a Barberà del Vallès, preveu fabricar-hi disquets d'ordinador 3,5 d'alta qualitat i alta densitat, fet amb el qual es convertirà en el primer productor mundial de disquets de 3,5 polzades.

La inversió realitzada per KAO en la nova fàbrica està al voltant dels 4.000 milions de pessetes, tal i com ha confirmat el seu director general, Joan Duran. La capacitat de producció de la nova planta serà de tres milions de disquets mensuals a partir de la primavera vinent, en gran part destinats a l'exportació dels països comunitaris. KAO Corporation ha diversificat les seues estratègies per a estar present en diversos sectors com els d'alimentació, construcció, informàtica, biotecnologia, química o metal·lúrgica.

DYSI entra pel nord

El grup **Gispert Catalunya**, a través de la seua empresa **Cadensa**, ha arribat a un acord amb la marca Dysi per a distribuir en exclusiva els seus productes de *software* en l'àrea de Catalunya i València. Entre els paquets hi ha les últimes novetats de Dysi destinades a hotels, llibreries i biblioteques.

Gispert Catalunya preveu facturar aquest any un total de 1.200 milions de pessetes en el camp dels serveis informàtics plens que inclou la venda de *hardware* i *software,* amb un ritme de creixement per a enguany del 25%. Tal i com explica el gerent de Cadensa, Jaume Molist, «l'elecció de Dysi ens situa molt bé en l'horitzó de creixement tecnològic que s'està produint a Catalunya amb les expectatives del Mercat Únic».

PANORAMA ECONÒMIC

L'obligada expansió de la 'supercaixa'

La Caixa d'Estalvis i de Pensions de Barcelona disposarà de 74 oficines a Madrid, 45 a la zona del Llevant i 52 a Andalusia. Si bé aquestes xifres són vàlides per a mantenir un bon ritme de creixement, els experts la troben encara insuficient si es vol donar el gran salt quantitatiu que s'ha buscat en la fusió. De moment, tot sembla indicar que la cosa anirà per aquí, si tenim en compte que a la plantilla total resultant de 10.000 persones s'hi afegiran uns 640 empleats més durant el pròxim any. Tot va d'acord amb la intenció que tenia La Caixa d'obrir 1.200 noves oficines fora del Principat durant els quatre pròxims anys.

L'estatut de la nova caixa va sofrir importants modificacions durant els darrers 15 dies abans de ser aprovat finalment per les dues entitats el passat 30 de novembre. Així, el que alguns han presentat com un simple matís, ha estat considerat cabdal per altres. L'esmentat estatut diu a l'article 21.4, referent a les competències del director general: «són funcions del director general, el qual les exercirà d'acord amb les instruccions superiors i les directrius del Consell d'Administració».

Aquest nou text defineix més clarament les relacions entre el director general i el Consell d'Administració, ja que en el redactat anterior posava simplement: «Són competències del director general (...)». En aquest sentit, dues fonts independents entre si han assenyalat que aquesta modificació s'ha introduït a instàncies de la Conselleria d'Economia i Finances de la Generalitat.

El govern de Jordi Pujol ha volgut, i ha aconseguit, fer un paper fonamental en el desenvolupament del procés de fusió de les dues caixes catalanes. Així s'han d'interpretar les paraules del mateix president, dos dies abans de la reunió de les respectives assemblees, quan va posar en dubte la utilitat de la fusió, si aquesta nova *Supercaixa* no es comprometia a finançar un projecte tan important com el Tren d'Alta Velocitat (TAV). La resposta del director de la Caixa de Pensions, Josep Vilarasau, no va trigar a arribar: «Les dues Caixes d'Estalvi han participat de forma activa en el finançament de les principals infrastructures de Catalunya, com ara les autopistes de Terrassa, i Sitges, entre altres, o el Túnel del Cadí. Per tant, la resposta ja està donada, és normal que participem en el finançament de les grans infrastructures».

La nova Caixa d'Estalvis i de Pensions de Barcelona es convertirà en la més gran institució financera de l'estat amb un volum de recursos aliens de 3,6 bilions de pessetes.

Malgrat aquesta omnipresència, els principals actors de la fusió han destacat una i altra vegada la necessitat d'expansió cap a altres zones geogràfiques, especialment a Madrid, el País Valencià, Múrcia i Andalusia. Aquesta decisió no és sinó el reflex de la saturació del mercat del Principat, on les dues entitats fusionades concentren el 80% de la seva activitat.

El Banc d'Espanya i el Ministeri d'Economia, que han de donar el darrer vist-i-plau a la fusió, juntament amb la Generalitat, a través del Departament d'Economia i Finances, han mostrat el seu interès perquè aquesta expansió cap enfora es dugui a terme. La nova entitat comptarà de moment amb una xarxa de 2.127 oficines, més de 500 de les quals es concentren a Barcelona, una xifra que els experts consideren massa elevada.

Ara per ara però, el text aprovat dijous passat pels sindicats i les direccions de les caixes «recull les condicions laborals i socials actuals, les expectatives de futur i, fins i tot, la millora en alguns casos», segons ha explicat el secretari estatal d'Estalvi de Comissions Obreres, Manuel Garcia Biel. CCOO ratificarà l'acord el pròxim 19 de desembre, quan es firmarà el pacte laboral de la *Supercaixa*, juntament amb el SECPVE (Sindicat d'Empleats de la Caixa de Pensions, de Vellesa i d'Estalvi). «El preacord és el màxim que s'ha pogut aconseguir, per tal com regula en tota la seva extensió els aspectes laborals de l'entitat resultant de la fusió», segons el comunicat conjunt de CCOO i SECPVE. El pacte garanteix que cap treballador de les dues caixes percebrà un salari inferior a l'actual, sigui quina sigui la seva categoria professional, ja que s'ha decidit aplicar les millors condicions existents. A títol d'exemple, el plus d'ajuda familiar que ara només es cobra a la Cai-

Pujol i Vilarasau, la catalanitat de la *supercaixa*, a debat. DOMÈNEC UMBERT

xa de Pensions, el rebran tots els treballadors. Un altre punt destacable és el compromís que es mantindran tots els llocs de treball. La Caixa d'Estalvis i de Pensions de Barcelona estrenarà els seus òrgans de govern definitius abans de l'estiu, una vegada complertes les clàusules suspensives i enllestits tots els tràmits legals.

Frederic Rovira

Sector nàutic: en línia de flotació

La concentració territorial i el dèficit comercial són les dues característiques principals del sector nàutic a l'estat espabyol. Així, els Països Catalans agrupen un 42% de les empreses de construcció d'embarcacions, un 63% del comerç a l'engròs de balandres i embarcacions esportives sense motor i un 49% del comerç de llanxes a motor.

Quant a la balança comercial del sector, presenta un dèficit exterior creixent que en vaixells d'esplai han passat dels 2.189 milions de pessetes, el 1987, als 4.036 milions el 1988 i 6.800 milions en el primer semestre d'enguany. Aquestes xifres es desdoblen, però, en funció del tipus d'embarcacions i mentre les inflables tenen un comerç equilibrat, amb una cobertura del 97,2%, les embarcacions a motor es presenten més desequilibrades, amb una cobertura del 31%, fruit d'unes importacions per valor de 4.000 milions de pessetes davant unes exportacions de 1.255 milions.

Els bilions de la sort

Quasi 3 bilions de pessetes s'hauran jugat a l'Estat espanyol en les diferents opcions de joc legalitzat quan finalitze el 1989. El diners canalitzats, a través de bingos, casinos, màquines recreatives i loteries, suposa un 7% del Producte Interior Brut (PIB) de l'Estat.

De les diferents modalitats, la que compta amb més acceptació és la de les màquines recreatives, que absorbeixen vora el 40% del total. A continuació el bingo, amb un 25%. La Loteria Nacional, la primitiva i el bono-loto acaparen el 17%, mentre els cupons de l'ONCE es queden amb un 9% dels tres bilions de pessetes i els casinos, l'única opció que perd quota de mercat, representa el 8%.

Vins amb origen comú

El sector vitivinícola del País Valencià crearà un segell comú de denominació d'origen en substitució dels tres existents en l'actualitat —Alacant, Utiel-Requena i València— per tal de guanyar competitivitat davant la resta de vins. *Vinos de la Comunidad Valenciana* englobarà a partir d'ara les tres pospostes anteriors i serà motiu d'una campanya publicitària encarregada a l'empresa Clarín Publicidad.

Aquesta mesura, acordada en la Conferència Vitivinícola celebrada a València, s'engloba en una estratègia conjunta d'unificació de qualitats i presentació dels productes tendent a mantenir el ritme ascendent d'exportació de vi embotellat, que en els darrers 10 anys ha passat de comercialitzar 6 milions d'ampolles a comercialitzar-ne 20.

Jugar a Europa

L'Institut Espanyol del Comerç Exterior (ICEX) ha organitzat, en col·laboració amb l'Associació d'Investigació de la Indústria del Joguet, Afins i Connexes (AIJU), unes jornades sobre la joguina espanyola i les exigències tècniques comunitàries que tindran lloc a Ibi (l'Alcoià) el pròxim dotze de desembre. La convocatòria posarà sobre la taula temes com «La qualitat com a factor de competitivitat comercial», «Directiva 88/378/CEE sobre la seguretat de les joguines», «Futurs sistemes de certificació de productes a la CEE» i «La responsabilitat civil sobre els accidents produïts pels productes defectuosos».

PAÍS VALENCIÀ

DIJOUS

Teatre. El león en invierno, de James Goldman (Versió de Luis García Montero). Intèrprets: Agustín González i María Asquerino. Direcció: Joaquín Vidal. Teatre Principal (Teatres de la Diputació). Barques, 15. (19.00 hores i 22.30 hores). Fins el 10 de desembre.

Jazz. Tete Montoliu i Billy Brooks Quartet. Horacio Fumero (baix) i Ximo Tébar (Guitarra). Perdido Club de Jazz. Sueca, 17. (20.00, 0.00 i 1.30 hores). València.

DIVENDRES

Exposició. Peces d'interior. D'Alessandro Zuliani, Giuseppe Rocco, Francisco Martínez Almagro, Bernardo Tejeda. Galeria Alfaro Hofman. Mobles/Interiorisme. Mar, 42. Fins el 14 de desembre.

Música. Orquestra Municipal de València. Director: Manuel Galduf. Piano: Joaquín Achucarro. Interpreta l'*Obertura de Guillem Tell,* de Rossini. *Concert per a piano en mi bemol major* de Mozart, i *El sombrero de tres picos,* de Falla. Palau de la Música (20.15 hores).

DISSABTE

Jazz. Marti Mabin (Veu) i **Manuel Hammerlink** (Guitarra). Perdido Club de Jazz. Sueca, 17. (0.00 i 1.30 hores; també diumenge 10, 20.00; 0.00 i 1.30 hores). València.

Teatre. Y yo con estos nervios, de Cristopher Durang. Versió i direcció: Fermín Cabal. Amb Manuel Rochal, Paula Sebastián, Jesús Ruyman, Carmen Liaño, Tomás Gayo i Carlos Cabeza. Comèdia. Teatre Olympia. Sant Vicent, 44 (19.15 i 22.45 hores). Fins el 17 de desembre. València.

CATALUNYA

Exposició: No hay replay, de Carlos Pazos. Instal·lació plàstica entorn de la idea del risc i la impossibilitat de tornar enrera en el temps. Sala Metrònom. Carrer Fussina, 9. Barcelona.

Exposició: Pintures de Jean Michel Basquiat. Un dels mites de la pintura dels anys 80, Galeria Dau al Set. Carrer Consell de Cent, 333. Barcelona.

Festa Popular, amb l'actuació del grup Falcons dels Monjos una varietat dels castellers amb el mateix risc. Plaça Espanya de Cambrils. 12.15 hores.

Exposició: Pintures d'Odile Redon, obres procedents de la col·lecció Ian Woodner en col·laboració amb la Fundació Juan March. Museu Picasso, carrer Moncada, 15. Barcelona.

Fira: Merca-arts. Últim dia. Recinte firal de Montjuïc. Avinguda reina María Cristina, 2. Barcelona.

Teatre: Boeing, Boeing, comèdia del grup *Guix i Murga.* Teatre Municipal de Tremp. 22.30.

Cinema: Portes del surreal, cinema surrealista, dins del cicle «Primeres avantguardes fílmiques dels anys 20». Fundació Miró. Avinguda Miramar, s/n. Barcelona. 12 hores.

Teatre: Una visita inoportuna, de Copi, dirigida per Jorge Lavelli del *Theâtre National de la Colline,* de París. Teatre Poliorama. La Rambla, 115. Barcelona. 21 hores.

BALEARS

Exposició de pintures de Xim Torrents. Es reinagura així la Galeria Costa, fundada l'any 1928 i que va estar tancada des del 1976. Galeries Costa. Palma. Fins dia 15.

Teatre: Actuació d'Els Joglars que presenten a Mallorca l'obra **Columbi Lapsus.** A l'Auditòrium. A les 22.00 hores. Palma.

Música: Actuació del quartet d'arcs *Bomsel.* Al Riu Centre de la Platja de Palma. A les 19.30 hores. Palma.

Sarsuela: Comença la representació de la sarsuela *Los Gavilanes.* Teatre Principal. A les 21.30 hores. Fins dia 17. Palma.

Pintura. Exposició de pintura de Siegfried Kaden. Galeria Ferran Cano. De 11.30 a 13.30 hores i de 17.30 a 20.30, fins dia 15. Palma.

Teatre. Representació de l'obra *¡Jubilat ve de jubileu!* de l'autor i actor mallorquí Xesc Forteza amb participació de Margaluz, Paquita Bover, Joan Bibiloni, Rafael Mesquida, Maria Reus i Esmeralda Basa. Al Saló Rialto. Cada dia a les 22.00 hores. Actuacions previstes fins a finals de gener. Palma.

Exposició. Exposició de dibuixos de l'artista Gustavo. A la Galeria *Sa Torre de Ses Puntes.* Fins dia 15. Manacor (Mallorca).

DIUMENGE

Música. Banda Municipal de València. Director: Julio Ribelles. Obres de M. Villar, G. Gerswin, G. Rossini i F. Liszt. Palau de la Música (11.30 hores). Entrada lliure. València.

Cinema. Charada (*Charade,* 1962; EUA) d'Stanley Donen. Amb Cary Grant, Audrey Hepburn, Walter Mathau, James Coburn, George Kennedy. Per primera vegada en V.O. Albatros Minicines (16.30, 18.35, 20.40 i 22.45 hores).

DILLUNS

Exposició. Josep Uclés. Galeria Pascual Lucas Espai. Jofrens, 6. València.

DIMARTS

Teatre. L'home, la bèstia i la virtut, de Luigi Pirandello. Traducció: Rodolf Sirera. Direcció: John Strasberg. Escenografia i vestuari: Andrea d'Odorico. Intèrprets: Jaume Valls, Teresa Lozano, José Sancho, Pep Molina, J. Salvador Lloret, Neus Agulló, Benjamí Figueres, Manuel Ochoa, Francisco Alós, Carme Benlloch i Paolina Perella. Centre Dramàtic de la Generalitat valenciana. Sala Rialto. Plaça Ajuntament, 17 (19.30 hores). Fins el 6 de gener.

DIMECRES

Cinema. Paisaje en la Niebla. *(Topio stin Omijili,* 1988; França-Grècia), de Theo Angelopoulos. Amb Talia Paleologou, Michalis Zeche i Stratos Giorgiolu. Lleó de Plata en el Festival de Venècia. Albatros minicines (17.15, 19,45, 22.40). València.

Exposició. Homenatge a Sanchis Guarner. Exposicions itinerants promogudes per la Conselleria de Cultura. Casa de la Cultura. Altes (Marina Alta).

Saló Naútic. Últim dia. Avinguda reina Maria Cristina, s/n. Barcelona.

Música: Monogràfic Anton Weberner, per l'orquestra de cambra del Teatre Lliure. Teatre Lliure. Carrer Montseny, 47. Barcelona. 22 hores.

Música: Concert de l'orquestra Ciutat de Barcelona dirigida per Nemée Jarvi. Palau de la Música Catalana. Amadeu Vives, 1. Barcelona. 11 hores.

Conferència: El nom de les coses, a càrrec de Montserrat Roig. Sala Claret. Roger de Llúria, 5. Entresol. Barcelona.

Curs: Inici del curs **«Creació de dibuixos animats».** Centre d'iniciatives i d'experimentació per a joves. Via Laietana, 48. Barcelona.

Música: Concert de Nadal, amb obres de Mompou, Toldrá, Donizzetti i Bellini. Òpera de Cambra de Catalunya. Mestre Nicolau, 19. Barcelona. 19 hores.

Cinema: La ciutat del futur, dins el «Cicle de Cinema Pedagògic». Auditori Caixa de Barcelona. Jaume I, 2. Barcelona. 19.30 hores.

Música: Concert **Música íntima amb Maurici** Vilavechia al piano. Obra cultural de Cajamadrid. Plaça de Catalunya, 9. Barcelona. 19.30 hores.

Espectacle: Presentació de l'audiovisual *El món dels cristalls.* Museu de Geologia. Parc de la Ciutadella. Barcelona. 12 hores.

Curs: Inici del curs «Animació per ordinador». Técniques d'animació amb ordinador en dues dimensions amb el programa Amiga-2000, horaris de matí, tarda i vespres. Per 6.000 pessetes. Centre d'inicitiatives i experimentació per a joves. Via Laietana, 48. Barcelona.

Música. Actuació del grup mallorquí Coanegra. Al Parc de la Mar. A les 12.00 hores. Palma.

Música: Recital de piano a càrrec de Joan Moll. A l'Auditòrium. A les 20.30 hores. Palma.

Cinema: Projecció de la pel·lícula **Hanussen,** d'Istvan Szabo. Al Cine Club del Teatre Principal. A les 20.15 hores. Palma.

Exposició de la pintura d'**Andreu Planes.** Galeria A Arthème Internacional (Carrer San Cayetano, 1). Fins finals de mes. Palma.

Exposició: VII Mostra de *hobbi* modelisme i maqueteria. Sala d'Actes de la Banca March. Fins dia 17. Palma.

Exposició d'obres de seda i aquarel·les de **Blanche Scheneider.** Galeria Art Raval. De 18.30 a 20.30 hores. Felanitx (Mallorca).

Cinema: Projecció de la pel·lícula **El guia del desfiladero maldito,** de Niels Gaup. Al cine-club del Teatre Principal. A les 20.15 hores. Palma.

Exposició: Exposició de pintura de Gerard Mates. A l'Associació Cultural S'Agrícola. De 11.00 a 13.00 hores. Manacor (Mallorca).

Exposició: Exposició dels dibuixos de l'artista **Mari Paz Cobian.** A la Galeria Àgora (carrer Pere Dezcallar i Net, 4). De 17.00 a 20.00 hores. Palma.

Exposició: Exposició col·lectiva de 25 pintors estrangers residents a Mallorca. Aeroport de Son Sant Joan de Palma.

CANAL 9

DIJOUS

19.15: Carta d'ajust.
19.30: Avanç de programació.
19.32: Els guardians de la Galàxia.
19.55: Super agente 86.
20.25: El show de Joan Monleón.
21.00: Notícies 9.
21.30: Tal com show.
22.50: Temps de joc.
23.50: Bona nit.
23.55: Fi d'emissió.
Nota.—La programació podrà alterar-se amb motiu de la retransmissió del partit de futbol: MILAN-BARCELONA.

DIVENDRES

19.15: Carta d'ajust.
19.30: Avanç de programació.
19.32: Els guardians de la Galàxia.
19.55: Allo, allo.
20.25: El show de Joan Monleón.
21.00: Notícies 9.
21.30: Hui cinema: «La força de la tendresa».
23.30: George y Mildred.
24.00: Bona nit.
24.05: Fi d'emissió.
Nota.—Després de la programació habitual s'emetrà en diferit el combat de boxa entre Ray Leonard i Roberto Durán.

DISSABTE

14.30: Carta d'ajust.
15.00: Avanç de programació.
15.02: El llapis encantat.
15.30: Sessió Contínua: «Ciclón».
17.15: Popeye.
17.55: Flash Gordon.
18.15: Buster Keaton: «El joven tímido».
18.25: Vídeo cine: «Instituto USA».
20.00: Futbol: R. Vallecano-València C.F.
22.00: Notícies 9.
22.30: Els Borja.
23.30: Cinema nit: «T'he tornat a trobar».
01.00: Fi d'emissió.

TV3

DIJOUS

10.30: Carta d'ajust.
10.45: Universitat oberta. Geologia: «Els primers començaments del petroli».
11.15: Segona vegada: «Informatiu cinema». «Basquetmania». «60 minuts».
13.40: TN comarques.
13.55: La senyoreta. (C. 47).
14.30: Telenotícies.
15.00: El Temps.
15.15: Veïns. 156.
15.45: Com a casa.
16.30: Patinatge artístic.
18.00: Matraca, no.
18.45: Mikimoto Club: «Temps de neu».
19.40: Futbol Supercopa: AC Milan-FC Barcelona.
22.00: Telenotícies.
22.25: El temps.
22.30: Bona cuina.
22.40: Tres pics i repicó.
00.10: Telenotícies.
00.30: Tot l'esport 2V.
00.55: Fi d'emissió.

DIVENDRES

10.30: Carta d'ajust.
10.45: Universitat oberta. La Il·lustració: «Les noces de Figaro».
11.15: Segona vegada: «Esports flash». «Concert 33». «Actual».
13.40. TN comarques.
13.55: La senyoreta (Cap. 48).
14.30: Telenotícies.
15.00: El temps
15.05: Bona cuina.
15.15: Veïns.
15.45: Com a casa.
16.30: Patinatge artístic.
18.00: Matraca, no.
18.45: Mikimoto Club. «Superagent 86».
19.40: Filiprim.
20.30: Telenotícies.
21.00: El temps.
21.10: Bona cuina.
21.20: La vida en un xip.
23.30: Telenotícies.
23.50: Tot l'esport 2V.
00.15: Cinema de mitjanit: «El cor del cérvol».
01.45: Fi d'emissió.

DISSABTE

09.45: Carta d'ajust.
10.00: Sardanes.
10.25: Resum setmanal: «Matraca, no».
13.30: Resum setmanal: «Mikimoto Club».
15.00: Telenotícies.
15.25: El temps.
15.30: Bona cuina.
15.45: Festival Tex Avery.
16.15: El retorn de Sherlock Holmes. (Reposició): «Silver Blaze».
17.10: Robin Hood.
18.00: Esports en acció.
20.00: Futbol: Rayo Vallecano-València.
22.00: Telenotícies.
22.20: El temps.
22.25: Bona cuina.
22.30: Cagney i Lacey.
23.30: El lleó de Singapur.
00.30: Fi d'emissió.

CANAL 33

DIJOUS

19.15: Carta d'ajust.
19.30: Universitat Oberta.
20.00: Sputnik.
21.00: Telenotícies.
21.30: El temps.
21.35: Tot l'esport.
22.00: Actual.
23.00: Canal 33 presenta: «Jaqueta de cuiro negre».
24.00: Fi d'emissió.

DIVENDRES

19.15: Carta d'ajust.
19.30: Universitat Oberta.
20.00: Futbol 90.
21.00: Telenotícies.
21.30: El temps.
21.35: Tot l'esport.
22.00: La bella i la bèstia.
23.00: Tres, catorze, setze.
24.00: Fi d'emissió.

DISSABTE

15.45: Carta d'ajust.
16.00: Esports.
17.30: Cadència: «Beethoven».
19.05: El dia en què l'Univers va canviar. (Cap. 2): «La llum de les altures».
19.55: Vibria.
20.05: Senyals.
21.00: Telenotícies.
21.25: El temps.
21.30: La caixa sàvia.
23.05: 60 minuts.
00.05: Fi d'emissió.

DIUMENGE

14.30: Carta d'ajust.
15.00: Avanç de programació.
15.02: Contes Populars Europeus: «Els xics afortunats i la princesa i el pastor».
15.30: Sessió contínua: «Un taxi per a Tobruck».
17.15: Tires còmiques: «Minimonsters».
17.45: El món salvatge dels animals: «Les mones de l'Índia».
18.00: Avanç esportiu.
18.05: Bàsquet: Ram Joventut-F.C. Barcelona.
19.45: Una historia de amor. Cap. 1.
20.45: Menjar i viure.
21.00: Notícies 9.
21.30: Cagney y Lacey: «Ladrones de belleza».
22.30: Minut a minut.
23.50: Fi d'emissió.

09.45: Carta d'ajust.
10.00: Els Picapedra 2V.
11.00: Signes dels temps.
11.30: Cadència 2V.
13.00: Gol a gol. (Hòquei).
15.00: Telenotícies.
15.25: El temps.
15.30: Més enllà de la llei.
16.20: Tarda d'Arsène Lupin.
18.00: Gol a gol. (Bàsquet).
20.30: Telenotícies.
20.55: El Temps.
21.00: Trenta minuts.
21.35: Dallas.
22.35: Gol a gol. (Edició nit).
24.00: Fi d'emissió.

15.45: Carta d'ajust.
16.00: Llegendaris del tennis.
16.30: Esports show.
17.30: 13 X 13: «Solució de continuïtat».
18.20: Fila 33.
20.00: Curt-metratge.
20.20: Thalassa.
21.00: Telenotícies.
21.25: El temps.
21.30: El món del cinema.
21.55: Versió original.
23.20: Fi d'emissió.

DILLUNS

19.15: Carta d'ajust.
19.30: Avanç de programació.
19.32: Els guardians de la Galàxia.
19.55: Phyllis.
20.25: El show de Joan Monleón.
21.00: Notícies 9.
21.30: Primera fila: «Los violentos de Kelly».
24.00: Oficis i beneficis: «Estrasburg, el parlament ambulant».
24.30: Bona nit.
24.35: Fi d'emissió.

10.30: Carta d'ajust.
10.45: Universitat oberta. Ciències: «Electrons i àtoms».
11.15: Segona vegada: «Gol a Gol». «Tres, catorze, setze». «Senyals».
13.40: T/N comarques.
13.55: La senyoreta.
14.30: Telenotícies.
15.00: El temps.
15.05: Bona cuina.
15.15: Veïns.
15.45: Com a casa.
16.30: A cor obert.
17.20: Els Picapedra.
17.45: Víctor. 10.
18.00: Matraca, no.
18.45: Mikimoto Club.
19.40: Filiprim.
20.30: Telenotícies.
21.00: El temps.
21.10: Bona cuina.
21.15: Tres estrelles.
21.50: Pantalla. (Dual): «El robatori més gran del segle».
23.30: Telenotícies.
23.50: Tot l'esport. 2V.
00.15: Fi d'emissió.

19.15: Carta d'ajust.
19.30: Universitat Oberta.
20.00: Basquetmania.
21.00: Telenotícies.
21.30: El temps.
21.35: Tot l'esport.
22.00: Dimensió desconeguda. Cap. 14: «Accions de terror».
22.25: A debat.
24.00: Fi d'emissió.

DIMARTS

19.15: Carta d'ajust.
19.30: Avanç de programació.
19.32: Els guardians de la Galàxia.
19.55: Mary.
20.25: El show de Joan Monleón.
21.00: Notícies 9.
21.30: 1 de 5.
22.50: Los objetivos de Andros.
23.50: Bona nit.
23.55: Fi d'emissió.

10.30: Carta d'ajust.
10.45: Universitat oberta. Matemàtiques: «La funció 1/x. Àrea de revisió».
11.15: Segona vegada: «Trenta minuts». «Thalassa». «A debat».
13.40: T/N comarques.
13.55: La senyoreta.
14.30: Telenotícies.
15.00: El temps.
15.05: Bona cuina.
15.15: Veïns.
15.45: Com a casa.
16.30: A cor obert.
17.20: Els Picapedra.
17.45: Víctor.
18.00: Matraca, no.
18.45: Mikimoto Club.
19.40: Filiprim.
20.30: Telenotícies.
21.00: El temps.
21.10: Bona cuina.
21.15: La parada.
23.00: L'hora d'Alfred Hitchcock. (Dual). 26: «Diagnosi: perill».
23.50: Telenotícies.
00.10: Tot l'esport. 2V.
00.35: Fi d'emissió.

19.15: Carta d'ajust.
19.30: Universitat Oberta.
20.00: Star Trek. Cap. 12: «La daga de la ment».
21.00: Telenotícies.
21.30: El temps.
21.35: Tot l'esport.
22.00: Teatre: «La importància de ser franc».
23.30: Fi d'emissió.

DIMECRES

19.15: Carta d'ajust.
19.30: Avanç de programació.
19.32: Els guardians de la Galàxia.
19.55: «Newhart».
20.25: El show de Joan Monleon.
21.00: Notícies 9.
21.30: En pantalla: «El huevo de la serpiente».
23.20: Fulles grogues: «Crònica de París».
23.50: Bona nit.
23.55: Fi d'emissió.

10.30: Carta d'ajust.
10.45: Universitat oberta. Ecologia: «Els tubs de Blelham».
11.15: Segona vegada: «La parada». «La caixa sàvia».
13.40: T/N comarques.
13.55: La senyoreta.
14.30: Telenotícies.
15.00: El temps.
15.05: Bona cuina.
15.15: Veïns.
15.45: Com a casa.
16.30: A cor obert.
17.20: Els Picapedra.
17.45: Víctor.
18.00: Matraca, no.
18.45: Mikimoto Club.
19.40: Filiprim.
20.30: Telenotícies.
21.00: El temps.
21.05: Bona cuina.
21.10: Lotto 6/49.
21.15: Bona cuina.
21.20: Informatiu cinema.
22.00: Cinema 3: «Teràpia inútil».
24.00: Telenotícies.
00.20: Motor a fons. 2V.
00.50: Tot l'esport.2V.
01.15: Fi d'emissió.

19.15: Carta d'ajust.
19.30: Universitat Oberta.
20.00: Cosmos. El primer edèn. 2: «Els déus esclavitzats».
21.00: Telenotícies.
21.30: El temps.
21.35: Tot l'esport.
22.00: Romans a Britània: «Arivederci Roma».
22.30: Concert 33: «Pegasus».
23.30: Fi d'emissió.

	DIJOUS	DIVENDRES	DISSABTE
CANAL 9		**La força de la tendresa** *(Terms of endeartment,* 1983; 123 minuts), de James L. Brooks. El debut de Brooks al cinema li va aportar un *oscar* a la millor pel·lícula. Meravelloses interpretacions de Shirley McLaine i Debra Winger. Tot i que molts l'han acusada de lacrimògena la pel·lícula és un excel·lent melodrama, equilibrat i tendre. Amb Jack Nicholson. 21.30 hores.	**Ciclón** (100 minuts), de René Cardona. Producte que pretén ser una pel·lícula del gènere catastrofista sense aconseguir-ho. Amb Carroll Baker. 15.30 hores. **T'he tornat a trobar** (1938; 72 minuts), d'Arthur Ripley. Henry Fonda i Joan Benett són una parella de joves enamorats en aquest bon film de Ripley. 23.30 hores.
TV3	 	**El cor del cérvol** *(Heart of the stag,* 1984; 90 minuts), de Michael Firth. Pel·lícula de poca qualitat, en la qual es conta la història d'un rodamón que apareix en un ranxo demanant allotjament per una nit. Allí descobreix que en la finca tenen lloc esdeveniments molt estranys. Amb Bruno Lawrence, Terence Cooper i Mary Regan. 0.15 hores.	
TV-1		**La campanada** (1979; 102 minuts), de Jaime Camino. Un dels films maleïts de la moderna filmografia espanyola. Un executiu, cansat de la vida que duu, on només hi ha lloc per al *stress,* decideix donar un dia *la campanada.* Tot i tenir un guió en el qual va participar Romà Gubern, la pel·lícula és bastant mediocre. Amb Ovidi Montllor i Fiorella Faltoyano. 1.00 hores.	**Sangre y salsa** *(Mixed Blood,* 1984; 95 minuts), de Paul Morrisey. Mediocre realització, on només se salva la interpretació de l'actriu brasilera Marilia Pera. 6.25 hores. **Carta de una desconocida** *(Letter from an unknown woman,* 1948; 86 minuts), de Max Ophuls. Obra mestra que reflecteix esplèndidament la passió amorosa. Joan Fontaine i Louis Jourdan. 1.00 hores.	**Exploradores** *(Explorers,* 1985; 104 minuts), de Joe Dante. Fluix. 16.10 hores. **El puente sobre el río Kwai** *(The bridge on the river Kwai,* 1957; 155 minuts), de David Lean. 6 *oscars* el 1957. Amb Alec Guiness. 22.25 hores. **Muerte de un jugador** (*Bang the drum slowly,* 1973; 94 minuts), de John Hancock. Amb Robert de Niro i Vincent Gardenia. 1.55 hores.
TV-2		**Al sur del Pacífic** *(South Pacific,* 1958; 163 minuts), de Joshua Logan. Ben encertada realització en la qual s'aborda l'atracció que exerceixen sobre un grup de *marines* nord-americans, destinats a una illa del Pacífic en la Segona Guerra Mundial, les natives de l'illa veïna. Amb Mitzi Gaynor i Rossano Brazzi. 22.50 hores.	**Varietés** (1971; 93 minuts), de Juan Antonio Bardem. Una de les pitjors realitzacions del gran director espanyol. En la pel·lícula, Bardem va tractar de retrobar l'atmosfera de la seua fantàstica *Cómicos,* tanmateix els resultats van ser bastant pobres. Amb Vicente Parra i Sara Montiel. 17.30 hores.

DILLUNS

Un taxi per a Tobruck (1961; 91 minuts), de Denys de la Patelliere. Correcta narració bèl·lica que mostra l'amistat que s'entaula enmig del desert nord-africà, entre els membres d'una esquadra francesa i un presoner alemany, durant la segona Guerra Mundial. Amb Lino Ventura, Hardy Kruger i Charles Aznavour. 15.30 hores.

Signat Arsène Lupin *(Signé Arsène Lupin,* 1959; 97 minuts), d'Yves Robert. Segona entrega del cicle que Televisió de Catalunya dedica al famós lladre de guant blanc creat per Maurice Leblanc. Tot i que el bon actor Robert Lamoureux torna a protagonitzar el film, aquest és més fluix que altres entregues de la sèrie. 16.20 hores.

La vida secreta de Walter Mitty *(The secret life of Walter Mitty,* 1947; 107 minuts), de Norman Z. Mc. Leod. 16.10 hores.

Malas calles *(Mean streets,* 1973; 105 minuts), de Martin Scorsese. 22.00 hores.

Consejo de familia *(Conseil de famille,* 1986; 99 minuts), de Constantin Costa-Gavras. Amb Johnny Hallyday. 0.05 hores.

La ley de la horca *(Tribute to a bad man,* 1956; 91 minuts), de Robert Wise. James Cagney interpreta un violent ranxer que està disposat a penjar qualsevol que s'atrevisca a robar-li un cavall del seu ramat. Tot i no estar a l'altura d'altres films projectats en el cicle del *western* de TVE-2, es tracta d'una acceptable pel·lícula. Amb Irene Papas. 22.35 hores.

DIMARTS

Los violentos de Kelly *(Kelly's heroes,* 1970; 138 minuts), de Brian G. Hutton. Interessant pel·lícula bèl·lica que aborda amb un gran sentit de l'humor, un capítol fictici de la Segona Guerra Mundial. Un gran repartiment de durs: Clint Eastwood, Telly Savalas i Donald Sutherland han contribuït que la pel·lícula tinga molts incondicionals. 21.30 hores.

El robatori més gran del segle *(The brink's job,* 1978; 105 minuts), de William Friedkin. Versió semicòmica del llegendari atracament comès a Boston el 1950 a partir d'un guió escrit per Walon Green, col·laborador habitual de Friedkin. Amb un esplèndid repartiment de comèdia on hi ha Peter Falk, Warren Oates, Peter Boyle i Geena Rowlands. 21.50 hores.

Cría cuervos (1975; 106 minuts), de Carlos Saura. Pel·lícula que va consagrar Saura a França i el va convertir en un dels directors espanyols més exportables a l'estranger. No obstant això, la pel·lícula és tan pretenciosa i tan avorrida com la major part de la filmografia de l'autor. Amb Geraldine Chaplin, Mónica Randall i Ana Torrent. 1.00 hores.

Vidas rebeldes *(The misfits,* 1961; 120 minuts), de John Huston, basada en una novel·la d'Arthur Miller —també guionista del film— està protagonitzada per Marilyn Monroe, Montgomery Clift i Clark Gable. 22.20 hores.

La primera carga del machete (1969; 77 minuts), de Manuel Octavio Gómez. Pot veure's com a curiositat. 1.05 hores.

DIMECRES

El huevo de la serpiente *(The serpent's egg,* 1977; 115 minuts), d'Ingmar Bergman. Al·legoria sobre el neonazisme, elaborada en un to deprimment. Un trapezista oblidat troba el cos del seu germà mort d'un tret a la boca. Aleshores haurà de tenir cura de la seua cunyada enmig de la por i de morts inexplicables. Amb David Carradine i Liv Ullman. Bona. 21.30 hores.

Teràpia inútil *(Beyond therapy,* 1987; 93 minuts), de Robert Altman. Última comèdia d'Altman estrenada a les nostres pantalles, que malgrat haver passat sense massa glòria és un bon film. Interpretada per un actor de moda: Jeff —*La mosca*— Goldblum, i la meravellosa Glenda Jackson, tan fantàstica com de costum. 22.00 hores.

Esto es acción *That's action,* 102 minuts) de G. Davi Schine. Fascinant antologia dels millors moments de les pel·lícules d'acció dels anys trenta, quaranta i cinquanta. Podrem veure de nou Clark Gable i John Wayne, Joan Crawford, Maureen O'Hara, Ernest Borgnine, Marlene Dietrich, Cary Grant, Victor McLagen o Ben Johnson. 1.00 hores.

LA LLIBRERIA CREIX

1.000 TÍTOLS EDITATS 200 TEMES TRACTATS

NOVETATS

Catalunya Hotels 1989

Funció Pública de la Generalitat de Catalunya, Marc legal 1989

Olimpisme, Guia de lectura

Comentaris sobre l'Estatut d'Autonomia de Catalunya

Manual de requeriments i recomanacions nutricionals

Recull legislatiu de la Generalitat de Catalunya, tom III, volum II

La llengua en el món del comerç

El gust per la lectura

Centre de conservació i restauració de béns culturals mobles, memòria d'activitats 1982-1988

Generalitat de Catalunya

Llibreria. Rambla dels Estudis, 118 (Palau Moja)
08002 Barcelona Tel. 302 64 62

CATALUNYA 1000 ANYS

Text explicatiu

Aquest damerograma es resol traslladant les lletres de les solucions a la casella corresponent de la graella superior, on es podrà llegir un text extret de la primera novel·la que va escriure John Kennedy Toole, recentment publicada. Toole es va fer famós pòstumament gràcies a la perseverança de la seva mare amb dues novel·les: *Una conxorxa d'enzes* i aquesta. Per facilitar la tasca, el títol d'aquesta novel·la primerenca de Toole es llegeix acròsticament a partir del primer mot-solució.

Solucions en el pròxim número.

90	65	119	21	126	145	54	112	Pagar.
46	154	81	7	108	35	96	131	Ajudant, sobretot a l'administració
78	70	10	137	103	98	50		Embalums que ens acompanyen en un viatge.
41	1	64	124	87	142	59		Ocupació d'un país per forces alienes.
55	29	113	17	136	68	105		Fer servir els punys esportivament.
117	23	110	40	2	147	74		Afectada pel bacil de Hansen.
44	33	123	150	24	63	45		Aspirat.
89	141	27	51	100	75	114		Odi atroç.
16	5	53	139	101	83	36		Hora intempestiva.

13	95	79	43	104	19	148	Excusa subtil.
69	120	26	38	80	133	85	Relatiu als casoris.
152	76	130	97	14	47	143	Qui només pensa en ell.
42	129	56	22	121	134	107	Peça teatral menor, mig cantada.
62	32	151	86	71	127	4	Propietat rústica.
153	66	12	93	73	20	34	Coltell.
49	39	6	155	116	28	91	Part de la sabata que cobreix els dits dels peus.
82	149	111	31	132	8	57	Jugar amb calés.
88	140	125	146	102	60	11	Primer habitatge de l'home.

El davantal enigmístic

L'anglès és un idioma molt complex per raó del seu contacte amb nombroses llengües i cultures d'arreu del món. Un dels aspectes més curiosos n'és la bella utilització visual que en ocasions fa de les lletres per transmetre informació de manera instantània. Potser l'exemple més conegut d'aquesta dimensió poètica visual anglesa són les samarretes d'estiu, anomenades molt descriptivament *T-shirts* (camises amb forma de T). Però val a dir que hi ha molts altres mots similars. Les *A-Ladders* són les escales de pintor (que reprodueixen de perfil una A), la *I-formation* en certs esports són les files índies, les *X-crossing* són les cruïlles simples o, per exemple, una *V-neckline* en el món de la moda és un escot en punxa.

M. Serra i A. Genís

Joan F. Mira

CONTRAPUNT

Les peces íntimes

Vist que una periodista m'ho va fer confessar molt hàbilment en una entrevista, i ho ha fet públic en un diari, més val que m'explique sobre el tema. Gent de poca fantasia, en llegir que diu que sóc «un gran contemplador d'aparadors de corseteria», s'han afanyat a confondre això amb el fetitxisme, el voyeurisme i altres perversions innocents i menors. I no és això, no és això, o només ho és per aproximació remota. Contemplar vol dir exactament contemplar: una cosa distant, mística i passiva. El Contemplador no s'altera la fisiologia, ni mira l'objecte contemplat com instrument i ocasió per somoure els humors i augmentar la secreció d'hormones. Res d'això: contemplar és una activitat espiritual, vejam si ens entenem.

I contemplar la llenceria femenina pot ser (no dic que siga sempre: dic que *pot* ser) una activitat, o una passivitat, tan espiritual com llegir poesia o escoltar Monteverdi. Ja sé que per molta gent les peces íntimes d'aquest ram, braguetes, sostenidors, lligacames historiats, *bodies,* i alguna altra que no recordem, formen part més aviat dels complements de la pornografia. I que en els anuncis classificats, secció «serveis personals», alguns establiments ofereixen, entre altres amenitats, «desfilades de models en roba interior». O que hi ha senyors respectables que compren, conserven, oloren, adoren i fins i tot devoren, les peces que ens ocupen. O que, segons com es mire, la seducció que exerceix aquest apartat indumentari rau precisament en el fet de ser l'últim a desaparèixer, l'última barrera abans del nu: que en arribar allà, amb la vista o amb les mans, vol dir que ja està tot fet, l'enemic conquistat, la batalla guanyada. Un sostenidor desfermat, una braga abaixada, serà sempre senyal i penyora de victòria. Molt bé. Tot això forma part de la fantasia masculina més habitual i més tronada. Tot això no té res —o molt poc— a veure amb la contemplació.

Perquè, a més a més, hi ha un fet progressivament visible i evident: l'evolució de la moda íntima femenina cap a la subtilitat, cap a la rarificació impalpable, cap a la pura inconsistència gairebé immaterial. És un fenomen estrictament contemporani. La dona-objecte del segle XVIII o XIX, tan coberta de sedes, velluts, cintes i farbalans, sovint amb mig pitram a l'aire, duia per dins i per sota calces fins al genoll, camisola o cosset, peces de gran cobertura superficial i de molt escassa suggestió visual. I si volen exemples de peces inferiors i superiors robustes, extenses i consistents, encara poden visitar moltes botigues —als pobles o als barris populars de les ciutats— que en tenen en abundància. Fins i tot hi ha un retorn parcial a la doble peça de gran dimensió, que tot just si deixa visible el melic entremig. El camí central de la moda, tanmateix, ha anat cap a la reducció de dimensions i l'increment de fantasia. Fantasia subtil, això sí. Tan extremadament subtil que de vegades la matèria tèxtil quasi deixa de ser matèria, i certes formes funcionals —la forma quasi obligada que han de tenir unes braguetes, per exemple— deixen de ser funcionals i es queden en pura forma autònoma.

De tal manera, que les peces que ens ocupen arriben a *no* estar concebudes i confeccionades primordialment per a subjectar, cobrir, protegir, o qualsevol que fora la seua missió específica, sinó estrictament com objectes visuals. Com a objectes de contemplació, com a obres d'art. I en aquest punt la moda interior conflueix amb la «moda exterior»: la funció és secundària, la resta és el que compta. La diferència és que «la resta», en les peces íntimes, no pot anar de cap manera deslligada del fet que són *íntimes,* que estan, o estan destinades a estar, en contacte immediat amb les parts més específicament femenines del cos que ha de portar-les. Aquesta és la qüestió. Tenen valor de metàfora. O si voleu, més exactament, de metonímia.

Per això la seua contemplació és una contemplació càlida, distant però commovedora. I com més fina, més delicada, més subtil i sofisticada és la peça, més dolçament commovedora és la seua visió. Com més feta està de substància immaterial, de randes, floretes calades, seda, ploma d'àngel, alè de l'esperit, malla de núvol o matèries d'aquest estil, més elevada i mística n'és la contemplació. Deu ser que alguns hem llegit massa llibres, o no hem avançat prou en la psicoanàlisi aplicada, però alguna cosa del que dic és certa: hi ha com una vibració interior en la subtilitat d'allò que podria ser més fàcilment associat a la grolleria, en la immaterialitat d'allò que podria ser més carnal, en la delicadesa d'allò que podria ser més bast i vulgar. La càrrega eròtica dels objectes —de les peces íntimes— elevada a tal refinada distància que, a pesar de la immediatesa del contacte a què són destinades, arriben a no provocar cap moviment de les glàndules del contemplador, sinó una altra mena de moviments interiors molt més difícils d'explicar.

No sé les dones què en deuen pensar, de tot això. Segur que la història i la ideologia explicarien moltes aparents contradiccions. Però segur també que sempre quedarà un punt de misteri.

L'any passat, al nostre país
economia va créixer un 5 %. I,
aral·lelament, el consum d'ener-
ia elèctrica va augmentar d'un
8 %. Aquestes dades demos-
tren clarament que la llum és pro-
grés. I a FECSA ens sentim molt
orgullosos d'haver contribuït al
fet que aquest progrés sigui una
realitat.

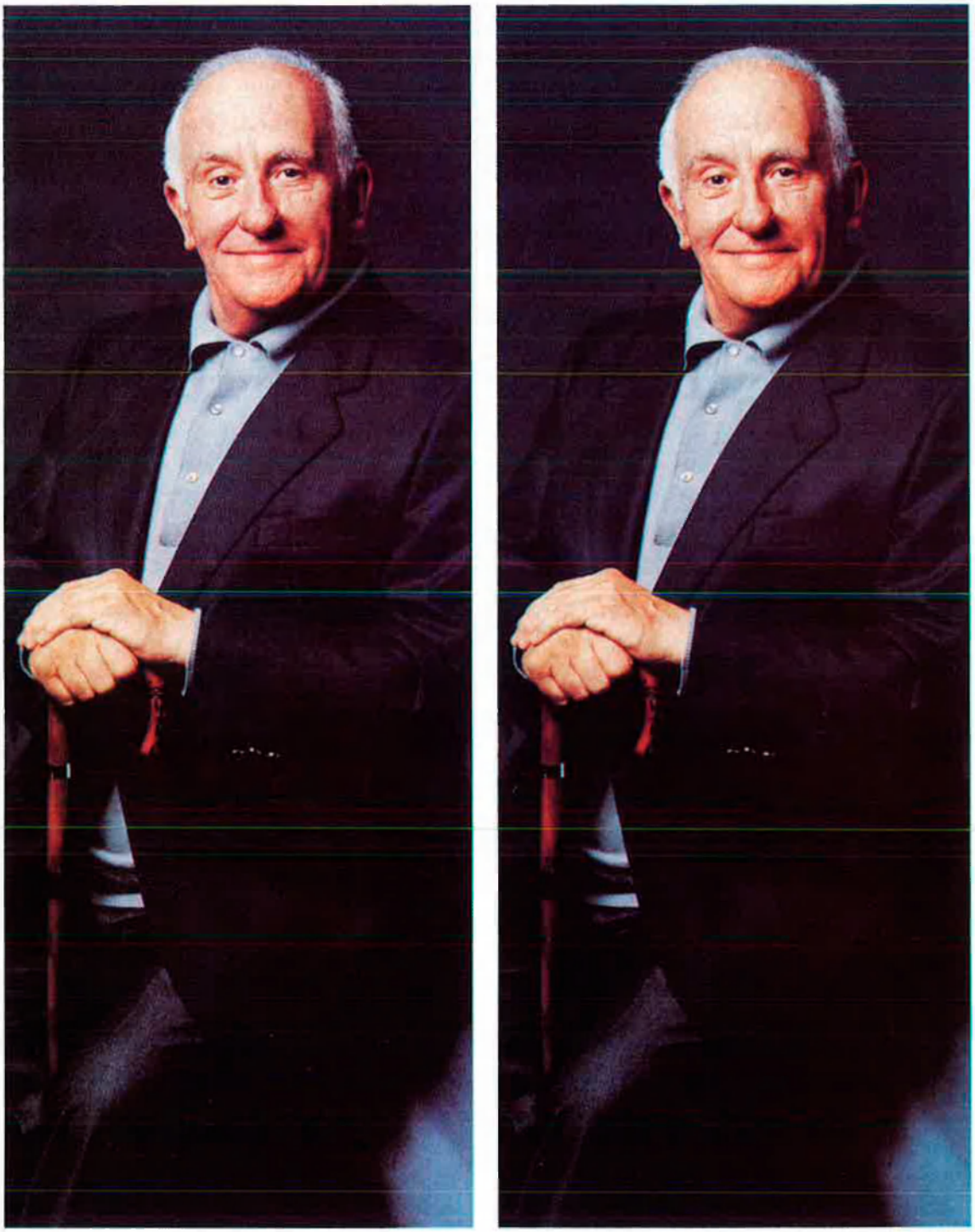
FECSA

La llum és progrés.

MMLB

PROGRAMA 65

LI DOBLEM LA PENSIÓ

"la Caixa"
CAJA DE PENSIONES

Si domicilia la pensió de jubilació a "la Caixa", participarà cada mes en els sorteigs de pensions dobles i d'un premi extraordinari de 500.000 pessetes. I, a més, amb el Programa 65, la Caixa de Pensions li ofereix la tramitació gratuïta de la jubilació, i sorteja viatges a Viena.